

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕСОВА СЛУЖБА.

ч.І

З січня 1940 року.

НОВОРІЧНЕ СЛОВО ГОЛОВИ ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

Націоналісти!

Серед кривавого буревію війни приходить на кін історії Новий Рік. Він застає народи світа перед важким іспитом, а нас - українців - в обличчі рішального змагу за волю й за саму можливість існування на нашій землі. До здійснення цього історичного завдання спрямовані тепер усі зусилля Українського Націоналістичного Руху.

Воля св.пам. Вождя Євгена Коновалця, і Ваше довіра передали мені керму Українським Націоналістичним Рухом у критичний і відповідальний для нашої Нації час. Перебрав я на себе завдання виповнити прогалину, оставлену Покійним Вождем, у повній свідомості ваги цієї місії.

Глибока віра в Українську Націю, духовна єдність, готовість до чину й жертв, і невгнута воля здобувати в боротьбі найтижчі позиції - ось прикмети, що завжди визначали наш Рух. Ці прикмети й трагіції будуть і надалі рішальними в наших змаганнях.

Не обіцюю Вам легких перемог, але взываю бути готовими зо мною на кожну жертву в бою за честь і славу Української Нації. Знаю, що тільки ціною жертви здобувається перемога й право на життя. Вірю у Вашу зрілість, завзяття й чесноти, що управнюють Вас бути провідним авангардом Української Революції.

Націоналісти на боєвих фронтах Революції!

Ви знаєте свої завдання й обовязки. Очікую, що виконаете їх як найкраще на мій наказ.

Націоналісти в запіллю Революції!

На Вас спадає відповідальне завдання. Несприятливий хвилево зворот міжнародних подій заломив частину українського суспільства. Саме ті, що плекали недавно надмірні й безкритичні надії, стали тепер носіями безпідставної зневіри й деморалізації. Не судити, а лікувати треба цих людей слабої волі й хиткої віри. Обовязок стати їх духовими лікарями, спадає на Вас - Націоналісти! Мобілізуйте всі сили нашого суспільства.

Перед Націоналістичним Рухом стоять величезні завдання як на фронті боротьби з окупантами, так і в діянні міжнародної політики. Вони мають підготовити нам ґрунт для рішальної дії Революції. Моральна, організаційна й матеріальна допомога українського суспільства визвольній акції потрібна саме тепер, як ще ніколи.

Хай кожний, хто прагне бачити Україну вільною, дасть свій творчий вклад у збірні зусилля Нації в свідомості, що перше за все наша духовна сила, жертвеність і національно-політична зрілість заважать на дальному розвитку подій, що їх несе з собою нова війна.

Будьмо ж готові до цього іспиту, що його ставить перед нами історія! Майбутня перемога - в нас самих.

Націоналісти!

Еудьте сильні! Держить високо наші націоналістичні прапори, освячені гекатомбами жертв на полі бою й кровю Покійного Вождя.

На порозі Нового Року - кличу до Вас: чатуйте на варті Української Революції, працюйте, боріться!

Я завжди з Вами.

Андрій Мельник
Голова Проводу Українських Националістів.

Постій
В січні 1940 року.

ДВА ГОЛОСИ ПРО МОСКВУ.

Розкладова акція большевизму викликає все гострішу реакцію серед народів Європи, які схиляються до переконання, що війна з Москвою неминуча.

В зв'язку з цим, цікаво навести дві відмінні оцінки німецько-соретського пакту. Перша стаття, яку нижче містимо - належить був. военному міністрові Франції й теперішньому Генеральному референтові комісії французького парламенту п. Фабрі. Автором другої статті є був. державний секретар Німеччини п. фон Райнбaben.

Стаття п.Фабрі, приміщена в "Гренгуарі" 14. грудня 1939 року:

"Сьогоднішній момент є додідним на прочитання цього цікавого союзького документу, який поширювало в піршій половині жовтня у скандинацьких країнах і який опублікував тоді часопис "Афтонблядет". Цей документ у тому часі передрукувала також французька преса.

Він складається з трьох запитів і трьох відповідей:

Запит: Чи європейсько-світова війна може відбутися з максимум ко-
ристі? /для большевиків/

Відповідь: У випадку повільної війни, яка поширювалася б на лінай-
більше число націй.

Запит: Чи європейська війна може служити інтересам Комінтерну?

Відповідь: Напевно.

Запит: Чи німецько-московський пакт мусів конечно викликати війну?

Відповідь: Він мав, перед усіма іншими мотивами, її викликати.

Таким чином, революція, себто збурення існуючого стану річей, народа в безладі, уми в замішанні серца в бунті, - такою є загроза, тягар якої відчуває на собі світ!

Дика агресія проти Фінляндії порушила нагло всіх нейтральних глядачів теперішньої війни, в яких пробудився неспокій з приводу цієї агресії.

Кожний з них питаеться себе, що станеться з ним по формулі Сталіна: повільна війна, яка поширювалася б на можливо лінайбільше число націй.

Тим, що ще не заангажувалися у війну, тяжко зrozуміти в цій страшній авантурі те, що приходить від Сталіна, є те, що від Гітлера.

Не треба дивуватися з замішання умів, бо з трьох країн у війні з Німеччиною, одна тільки - Польща - знаходить у війні також із Москвою.

Інші два - Франція й Англія - прийняли покищо фікцію советської нейтральності.

Непорозуміння велике; тимбільше, що світ числить на Женеву, щоб вона помогла йому це непорозуміння розвіяти!

А дійсність така, що війна й революція входять як у гру Гітлера, так і Сталіна; може вони не є тут у такому самому порядку, але вони є.

Сталін думає, що війна є найуспішнішим середником для викликання революції. Гітлер думає, що революція є найменше коштовним середником, щоб вилрати війну.

Гітлер завжди, зрештою, приводив до риску війни після приготовання революцій: у Відні, Празі, Варшаві. Тепер він числить, очевидно, на моральне залежання у Франції. Він думає, що революція у Парижі здала б йому напевно лінію Мажино. Гітлер ніколи не перестава числити на успіх комуністичної пропаганди, засоби акції якої в нас були йому знатані. Він намагався так збалансувати бельгії, щоб вони виявили незainteresування долею Голландії.

Таким чином, німці й большевики йдуть рука в руку, підганяючи війну революцію, й ~~усяким способом~~ на користь другої! Замість шукати, в чому вони різняться, чи не є розсуднішим бачити й повторяти те, що вони презентують одну й ту саму небезпеку варварства, тріумф якої затопив би Європу й світ в безодні крові й болота!

Замість питати себе, чи вони не відділяться від себе перед цим тріумфом, чи не є більш відважним і ширим сконструвати те, що вони ділають всюди в повній згоді?

Большевики ввійшли до Польщі з метою взяти тут вже наперед ухвалену частину.

лено.

Німеччина вицофалася з балтійських держав, як це було наперед ухва-

Вона дозволяє на події у Фінляндії, які наперед прийняла.

Якщо Німеччина ввійде в Голландію або деінде, СССР також це прий-
муть.

Сьогодні події докотилися вже так далеко, що Гітлер і Сталін не
мають сили зірвати поміж собою контакт. Вони продовжуватимуть разом, бо вони
разом почали.

Означало б попасті в засідку, - коли б слухати німецької пропаган-
ди, яка запевняє у Швеції або деінде, що Гітлер скінчить тим, чим він повинен
був почати: війною проти СССР!

Уявляти собі війну між ними в моменті, коли на руїнах цивілізовано-
го світу йшло б про поділ - означає, що війна й революція тоді затріумфува-
ли би, а з нас не осталося б нічого.

Будувати план війни на цій гіпотезі - означає признаватися до своєї
немочі й страху.

Франція й Англія є сильними й відважними. Вони не провадять війни
з метою поширення своїх ієрархій чи здобуття якихось територій. Вони провадять
війну єдино тому, щоб запевнити кожному, особливо якщо він слабий, право жити
вільно в своїй хаті, в своєму краю. Безсумнівно, не робитимуть вони себе більше
ілюзій й розуміють, що ця війна є жорстокою конвульсією, з якої війде перебудова
в новому світі Європа. Вони відмовляють варварству робити світ на свою по-
добу.

Ця війна є більше хрестоносним походом, ніж війною!

Франція й Англія є в силі довести до кінця поставлене завдання;
немає більше народу, який міг би думати, що він має іншу шансу бути учасником
у відбудові Європи, як перемогу союзників.

Головною помилкою, яка все скомпромітувала би в невтральних і в нас,
було б після повзутого рішення поконати варварство - робити два припущення:
одне, щоб побороти це варварство; друге - удавати, що ми його не знаємо.

Або треба зробитися перемоги, або треба боротися з війною всюди,
де вона появляється, а з революцією всюди, де вона загрожує!"

Стаття п.фон Райнбабена, приміщенна в "Хрватські Днівники" 7 грудня 1939
року.

"Під час моєго короткого побуту в одній в одній нейтральній державі,
один тамошній визначний діяч спитав мене, яку властиво реальну вартість має
для Німеччини німецько-советський договір, підписаний дnia 28. вересня 1939р.;
з його виводів виходило, що недогідності для Німеччини далеко більші, ніж ко-
ристі. Тому, що в звязку з цим питанням ходить теж про щось дуже важче для Ні-
меччини, можливо, що навіть й про виграну чи програну війни, я хотів би ~~на поста-~~
~~чене: це мені~~ питання, відповісти й широкому загалові.

Починаючи з констатування, що обнову російсько-німецької приязні,
яка довго служила для добра обох народів у минувшині, треба завдячити виро-
зумінні й державно-творчій мудрості самого проводу оба сторін, - без жадної
співпраці "демократії" й масонерії/пригадаємо, що доцієї "приязні", німецькі чин-
ники завжди твердили, що советський уряд складається з масонерії. Якщо вони
тепер поділася? Наша примітка/без вмішування капіталу, позичок у цілі озбро-
ювання, територіальних уступок, і т.п., які в договорах і союзах інших народів
відиграють величезну роль. Наперед дозрівало реально-політичне розуміння у
кількох мужів, а після прийшов чин, який - тому, що був розумний і корисний -
скоро й санодушно одобрили оба найбільші народи в Європі. При цьому справді
не є нікто дипломатичною тайною, що оба контрагенти того пакту не тільки
чекають користей ~~у будівництві~~, але вони вже й тепер їх зреалізували. В досить
широкому масштабі. Советська Росія на очах цілого світу могла без воєнних опо-
рацій зайняти цю частину Східної Польщі, яку замежнюють Білорусь й Українці, -
і включити їх до власної території, від якої їх поляки - використовуючи хви-
леву слабість Росії, - відірвали 1920 р./?. Дальша користь для Росії лежить
без сумніву в остаточному встановленні границі, де німецькі й російські інтер-
еси стикаються, але не перетинаються. Тому що ця лінія визначує границю ні-
мецьких інтересів, советська Росія має в цьому найбільшу користь, бо вона озна-
чає остаточну забезпеку її території перед нападом зо Заходу: Третє: Росія по-
вела в останньому часі експансію на Балтійському морю, що означає продовжу-
вання традиції Петра Великого й передвоєнних чаоів; у випадку ворожнечі з Німе-
ччиною, вона була б неможливою.

Вкінці четвертє: приятельське порозуміння з Німеччиною дає Росії можливість, щоб вона знова, як і перед війною, боронила своїх інтересів на Балкані й у відношенні до Туреччини, як співвирішаюча європейська великороджа, і щоби, як така могла діяти й супроти Англії. Це все викаже вже в найближчій будучності велике практичне значення, як це бачимо наприклад у гостро му упімненні Туреччини після підпису договору з Англією й Францією, і гостроти до Англії з приводу бльонади.

Які ж має користі з цього пакту Німеччина? Найважніше: навіть у випадку ворожих відносин із Росією. Польща після першого стрілу одного німецького жовніра - була би в короткому часі знищеною, але самозрозуміло, що в дальшій війні, - якщо був вдався план західних великороджав - Німеччина знайшла б перед можливістю війни на двох фронтах, як це було в 1914 - 18 р.р. Тимчасом цей план західних великороджав не вдався й війна дісталася цілком інший вигляд, ніж це собі уявляли західні великороджави.

Дальше: рівнобіжно з користями, які має Росія з визначені граници, йде теж майже необмежена можливість, яку дісталася Німеччина, щоб спокійно й пляново кольонізувати позискану східну територію та в певному часі з 82 мільйрнів німців, які живуть на одному суцільному терені - зробити 100, а то й більше мільйонову націю. Це велике конструктивне діло було б неможливим, коли б між Росією й Німеччиною панували ворожі відносини.

На північному й полудневому сході Європи, Німеччина може тепер у порозумінні з Росією, а розуміється із Італією, оскільки йде про полудній схід, - ограничити, або згармонізувати свої інтереси. Сьогодні відбувається великий переворот у політиці обмежування, чи виключування впливів західних великороджав, які в будущому на сході не будуть мати більше иого шукати. Коли Туреччина, якнайдаліше висунена полуднево-східна країна, відіграє ще ролю останнього оперти західних великороджав, то вона сама мусітиме перенести наслідки своєї лихості гри. Німеччина в цій новій консталіції великороджав може зовсім спокійно очікувати висліду того розвою.

А тепер відносно економічної ділянки: противники Німеччини разглядали можливості німецько-російської співпраці й виміни дібр після підписання нім.-рос. договору, з погірдливою насмішкою, і свої міркування підкріплювали брехливими статистиками. При цьому вони не запримічували, що в авторитарних державах вистачає один одинокий наказ проводу, щоб економію й все інше повернути в другому напрямі; що хотіння вжити нових доріг може в короткому часі принести далекосіжні наслідки, які можуть зробити всі дотеперішні статистики макулатурою. Нині є певним, що до кінця 1939 р. буде доставлено з Росії до Німеччини 1 мільйон тон поживи для гудівлі худоби, а тим облегчиться прохарчування Німеччини. За тим підуть інші земельні продукти й сирівці. Водночас ідуть далесосіжні пляни відносно поправи російських комунікаційних дорій, німецької помочі в розбудові нових індустрій в Росії і інш.

Внаслідок природного сусідства двох величезних народних масивів, співпрацею на політичному полі й далекоидучим доповнюванням себе в економічній ділянці - без огляду на військові міркування - Німеччина й совєтська Росія розбудовують величезний бльок.

А небезпека перед большевизмом? Німеччина в себе большевізм викорінила, і може з гордістю сказати, що вона має імунітет на небезпеку від большевизму. Вона зовсім не потребує жаліти того, що вона зробила в діянні боротьби з большевизмом ув інших краях Європи. Її система - система соціалізму, що нероздільно з'єднана з націоналізмом. Устрій Росії є теж соціалістичний, але міжнародного типу. Оба устрої основно різняться між собою, тому оба партнери вирішили для вищих цілей, шанувати устрій другого й покинути давніші свари.

В цей спосіб має Німеччина завдяки договорові з Росією не тільки свободний зв'язок зо Сходом, але при помочі невичерпальних середників стоять із сконцентрованими силами на західному фронті, готові до боротьби на морю й у воздусі та до оборони перед нападом з заходу".

5

ЕВРОПА - МОСКВА.

19 грудня в Парижі відбулося засідання верховної воєнної ради Антанти, при участі Чемберлена, Галіфакса й ген. Айронсайда з боку Англії. Преса надає цьому засіданню велике значення, вказуючи, що головною темою нарад була Москва. Рада спинилася над питанням виказання активної допомоги Фінляндії, її боротьби з советськими впливами на Балканах. Зізд воєнної ради Антанти особливо характерний тим, що скликано її після виключення ССР із Союзу Народів і звернення цього останнього з проханням до всіх держав допомогти Фінляндії.

В останніх тижнях суспільна опінія Англії й Франції складається дуже некорисно для Москви. Зачинає кристалізуватися думка, що переможна війна немислима без того, щоб Антанта збройно не протиставилася й "невтральності" советського Союзу. Саму цю "невтральність", звязану з надіями, що Москва остаточно звернеться проти Німеччини, або що у відповідний момент Німеччина виступить проти Москви - союзна преса називає "байками" німецької пропаганди.

В звязку з відбуттям згаданої воєнної ради Антанти, пресовий орган французького міністерства закордонних справ "Ле Тан" пише:

"Всі зудари, де би вони не відбувалися, тісно зв'язані й мають взаємний на себе вплив. Ратування Фінляндії й Скандинавських Держав, зогляду на позиції, які вони займають на Північному океані й Північному морі, має для будучності Європи таке саме значення, як і бої на західному фронті й та перепона, що створена тепер у східній частині Середземного моря й на Близькому Сході проти всякої спроби встановити німецько-советську гегемонію. Панування на морях може й мусить бути одним із рішальних факторів перемоги, коли ми зумімо своєчасно цим скористатися"...

Повищі рядки набирають особливого значення, коли пригадати, що з'явилися вони саме в "Ле Тан"-і...

Союзна преса рятує, що панування Антанти на морях уже неоспориме. Німеччина втратила країні одиниці своєї флоти. Проти 1.380.000 тон англійської і 546.000 тон французької воєнної флоти, вона має тільки 200.000 тон. Шанси війни перерішенні. Вказуючи, що Англія панує в Північному океані, преса пише про необхідність обсадити фінляндські порти й забльокувати большевиків із півночі.

З нагоди відbutтя воєнної ради Антанти, "Прес Ассосієншен" пише, що в близькій будущості треба чекати великих чинів союзних потуг і дипломатії. Зокрема, діяльність союзників, що від початку війни розвивалася в невтральних країнах, особливо на Балканах, розівеється ще більше.

Дуже гостру реакцію викликує політика Москви й ув Італії. В італійській пресі вже з'являються такі характерні заяви /"Корр'єре Падано"/:

"Італії не несе ніякої відвічальності за наслідки виходу советсько-го медвідя з його берлоги... Розглядаючи - в світлі німецько-італійської ось - виступ Москви на боці Німеччини, мусимо стежити, що це стосується тільки німецького уряду. Ето наш міністер закордонних справ тільки 21 серпня дістав телефонічне повідомлення від п. Рібентропа, що за два дні Німеччина підпише пакт із Москвою..."

Паризький журнал "Матч" подає про заходи Мусоліні в боротьбі зо зростом большевицької загрози в Європі. Мусоліні мав вислати до Гітлера листа, в якому заявив, що коли большевики з'являться на Балканах, то Італії викаже Москві якнайрішучіший спротив.

Всі ці явища психологічної й політичної мобілізації Європи проти Москви ще не цілком скристалізовані. Але одне важне: що в цьому напрямі зроблений уже основний здвиг.

Вже сьогодні існує багато шансів за те, що Москва не залишиться в стороні вів війни, та ролі третього, що найбільше користає й сміється...

ГОЛОС ДАЛЕКОЗОРОГО ЧУХИЦЯ.

Французький Генерал Кюльман - видатний військовий письменник - примістив у пресовому органі французької армії "Франс Мілітер"/ЗІ-Х-39/статтю, присвячену українській проблемі. В цій статті читаємо:

"Треба сподіватися, що союзні держави не випустять із ока українську проблему, важливість якої була стільки разів підkreślена під час нашої другої Імперії, в парламенті й у пресі. Цей/український/ народ, так тіжко тепер поневолюваний, був незалежним упродовж кількох років після занепаду царства й після світової війни. Він має старовинну героїчну історію, яка не змішується з польською, а ще менше з московською. Українці мають свою етнографічну відмінність, свою власну мову, свою культуру, своїх поетів, свої звичаї, свою архітектуру, і вони не припинили боротися за своє право на вільне життя. Росія від століть, а Німеччина від 1918 року є їхніми невмолимими ворогами"-

Українська суспільність мусить ~~із-середніми запутути видущені~~, - Кюльмана. Коли б перед двадцятьма роками більше воєнних провідників і політиків Європи розуміли українську проблему так, як її розуміє ген. Кюльман, то теперішньої війни напевно не було би!

ГРЕЦІЯ ЛІКВІДУЄ МОСКОВСЬКУ АГЕНТУРУ.

В Атенах грецький уряд викрив дві модерні уряджені підпольних большевицьких друкарні й тайну радіо-станцію, що перебувала в постійному зв'язку з Комінтерном у Москві. Захоплені таємні шифри й багато матеріалів. На підставі знайдених документів виявлено, що совєтський уряд веде на Балканах дуже широку акцію воєнної й економічної інспіонажу, і продає зібрані відомості заприєзженням! /державам за валюту...

Знайдені також докази, що Москва провадить тепер дуже широко розгалужену підпольну роботу в Англії й Франції.

Грецький уряд заарештував керівників викритої організації, серед яких стрічаємо Мішеля Газеса, Лела Стефопуло й Кириакоса. Заарештовані також депутати комуністичної партії в грецькому парламенті, і члени цієї партії.

Таким чином акція Москви в Греції розгромлена. Цілу цю большевицьку аферу викрив грецький міністер безпеки п. Макіядаки.

СТАЛІН СВЯТКУЄ...

Сталінові кінчилося 60 років життя. З тої нагоди відбулися "Грандіозні свята...". Московська "Правда" з нагоди цієї "історичної" /!/-події пише:

"Немає такого імені на землі, яке можна було би порівняти з іменем Сталіна. Це імя сяє, як смолоскип свободи! /для мільйонів трудящих світа.../. Воно звучить, як грізна пересторога кілсові, що засуджений на загибель-кілсові експлоататорів і визискуначів... Сталін - це розум і серце світа..."

Як водиться в подібних випадках, рабська советська преса вичислює "заслуги" Сталіна також на полі мистецтва, літератури, і тд. Його називає "великим мистцем", "великим поетом" /!/, "великим будівничим", і тд. На доказ... епохального значення Сталіна в розвитку мистецтва, "Правда" радісно заявляє, що він власноручно! /вправив текст відомої московської пісні : "Ей да ухнем!" ...

ФІНИ: ЄТЬ ЧЕРВОНУ АРМІЮ!

Шведська преса інформує, що в Ленінграді/Петербурзі/серед населення панує обурення проти советської влади. Переводяться масові арешти. В останньому тижні вислано з Ленінграду багато мешканців у внутрішні області ССРР. Фінські авіатори кидають над Ленінградом летючки з такими закликами:

"Валіть советський режим! Розбивайте кайднани ГПУ! Кінчайте війну й винищуйте своїх начальників".

Ці летючки справляють на населення велике враження й воно здає собі справу, що советський уряд терпить у Фінляндії невдачі. Заколоти відбуваються й увінших містах ССРР. В Ленінграді заборонено вночі світити світло. От-

же, як бачимо, величезна кількістю советська повітрова флота не може собі дати раду з кількома сотками фінських летунів, які безкарно "спацерують" над Ленінградом...

Датська газета "Політичен" сповіщає, що в Москві відбулася нарада Сталіна, Чолотова, Ворошилова й Жданова. Рішено перевести нову "стартку" командного складу советських частин, що перебувають на фінляндському фронті. Для переведення чистки вже виїхав на фронт політком армії Мехліс, і комісар унутрі них справ Берія.

Ця ж газета подає, що в районі Ладожського озера, червоноармійці одного куріння перебили своїх старшин і комісарів і перейшли в полон.

Кореспондент "Месаджеро" з Фінляндії інформує, що советські апарати, які висилаються для бомбардування фінляндських міст, дуже часто ніби навмисне кидають бомби в... чистім полі. Недавно з советського апарата було скинуто летючки такого змісту: "Фінландці! Ставьте спротив! В цьому можливість нашого власного ратунку!"...

Перед тижнем на фінляндській території сіли й перейшли в полон чотири тяжких советських бомбовоза.

Фінські летуни без жадних втрат збомбардували заліхничну лінію Ленінград-Мурманськ, при чому летіли на тих советських апаратах, які перед днем передали їм червоні летуни, що прилетіли до полону.

Воєнні кореспонденти сповіщають, що хоч матеріальнє озброєння червоної армії без порівняння вище, ніж у фінів, але червоноармійці так зле стріляють, що переваги у вогнініх боях усе дістають фіни, що є - як відомо - чудовими стрільцями.

В районі Суомусальмі на 20 фінських жовнірів, що становили передовий пост, зробило напад кілька советських сотень із танками. Фінські жовніри ви бігали на стрічу танків і зривали їх гранатами. Скоро наспіла фінам підкова яка оточила й забрала в полон советську піхоту.

В районі Салла також розігралися жорстокі бої, після яких залишилися справжні барикади з трупів. В околицях боїв завилися медвіди, які туляються між арміями, поїдаючи забитих і ранених.

Фінські селяни говорять закордонним кореспондентам: "Ми палимо все, щоб москалям нічого не дісталося. Своїх оленів ми пігнали на далеку північ під границю Норвегії. За нами лишається тільки пустеля"...

Героїчний спротив маленької Фінляндії будить у цілім світі подив і захоплення. Чатомісць для червоної армії, неуспіхи в боях із фінськими військами стають уже міжнароднім скандалом!

В різних країнах Європи організується допомога Фінляндії добровольцями та воєнним матеріалом.

СМЕРТЬ ОЛЬГЕРДА ЕОЧКОВСЬКОГО.

Дня 9 листопаду 1939 року вмер у Празі професор соціології Ольгерд Гочковський.

Покійний був професором Української Господарської Академії в Подебрадах.

ДИКІЙ НАПАД БРАЗИЛІЙСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ НА АПОСТ. ВІЗИТАТОРА ПРЕОСВ. ІВАНА БУЧКА.
Чаєслане з Бразилії

З волі Апостольського Престола Преосв. Іван Бучко виїхав до Бразилії, як апостольський візитатор українців-католиків. Про це був урядово з Ватикану повідомлений бразилійський уряд. В Ріо уряд члено прийняв Ап. Віз. Й запевнив про найбільшу гостинність та виразно дозволив відвідувати всі візитацийні торжества в українській мові. Візитация відвідувалася спокійно з найбільшим удушевленням українського населення. 29.Х. 1939 мала відбутися візитация в Куритибі, столиці провінції Парани. 27.Х. Ап. Віз. приїхав поїздом до Куритиби. На стації з уряду ніхто його не витав, тільки саме духовенство й українське громадянство. Поліція вже наперед пустила вістку, що уважнить Ап. Віз. з хвилею його приїзду до Куритиби. В суботу 28.Х. поліція не позволила українським товариствам давати якийнебудь концерт, чи академію в честь Ап. Віз., хоч були приготовані й оголошенні дві академії. В неділю 29.Х. на Свято Христа Царя поліція здерла з тріумфальної брами старослов'янський напис: "Благословені гряди во імя Господне". Перед самою Служ. Божою поліція домагалася, щоб саме Богослужіння правилося в португальській мові. Ім вияснювалося, що річ неможливо, бо є актом проти обряду й потягла би за собою церковну клятву.

Щоб уникнути конфлікту, запроваджено Ап. Віз., що виступав ув ім'я Папи, до церкви без привітів. Почалася Служба Божа, під час якої співав місцевий хор під диригентурою брата-монаха. При кінці Служби Божої Преосв. Бучко з обовязку мав мати проповідь. Не знаючи португальської мови й маючи виразний дозвіл від міністерства говорити українською мовою, отже говорив по українськи. По кількох реченнях між присутнimi далися чути невиразні голоси. Епископ говорив далі. Коли однаке ті голоси переходили в замішення, тоді епископ звернув увагу, що в церкві може говорити тільки епископ або священик, а коли хтось інший говорить, то він є божевільний або дикун. Якщо божевільний, хай іде до дому божевільних, а як дикун, хай іде в праліси. Тоді вже противники зачали голосно кричати. По кількох мінутах зачалася бійка в церкві. Епископ просив своїх людей, щоб заховувалися пасивно. Біля 15 тайних поліційних гентів і поліційних урядників напали на епископа. Довкола Преосвященного утворився круг священиків, щоб боронити, а перед ними поставали жінки. Поліція по простацьки кричала: мовчи, зачини морду, говори по португальськи, іди собі геть! При цьому зачалася бійка коло самого епископського трону. Кількох визначних жінок вдарено й тручено, кількох наших людей також полетіло до ступнів престола. Священики в ризах церковних дістали кулаками. Кілька разів навіть шарпнули Апост. Візит. за церковні архієрейські ризи. Розуміється, що неодин поліційний агент також дістав добrego штовхання. Якщо епископ був не здергав своїх людей, напевно прийшлоб було до проливу крові.

Тоді Преосв. дали наказ іти до престола. Окружено духовенством, силом прорізлися до престола й почали співати церковні пісні. Хор підхопив пісні, а поліція дала приказ хор арештувати. До хору з церкви кричали: "Замкніть морду!" Хор далі співав і по чвертьгодинні співі церкви успокоїлася. Закінчено Службу Божу, Преосв. Бучка розібралася й без процесії відійшов до монастиря Оо. Василіян, де його сейчас арештовано й відвезено на поліцію.

На поліції Ап. Віз. заявили, що є неправдом, що він арештований, але його сюди спровадили, бо довідалися, що якісь люде на нього напали, тому мусіли його вирвати з поміж них. Тимчасом тайна поліція, що в церкві робила бучу й його уважнила, ще тепер стояла коло його й отрегла його. За пів години до монастиря прибув якийсь директор поліції, щоб ніби перепросити, вмовляючи в епископа, що то він завинив бучу, бо спровокував поліцію до таких гострих виступів своєю українською промовою. Преосв. перервав з. безличником розмову й відійшов з розмовниці.

Це все викликало велике обурення в місті, де самі бразилійці по улицях кричали проти своїх дикунів, але ніодна газета не смілилася про це писати. Обурення було цілком слухне, бо ж у нечуваний спосіб зневажено Апост. Візитатора, що виступав ув ім'я Папи й як такого держава його приняла.

Проти цього всього епископ зареагував у той спосіб, що зложив прес тест ув урядах держави Парана; негайно перервав візитацию й надав відповідні телеграми до Президента Бразилії й Папського Нунція в Ріо. Також вислано окремого післанця з протестами до Ріо. Апостольський Нунцій в Ріо передав дипломатичні протестні ноти. Справа ще не полагоджена й не знати, як буде полагоджена. Апост. Візитатор у найближчих днях відіде до Аргентини, щоб там відбути візитації.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕСОВА СЛУЖБА.

Ч. 2.

10 січня 1940 року.

НА ТЕМУ НАШОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.

Ставити сьогодні політично подумане питання: по чийому ми боці? - є постільки невлучно, що нікотра з всіх сторін не має пока між своїми воєнними цілями союзу з Україною ні взагалі не заявила в позитивному змислі супроти наших змагань. Але не можна теж до нашої позиції в сьогоднішньому міжнародному положенні приклади окреслення "невтральності". Те слово, зрозуміле на нормальній лад, заключає в собі два моменти: а/ пасивне споглядання того, що вокруг діється і б/ байдужість до висліду, брак погляду на те, що було б краще для нас. Ясно, запідохрювати нашу політику в такій невтральності було б повним недоріччям.

Зате коли говорити про т.зв. міжнародні концепції, то зокрема в нинішній ситуації важко їх розуміти як штучні формули й обраховані наперед "четири кроки вперед й один на право". Положення довкола нас міняється і кожний новий уклад умови вимагає конфронтації нашого становища з ним. Вимагає активного наставлення й активної причастності до нього саме, як стимульовання або спинювання нашими - в одних умовах більше, в других менше важкими своїм питомим тягарем - силами.

"Українська проблема" займає повсякчасно своє незрушене місце в мінливих міжнародних сузірях - без огляду на те, чи і як про неї пише міжнародня преса. Сама актуалізація цієї проблеми ніколи ще не означає автоматично для нас корисних післятів і близьких успіхів. Здобуття української державності дуже велика, складна й важлива наслідками річ і рішення реально причинитися до повстання незалежної України є для всякої зовнішньої сили не дрібниця. Зате перспектива самостійної України здавна дуже присміває для різних чинників в шахуванні то самої Росії то посторонніх потуг.

Актуальність української проблеми має за останні десятиріччя нерідко саме такий характер, а ширші зовнішньо-політичні вигляди створює нам зправила кожnochасний зовнішній конфлікт Москви. Знаємо далі всі позитиви й негативи наших геополітичних умовин. Оці різні зовнішні дані творять тло для підметного діяння українського визвольного хотіння/як і других революційних енергій в Росії/. Що між натхненням цього хотіння, зовнішньо-політичною актуальністю української проблеми й охотою Москви кидатися у вир зовнішнього конфлікту існує значна взаємна функціональна залежність - знаємо з минулого й теперішнього.

Коли важко пророкувати вислід західно-европейського конфлікту, то з дуже великою дозою певності можна передбачувати, що Сталінові не повезе з його наміренням тактикою дати другим розбивати собі лоби, а самому дасягти остаточної перемоги. В червоній Москві схильні думати марксівськими схемами й формулами та стосувати діялектику там, де вона ніяк не на місці. Ніби правда воно, що слаба економічно Німеччина може опинитися на паску Росії, ніби правда, що аліанті, які, мовляв, та неохочо пішли в війну, схильні задоволитися одним німецьким ворогом і не шукати другого - московського, ніби правда, що рішеться майбутнє потуг на лінії Мажино-Зігфріда і боронити менших народців цим потугам немає ні охоти ні змоги. Але...

Людським поступованням кермує остаточно людська ж таки воля й менше або більше глибока інтелігенція. А спротив малої Фінляндії російському велетнству перекидає неодин закон співмірності й неодну льогічну конструкцію. "Гнилий захід" може бути гнилий для москаля, що засліплений своєю завистю супроти того ж заходу й зокрема для комуніста, що бачить цей захід в кривому зеркалі своїх нежиттєвих теорій. Та, зокрема коли йде про отої найдальший європейський захід, то в нього є багато того, що називається в специфічному сенсі "еспрі". Це треба враховувати завжди, без огляду на власні інтереси, зрештою й навіть без огляду на кожnochасні успіхи чи неуспіхи європейських народів.

Коли по боці нинішніх аліантів виринає чимраз виразніше, сформулювана вже давно франц. генералом Дюваль думка про "битву Європи" на просторах на схід від Німеччини - то це виводить з рівноваги Москву. Не тільки тому, що справа торкається безпосередньо її шкури, але й тому, що це взагалі перекреслення її, здається льогічного рахунку на війну на заході й тільки на заході. Деякі паризькі органи сьогодні вже пишуть про відорвання України й Кавказу від ССРР. Думаємо, що українська опінія придає такій безпосередній чи посередній актуалізації української проблеми значення ні не за велике ні не за мале. Теперішня ситуація є все ще отим "передодні" ясніших напрямних і подій, що може з'являтися з весною. Можна - з само-розумілим застереженням, що не йде про пророцтва, а про орієнтаційні міркування.

уявити собі декілька загальних перспектив дальнього розвою подій.

На випадок рішення Григорії Франції заатакувати ССР, ця атака пішла б імо-
вірно з півночі /Фінляндія/ і з півдня /Чорне море, Кавказ/. Німеччина реагувала б
чинно її армія опинилася б можливо на советській території. Коли б ССР захистив-
ся в такий момент знутра - в питанням, яке становище зайняли б антанта і Німеччина
що вели б з собою війну на терені ССР, до визвольних змагань України. Обі сторони
могли б зайняти протилежні позиції в цьому напрямі або тоді ж - в негативному або
позитивному відношенні до наших змагань. Така одна можливість криє, як бачимо, вже
низку далекосяглих ділам і трілем. Це в моменти, що їх уже сьогодні мусить врахову-
вати наша політика.

Та можлива що низка інших напрямних розвитку. Напр., щоб запобігти війні на
своїй території, ССР перекине її разом з Німеччиною на терени Скандинавії, Близь-
кого й Середнього Орієнту. Ніпон не покінчив своєї китайської віправи й за ціну
зречення ССР з помочі для Чіянкайшена може приступити до німецько-советського со-
юзу. Риса, що її творить в німецько-італійській приязні різне становище обох дер-
жав до ССР - може перемінитися в пропасть, коли ввійде середня Європа або Балкан
у крутіж дальших подій. Загрожена Росія може врешті покинути Німеччину й тоді не-
виключений німецький похід на схід за економічними ресурсами. Кожна така зміна си-
туації впливає на перспективи наших визвольних змагань. І є можна сказати, щоб ми
в різних степені не мали змоги впливати на ці уклади положення.

Не є це все надто... прості справи, а головне не малозначні для майбутнього У-
країни. Ми знаємо добре, якого розвитку подій собі бажаємо - не тільки на внутріш-
ньому, але й на зовнішньому фронти. Українська зовнішня політика, як і всяка дру-
га, мусить бути еластична в усій ситуації, але й бути готова до вповні однознач-
них рішень. Еластичність не значить пасивність, політична гра не значить брак -
підметно вибраного - образу її висліду. А що не визнаємо примату зовнішньої полі-
тики над універсальнюю, але одну українську визвольну політику - то й не мислимо ні-
коли відорваними від ґрунту - від його сили й границь цієї сили - закордонно-по-
дітичними категоріями.

Рагато в нас накипіло жовчі в перші тижні війни - йнакше й не могло бути. В чу-
ттєвій площині зрозумілі були й усякі наглі звороти на 180°. При такім звороті я-
кось легше відотхнулося - бо при одній зовнішньо-політ. приязні приходить, буває,
до слова тільки розум, при другій і розум і чуття. Було б нездоровим, якби в нації
холодне хитрунство вбило чуттєву безпосередність в реагуванні на такі великі події.
Але досі це чуттє повинно б визріти в тверду волю діяти, щоб наші "приязні" бу-
ли об'єктивні. Бо самими зворотами в чутті зразув один раз у другий бік нічого
не вдіяти. Наша зовнішня політика відповідальна й визнає, що ні дочого не довели
б нині яскраві декляматорства й блефи не підготованих якслід "устрявань в події".
Наша політика є постійно активна й уповні цілеспрямована. Ця політика створює чи-
раз конкретніші рамці для активності українства закордоном.

Я. Оршан.

В ЦЕНТРАЛЬНОМУ КОМІТЕТИ КПБУ.

К КПБУ затвердив бюро обкомів КПБУ - другобічського в складі: Ткач /перший секр.
Загородній /другий секр./, Заїка /третій секр./, Сердюк /пропаганда/, Марсін /ка-
ри/, Леженко, Герасименко, Ряжечкін, Гребенік, Зачепа, Кисельов, Гришко, Гречко,
Алєндюк, Садошенко й Білоцерківський; львівського в складі: Грищук, Мацко, Дави-
денко, Приходько, Гайдамака, Козирев, Колесніченко, Алексієнко і Краснов; станис-
лавівського: Груленко, Грушецький, Змець, Костюк, Міщенко, Козенко. Євтушенко,
Гроно, Ридченко й Михайлів; тернопільського: Копанець, Слонь, Велишев, Приходь-
ко, Крамар, Ягленко, Кушнір, Бугайченко, Ткаченко й Вадіс. Скільки москалів і жи-
дів криється під цими українськими назвищами?

СОВЕТСЬКИЙ ЛЬВІВ.

"Вісти" з 10 грудня пишуть: "Скромні досягнення трудящих міста Львова. Це ті
льки початок величезної творчої роботи. Вороги народу - буржуазні націоналісти,
всякі пепесівці, бундівці й інша нечисть намагаються перешкоджати нам, намагають-
ся спінити велику роботу трудящих міста під керівництвом комуніст. партії. Ніколи
врагам не вдастся здійснити совії пляни. Вороги будуть викриті й роздавлені, на-
род знищить як гадину всякого, хто насмілиться стати на його шляху і відновити п-
кляте минуле. Під керівництвом комуніст. партії, під керівництвом великого вождя
народів товариша Сталіна в найближчий час місто Львів і Львівська область увійду-
ть в число передових областей квітучої Радянської України, невідемної частини велик-
го Радянського Союзу".

"НАРОДНА" ОСВІТА В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ.

У Львові почала працювати російська середня школа. При школі є інтернат на
150 учнів. "оскалізаційний танок починається!"

УКРАЇНА У ФРАНЦУЗЬКИХ І НІМЕЦЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ.

Французьке міністерство закорд. справ видало "Жовту Книгу", де зібрані документи, звязані з подіями, що спричинили вибух війни. Подібну "Білу Книгу" видали й німці. В обох публікаціях є згадки й про українську справу. І так у франц. книзі надруковані донесення франц. посла в Берліні Кульондра в звязку з Україною. Після побачення Гітлера з польським міністром Беком у січні 1939 вислав посол Кульондр до Парижа донесення, де м.ін. писав:

"Що торкається України, то ось уже 10 днів, як увесь персональний склад націоналсоціаліст. партії тільки про це й говорить. Органи, що є під кермою Розенберг і Гебельса, як теж і німецька протирозділка обмірковують це питання. Шляхи й заходи, здається, ще не вироблені, але мета встановлена: створення України, що має стати кормилькою Німеччини. Для цього треба буде змусити підпорядкуватися Румунію, перевонати Польшу й відобрести українські землі від СССР. Німецький динамізм не спиниться ні перед однією з цих перепон і у військових колах уже говорять про похід на Кавказ і Баку... Однаке мало правдоподібне, щоб Гітлер рішився зреалізувати це завдання воєнним шляхом. Скорше всього він узагалі ще не має ясного погоду, яку в даному випадку треба застосувати тактику. Оточення Гітлера спиняється на думці, про операцію, що нагадувала б судетську. Ця операція полягає в тому, що німецькі чинники почнуть в Польщі, Румунії й Советському Союзу жвати пропаганду за створення України, яка буде в потрібний момент підтримана як дипломатичні шляхи, так і революційною акцією т.зв. добровольчих відділів. Карпатська Україна має служити вихідною базою для цих революційних починів".

В травні 1939 амбасадор Кульондр знову доносив до Парижа:

"Я дістав точні відомості, які дають мені підставу твердити, що в виді компензати і для того, щоб здобути підтримку Польщі, керівники націоналсоц. партії далі зрозуміли Варшаві, що Польща може розраховувати на територіальну участь при розделі советської України".

Стільки "Жовта Книга". Німецька ж "Біла Книга" висвітлює зокрема польські інтервенції перед Гітлером і Рібентропом в справі Карпатської України. Про розмову між польським амбасадором Ліпським і мін. Рібентропом 24 жовтня пише книга:

"В першій частині розмови п. мін. закорд. справ з польським амб. Ліпським розглянув цей останній свої думки про Карпатську Україну, заступаючися за її приналежність Мадярщині; це мовляв уважаючи стабілізації в дунайському басейні. Пан міністр закорд. справ заявив, що ці ідеї дещо нові для нього!"

Звіт з розмови між канц. Гітлером і міністром Беком 5 січня говорить м.ін., що поль. міністр торкнувся чехословацької проблеми, підкреслючи, що "Польща заінтересована в цьому відношенні особливо в карпатоукр. питанні. Він нагадав слова Пісуського "про балканізацію серед. Європи". Польща розпізнає в агітаторах, що те, що діють на карпатоукр. території, своїх давніх ворогів й побоюється, що Карпатська Україна могла б з часом розвинутися вогнищем такого занепокоєння Польщі, що польський уряд може бути змушеній інтервеніювати, з чого знову могли б розвинутися дальші консеквенції. Це є найважніша причина намагань Польщі досягнути спільний кордон з Мадярщиною... Фірер відповів... що торкається Карпатської України, то він може супроти і підтримати відповідні вимоги. Пресою Німеччині замірів заявити, що Польща в цьому відношенні не має найменших причин до побоювань. Німеччина не має за Карпатами ніяких інтересів, що її байдуже, що чинять там країни, заінтересовані на тих територіях. Зайнята в звязку з віденським арбітражем Німеччиною позиція в українському питанні, що довелося в Польщі може до якихось непорозумінь, пояснюється історичним розвоєм цієї справи. Цей арбітраж переведено після вислухання обох сторін згідно з мадярськими домаганнями. Гітлера є, за всяку ціну не допустити до міжнародного конфлікту, що це була остаточна основа його становища в українському питанні".

Зіставлення обох цитат з франц. і нім. публікацій потверджує щераз відомий факт, що Німеччина чинила односторонній пропагандивний шум довкола України й готова була "зрікатися" з українських аспірацій за ціну уступок з боку Польщі чи СССР. Така ж інакша була роль українського питання й у німецькій грі супроти Росії. Невідомо, на цю тему існують цікаві документи в нім. чи московських архівах. Та ці останні документи могли б побачити деннє світло тільки в випадку розриву теперішньої приязні Еріна з Кремлем.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ ПРОТИ СССР У НЮ-ЙОРКУ.

26 листопада м.р. відбулося в Нью-Йорку заходами українських організацій велике протестаційне віче проти Советів. Віче почалося промовою редактора міжнародного відділу часопису "Нью-Йорк Пост" п. Людвіка Лора. Він говорив, що оскільки ця війна не закінчиться визволенням українського народу, то за кілька років після неї вибухне слідуча війна в Європі. В цій промові Лор обговорював потребу знищення комунізму в Росії, що є постійною загрозою для європейського мира. Коли говориться про самовизначення народів - стверджував Лор, - то треба мати на думці застосовання цього гасла й до всіх народів під Советами. Він також висловився про те, що український 50 мільйонний народ, так само, як і польський та чеський, повинен мати своє представництво у Вашингтоні.

Рівно ж дуже прихильну українцям промову виголосив Роджер Шов, співробітник кількох поважних американських журналів. "Хто добає небезпеку - говорив Шов - з боку комунізму та Росії, той мусить звернути увагу на Україну, обороняти її відірвання від Советів та її повну незалежність. Ніяким відповідальним політиком і ніяка мирова конференція в Європі не може цієї справи лишити тепер на боці". Висновком, що "думати про Україну - значить розумно розвязати ту проблему" закінчив він свою промову.

З українських промовців - Михайло Піznак - говорив про визвольні змагання української нації й український націоналізм, який не має нічого спільногого з фашизмом і націонал-соціалізмом. "Український націоналізм - висловив він - це тільки воля українського народу, а ніщо інше". Інший з промовців, говорячи про визвольні змагання України, сказав, що так само як Польща, яка гнобила українців впродовж 20 років, не видержала в війні навіть

20 днів, Совети, приступивши до війни, скоро впадуть. Говорили, ще такі українські промовці: Роман Лапіна, співредактор журналу "Трайдент", Степан Шумейко, редактор "Юрейнієн Віклі" та Володимир Душник, редактор "України" й "Грайдента". Віче закінчено відспіванням національного гіму "Це не вмерла Україна".

АКЦІЯ В АМЕРИЦІ ЗА ВСЕУКРАЇНСЬКИМ НАЦІОНАЛЬНИМ КОНГРЕСОМ.

17 грудня м.р. відбулися в Піттсбургу ініціативні збори в справі Всеукраїнського Національного Конгресу й в справі протестаційного віча проти окупантів українських земель. На зборах було приявних тридцять представників від таких організацій: від відділів Укр. Нар. Союза, Укр. Роб. Союза, Провидіння, У. Н. Помочі, Організації Державного Відродження України, Золотого Хреста ОДВУ, Союзу Українок, Запомогового Клубу з Савт Сайд Піттсбург та інших. Зборами проводив адв. Василь Онишків, а секретарювали: Михайло Скрабут і Михайло Гудзелік.

Збори займалися такими справами: чи українці Піттбурщини хочуть, щоб відбулося два Національні Конгреси, чи один, і справою протестаційного віча проти Советів у Піттсбургу. У висліді дискусії рішено однозгодно відбити протестаційне віче в Піттсбургу й висловлено: потребу скликання одного Національного Конгресу з метою обєднання всіх українських національно-творчих сил Америки.

ГОВОРТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛОНЕНИЙ В ФІНЛЯНДІЇ.

Італійський часопис "Мессаджеро" містить розмову свого кореспондента у Фінляндії з українським полоненим. Полонений є селянином. На запит кореспондента, чи є часті розводи в Україні, полонений відповів: "Коли український селянин жениться, то на ціле життя. Чув я, що у великих містах люди женяться й розводяться постійно". Полонений мав із собою Святе Письмо та його читав. На запит, чи в Україні вірять в Бога, полонений відповів: "Всі українські селяни вірять в Бога". Полонений висловив своє вороже ставлення до комунізму, який - як висловився - "спеціально не є приемливим для селян".

ДОЛЯ ЖИДІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

Газлер Нахріхтен повідомляють, що більшевики заарештували у Львові та інших західно-українських містах численних сіоністів і повивозили їх на схід. Між заарештованими є професор університету др. Шор і давніший представник сіоністів у Польському сеймі др. Зоммерштайн. Ці репресії більшевиків довели навіть до того, що значне число юдеїв втікло з під Советів у Німеччину.

Реф. Зовн. Проп.

ЛЕКТОРАТ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ.

Ч.2/І4/.10.1.1940.

Україна.

Возрожденіє з 29 грудня 1939.

"В найбільшій паризькій газеті в останню середу, звичайно дуже інтересний воєнний дописувач завів своєго читача, зійшовши з привичної для нього почви, в добри "нітвої стратегії"... Автор статті завважує правильно, що "Фінляндська справа виявляє риси в величезній советській будівлі". Висновок звідтіля напрошується сам: треба ще вдарити по цій будівлі, щоб з під неї виступила Росія. Але воєнний кореспондент "Тан" у міркує інакше. Йому треба обосновувати стратегію нафти й для цього в поставив поруч нафту з Факу й Гроздного, незалежний Азербайджан, таку ж Грузію, гоців Північного Кавказу, самостійний Крим, Україну й вчинив з цього такий висновок: "береги Чорного моря можуть станути для нас стратегічним об'єктом величезної ваги. Отакий крайній матеріалізм, що дозволяє змішувати нафту разом з людьми в ісумі стратегічного об'єкту, ледви чи може привести до добра" - пише газета моск.емігрант Последнія Новости з 29 грудня 1939.

"Будапешт. Радіо. Згідно відомостей, одержаних кореспондентом "Трансконтиненталь Прес"у, видав німецький уряд, по спискам, зладженим ГПУ, 200 лідерів українських сепаратистів, які поселилися багато років назад тому в Берліні, приманені обіцянками нім. уряду підтримати сепаратист. рух в Україні". Вістка вповні видумана!.

Фінляндія.

Дойче Альгемайн Шайтунг з 4 січня.

Газета подає за франц. "Жур", що в Франції існує думка вислати до Фінляндії яких 10 тисяч альпейських частин франц. армії.

Газлер Нахріхтен з 7 січня.

"Штокгольм. Вчера й сьогодні відойшли дальші значніші транспорти добровольців зо Швеції, Норвегії й Данії до Фінляндії... Віродостойна чутка норв. газети "Тіденс Тегн" каже, що командаант Петсамо стояв від року на службі большевиків й видав їм тому плян підміновання того ледяного фьорду, що його дуже важко було б атакувати. Він застрілився в міжчасі, а деяких з його спільніків засудили й розстріляли".

"Штокгольм. Гавас. Фінл. літаки розкинули над рос. фронтом летючки, в яких вони визивають рос. вояків, щоб піддавалися. Газета "Дагенс Нігетер" публікує одну таку летючку, як теж численні фотографії, що показують, як добре обходяться у Фінл. з полоненими. Фінл. летючки містять поради сов. воякам, в який спосіб вони мають давати ловитися в полон. Ім поручають наблизатися до фінл. ліній в групах 5 - 6 людей з піднесеними руками й рушницею на плечах. За всю зброю, яку передати Фінляндії, вона платить сов. воякам".

"У фінл. гол. кватирі. Залізниця /советська/, що веде до Кемі цілковито перервана висадженням в повітря одної вузлової станції й насили у п'ятьох місцях. Цойно недавно висадило рос. командування 10 тисяч люда для підкріплення полярного сектора, як тепер остали через перервання сполучки з Кемі всікого постачання й поживи. Це саме відноситься до 50-тисячного населення півострова Коля... Варто підкреслити, що на цім півострові держать Совети більше чим 10 тисяч політ. вязнів й що можна числигися з їхніми розрухами в звязку з перерванням достави харчів".

Газлер Нахріхтен з 9 січня.

"У фінл. гол. кватирі. Від вибуху війни послабилася рос. воздушна флота на 211 літаків. Фінські втрати виносять дещо більше, ніж 1/10 цього числа. Москалі втратили 450 танків".

Лейлі Телеграф з 8 січня.

Газета пише, що Англія забосмотрює тепер зброєю не тільки Фінляндію але й Швецію. Достави до Фінляндії йдуть через Норвегію.

Газлер Нахріхтен з 8 січня.

"Штокгольм. В день Трьох Королів працювали велика частина робітництва в користь юмоочі Фінляндії. Як тепер подають, принесла ця добровільна праця в понад 400 заводах суму 950 тисяч корон. Робітники й працівники заявляють, що вони й на майбутнє будуть у церковні свята працювати на цю ж ціль. - Гавас. Тисяча дальших шведських родин погодилася на прийняття фінл. дітей. Далі вислава Шв. до Фінл. вже 137 гон харчів і 200 тон одягу."

"Онтовідео. Енайтед Прес. Уругв. уряд поробив заходи, щоб вислати до Фінл. 3000 гон рижу, вовняну одежду, черевики й інші скірні продукти".

Газлер Нахріхтен з 6 січня.

"Копенгага. Один данський купець подарував Фінляндії 50 тягарових авт, не бажаючи зиявити своє назвище".

"Копенгага. Гавас. Один член американського посольства в Ризі заявив, що Фінляндія дістane при кінці січня від Зад. Держав 400 літаків, як теж тєже ж число amer. добровольчих летунів поставить себе до розпорядимости Фінляндії".

Іль Месаджеро з 9 січня.

Газета пише, що 44. сов. дивізія, яку знищили фінл-ци біля Суоміальмі була майже цілості українська.

Базлер Нахріхтен з 5 січня.

"Штокгольм. І зовсім певно, що фінл-цим удалось в останніх днях розкинути з літаків над Ленінградом велику кількість летючок".

Фігаро з 4 січня.

д'Ормесон домагається активнішої допомоги Фінляндії. Коли така поміч прийде, то фінл-ци зможуть відвоювати Петсамо, будуть обстрілювати Мурманськ а навіть помарують на Ленінград й здобудуть це місто. Упадок Ленінграду й відродження Петербурга "буде таким ударом по советській системі, що його відчується аж по Владивосток".

Дойче Альгемайнє Цайтунг з 7 січня.

Газета пише наступне про погляди в Штокгольмі на тепер. ситуацію: "Триваюче напруження між Росією й західними потугами вступить можливо - думають тут - в гостру стадію в наступних днях, як появиться брит. Біла Книга про московські переговори в 1939 р. Але чи ця криза виладується на півночі? Чи не стане радше Близький Схід подібним громозводом як в 1915/16, коли то рішення антанти заатакувати Дарданелл усунуло на задній план льондонські пляни створити нордійський фронт проти Німеччини й наладнати звязок з Росією почерез північну Норвегію?"

Світова ситуація.

Базлер Нахріхтен з 6 січня.

"Льондон. Прив.тел. Коли б вірити льонд. лівій пресі - що одначе буває нераз небезпечно - то зарисовується розвиток ситуації, в якій аліянти мали б прийняти до своїх воєнних цілей знищення сталінізму".

Дойче Альгемайнє Цайтунг з 5 січня.

За Дейлі Телеграф подає газета, що зговорення Туреччини з аліантами є певною річчю. В Бейруті всі переконані, що з весною війна перекинеться правдоподібно на Балкан або на Кавказ. Англія й Франція врахували вже таку можливість в свої воєнні пляни.

Морішайр Пост з 5 січня.

Воєнний дописувач газети пише, що Сталін відкидає воєнний союз з Німеччиною. Але нім.-рос. пакт дізнав поширення в тому зміслі, що Нім-на буде чинити пресію й погрожувати, щоб ізоляту Фінляндію й перешкодити помочі для неї ззовні. Цьому заданню Гітлер тепер присвячується. Далі Німеччина зобовязалася поширити свої операції на морі, коли б розпочалися виладовування частин в сканд. пристанях.

Красная Звезда з 6 січня.

Газета закидає Англії й Франції, що вони під прикривкою помочі для Фінляндії хочуть заманеврувати Швецію й Норвегію на неневтральні позиції й втягнути їх до свого бльоку та послужитися сканд. територією як відскочнею проти Німеччини.

Дойче Альгемайнє Цайтунг з 4 січня.

"Москва. ДНБ. Як зачувати з різних боків, покличуть у Москві й в інших місцевостях з весною дальших резервістів до армії, головно таких, що мають техніч. вишкіл.

Базлер Нахріхтен з 4 січня.

"Копенгага. Берл. кореспондент газети "Політікен" доносить, що Сталін звернувся до нім. уряду прислати йому 200.000 інженерів, техніків і фахівців з різних ділянок для реорганізації рос. індустрії й головно транспорту. Фінляндська виправа виявила величезні прірви з рос. економічним житті".

Базлер Нахріхтен з 5 січня.

"Париж. Прив. тел. Після анальгічного випадку з англ. і італ. амбасадором починається тепер і франц. амбасадор Москву й заступати його буде тільки уповноважений. Амбасадори Франції і Сирії є зате ще нині в Льондоні й Парижі. Західні потуги підняли отже самі ініціативу для розвільнення дипломат. зносин з СССР".

"Герлін. Прив. тел. Старшини англ. і франц. ген. штабу прибули до Анкари".

"Будапешт. Прив. тел. Як повідомляють будапешт. газети, домагається Нім-на від Румунії подвоєння дотепер. експортового контингенту худоби. Румунія була досі зобов'язана доставляти 30 тисяч штук худоби". - "Рада Нар. Комісарів в Москві порішила вислати потерпілому населенню в Анатолії/ Туреччині/ підмогу в висоті 10000 дол."

Базлер Нахріхтен з 7 січня.

На маргінесі стріці Чяно-Чаки в Венеції пише газета з Риму: "Наразі є певне, що східним кордоном Італії на европ. континенті є Карпати. Цього кордону рішена Італія, яка зрештою перейнята мирними намірами, боронити всіми способами, які стоять до розпорядимості".

Різне.

Базлер Нахріхтен з 7 січня.

"Вошінгтон. Ройтер. Згідно офіційного повідомлення має Америка негайно приступити до влаштовання летунської бази на Алясці".

Базлер Нахріхтен з 8 січня.

"Штокгольм. Після арештів у Ленінграді наступає вже великий процес за шпіонажу перед нар. трибуналом у Москві, що на ньому сядуть на лаві підсудних 8 інтелект-працівників. Згідно заподань сов. преси, належать до заарештованих декількох визначних співробітників великих дослідних інститутів. Між ними є гол. обвинуваченою геольог Напольська".

"Берлін. ДНЕ. Час. команда збройних сил повідомила в неділю пополудні: "Нім. морські сили переловили в останній час кількома наворотами групи здатних до військ. служби поляків, яка намагалися з балтійських країн продістатися до ворожого закордону".

"Кишинів повідомляє Ексчендж, що на маніфестації в привності рум. короля в цьому місті була складена теж заява вірности з боку української меншини.
Пестер Лльойд з 6 січня.

Мадяр. Газета повідомляє, що нім. влада заборонила поширення на терені Райху всі друковані закордоном часописі в нім. мові, між ними й сам "Пестер Лльойд".
"Дойче Альгемайнє Цайтунг" з 4 січня.

Газета повідомляє про дальші випадки нищення ніби то саботажистами на бритійську жолді нафтових рафінерій, що доставляють нафту Німеччині. Підпалено рафінерії в Альсомігалій /Мадярщина/ й біля Сатумаре /Румунія/.
Дойче Альгемайнє Цайтунг з 3 січня.

"Копенгага. "Політікен" повідомляє з Москви, що там заарештовано низку чужинців, які видавали себе німецькими подорожнimi або купцями. Були це на ділі агенти англійської розвідки, що мали вести шпіонажу для Англії".
Ль Осерваторе Романо з 2-5 січня.

"З Нью-Йорку доносять, що жінка президента Рузвелта звернулася через американську пресу з апелем до всіх американських громадян, в якому вона в шляхотних і зворушливих словах взыває прийти з допомогою польській нації й утікачам, розсіяним по всіх країнах".
Затик. Газета доносить далі про заходи допомоги полякам в Швейцарії й у Копенгагені.

Реф. Зовн. Проп.

Ч.З/15/17.1.1940.

ЛЕКТОРАТ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ.

СССР - Фінляндія.

Нов Цірхер Цайтунг з 15 січня.

"Штокгольм. "Штокгольмс Тіднінген" доносить, що Сталін домагався з приводу підписання німецько-рос. пакту, щоб Росія могла поширити своє панування на Фінляндію й балт. держави. Це вияснює, чому Нім-на радила фінл-цям від початку поступитися Деляким, приявним у Москві під час нім.-рос. переговорів балтійським дипломатам заявили москалі виразно, що вони хочуть продертися аж до північно-атлантичної пристані й що вони не зреутуться цієї мети під ніякими умовинами. Як тільки буде опанована Фінл-дія, будуть найближчою ціллю черв. армії атлантическі пристані".

Базлер Нахріхтен з 13 січня.

"В фінл. гол. кватирі. Ексчендж. Число мертвих по рос. боці виносить досі прибл. 50 тисяч. Число ранених і хворих - 180 тисяч. Яких 10 тисяч полонених находяться за фінл. лініями. Кількасот рос. літаків на східнім кордоні Фінл-її засипані снігом й сильно потерпіли через морози. Це пояснює відкликання Кагановича, що, як зізнали високі рос. старшини, був відвічальним за побудову гангарів".

Базлер Нахріхтен з 15 січня.

"Москва. В денному наказі ленінгр. військ. округи вказано на те, що деякі частини черв. армії на фінл. фронті замість боротися воліють полон. Такі явища не відповідають традиціям черв. армії. Командири відповідальні за дезерції. Між командантами є люди, що заявляють свою відданість соц. ідеалам, але на ділі вони настроєні контревол. й реакційно. Ці зрадники чекають тільки на те, щоб пошкодити своїй батьківщині. Під фальшивими приводами заводять вони своїх жовнірів в середину ворожих позицій й змушують їх там складати зброю".

"Штокгольм. Сов. уряд не вірить Естонії. Скріплення армії цієї малої балт. держави, яке тепер переводиться шляхом продовження служби в армії, спонукало москалів скріпити свої кордонні частини. Рівночасно вимогли вони повну евакуацію ест. населення з рос. точки опору в Естонії - Балтішпорту. Один ест. корабель перевезений рос. воєнним кораблем, інший затоплений /імовірно при рос. бльокаді Фінляндії - прим. наша/".

"Пестер Лльойд" з 13 січня.

"Копенгага. Згідно інформації "Національ Тіденде" мав Сталін передняти тепер особисто керму операцій на фінл.-рос. фронті й остає в постійному телефонному звязку з Москвою з тереном операцій".

"Штокгольм. Гавас. Чезадовлення з сов. возд. флоти потверджує не тільки усунення Кагановича, але наслідком його є й віддалення командувача сов. возд. сил в Балтіку... Чар. комісаріят возд. збройних сил усунув 46 високих функціонарів".

Базлер Нахріхтен з 17 січня.

"Штокгольм. На фронті є росіяні юні найактивніші біля Салля, де оперують українські полки, що воюють куди хоробріше, більше обізнані з зброєю й краще дисципліновані, як властиві росіяні".

Базлер Нахріхтен з 16 січня.

"Гельсінки. Ексчендж. Кілька днів після прибуття ліхтенштайнського принца наспін сюди теж принц Рене де Бурбон-Парма, муж данської принцеси Маргарети, щоб брати добровольцем участь у боях... Перші шведські добров. частини находяться від неділі вже на фронті й брали участь у боях біля Петсамо".

Базлер Нахріхтен з 10 січня.

"Фінл. гол. кватирі. Ексчендж. Над Ленінградом розкинули фінл. літаки сьогодні знову примірники біблії в рос. перекладі. Як зачувати, щодня розкидають фінці тієї цих книжок, що їх в Ленінграді приймають з одушевленням".

Базлер Нахріхтен з 12 січня.

"Москва. Ройтер. Як повідомляють з офіц. боку, усунено Кагановича /брата Лазаря/ прим. наша/ з посту нар. комісаря летунської індустрії й заступлено Шахутіном".

Різне.

Дойче Альгемайнє Цайтунг з 12 січня.

"Амстердам. Згідно наспіліх сюди з Москви вісток, розпочато вже будову каналу для сполучення Буга й Припяті з Дніпром і Чорним морем. В квітні має робота вже бути покінченою, так, що буде можливо чафту й інші важкі ладунки слати водним шляхом до західної Білорусі. В січні існував би отже вперше прямий водний шлях між Одесою та Чорним морем і Данцигом за Готенгафен над Балт. морем. Так то добуто б новий дешевий кораб. транспорт для рос. нафти й ін. продуктів до Німеччини".

- 2 -
СТАТЕЙНИЙ МАТЕРІЯЛ.

Чорне Море.

/Для перекладів на чужі мови/.

Значення Чорного моря й заінтересування світу його проблематикою зростали скоро за останні десятиріччя - й то іменно задля важких і досить зрозумілих політичних, економічних і комунікаційно-стратегічних причин. Вибух останньої війни, передусім перспективи її поширення на Балкан і Елізький Схід ще побільшили цей інтерес для Чорного моря, деякі ж статті французької преси заторкнули під безпосередньо актуальним аспектом чорноморську проблему.

Не тільки географічно, але й культурно-політично є Чорне море тільки найдалі на північний схід висуненою частиною Середземного моря. Расово й культурно належать народи Чорного моря до середземноморського круга народів. Геополітичне й господарське значення Чорного моря хитається напротязі тисячі річів європ. історії у тісній залежності від хитань світово-політичного значення Середземного моря. Але важним для судьби чорномор. народів є зокрема те, що значення Чорного моря як торговельного шляху залежне не тільки, як це є з Середземним морем, від перемін в Малій Азії й на передньому Сході, але й ще від бльокади просторого запілля північно-східньої Європи, зах. Азії й кавказьких країв варварськими або напівварварськими державними творами останнього тисячі річів. При цьому ці державні твори мали постійно направлене не тільки політичне, але дуже часто й світоглядове вістрия проти європейських культурних націй. Як історичні приклади навести б заєдні періодичні політичні, господарські й культурні послаблення чорномор. народів: половецькими кочовиками в II-IX ст., татарами в X-XV ст., московитами в XV ст. - аж з сьогоднішньою большевицькою імперією включно.

Найважнішою частиною берегів Чорного моря є їх відтинок, заселений українцями - від устя Дунаю на заході почерез Ессарабію й південні області Укр. Рад. Соц. Республіки та Крим аж по північний Кавказ включно. Беріг на південний схід від укр. північного Кавказу заселений меншими гірськими народами, а далі на півдні грузинами. Тільки оцей південно-грузинський сектор берегів Чорного моря рівняється значенню України під геополітичним оглядом - як доступ з Чорного моря до других з черги величиною в світі нафтових джерел у Баку.

Малоазійська Анатолія, останньо так важко досвідчена землетрусами, разом з своїм продовженням - европ. Туреччиною, творить цілу південну половину чорноморських берегів. Порівнюючи убога в земні багацтва, з своїми все ще відсталими формами господ. життя й своїм убогим, послабленим ендемічними недугами населенням, остаеться турецька Анатолія своїм значенням далеко позаду решти чорноморськ. довкілля. Господ. експлоатація північно-турецьких віляєтів і разом із цим зростає політичної й військової сили Туреччини залежні в великий мірі від того, як розвинеться в майбутньому торговельно-політичне значення Чорного моря й збудові можливості для анатольських продуктів.

Побіч менше важкої Болгарії відограє окрему роль Румунія з її нафтовими ресурсами й значною сільськогоспод. продукцією. Але в порівненні з сусідною Україною питомий тягар Румунії над Чорним морем доволі малий. Фактом вирішального значення для румун. господарства є, що нафтові румун. джерела на вичерпанні. В 1937 році спало добування нафти на 18 %, в наступнім році ще більше. В минулому році завдяки дуже коштовним верченням спад вже не був такий сильний, але компетентні знавці погоджуються в тому, що, при незмінній річній продукції, сьогодні експлоатовані запаси вистарчать всого до 1945 року. Чи нові поля на півночі країни оправдають покладані в них надії, сьогодні ще важко сказати. Так чи інакше, господарські проводи країн середньої й південної Європи мусять рахуватися з все більше з фактом, що майбутньою базою їхнього постачання нафтою є східні береги Чорного моря.

Після прилучення Австрії Німеччина опанувала понад 1/3 струї Дунаю й опинилася політично й господарсько на першому місці між державами дунайського басейну. Нізніші територіальні поширення й теперішні скріплені господарські звязки з СССР можуть німцям зарахувувати себе просто до чорномор. народів. Дунай і Чорне море є в потенції природні торговельні шляхи Німеччини до Елізького Сходу, до півд. Балкану й східного Середземного моря. Нормальності сполучки середньої Європи з переднім Сходом залежить і залежатиме завжди м.ін. від того, чи північні береги Чорного моря з Кримом є в руках заприязненої чи ворожої держави або суперниці. Розбудова водних шляхів Німеччини між Реном, Лабою й Дунаєм та проблема сполучення індустрійних центрів Саксонії, Вестфалії й Сардинії з східними, південно-схід-

німи й передньоазійськими ринками збути та джерелами сирівців над Чорним морем - все це буде не буде німцям можливо зреалізувати залежно від майбутньої ситуації над Чорним морем.

Важливі гospод. і гeopolit. значення північних берегів Чорного моря видне було вже при кінці першого тисячіріччя перед Христом, коли то в сьогоднішній південній Україні повстали були квітучі грецькі кольонії: Ольбія в поблизі нин. Одеси, Херсонез, Теодозія і Пантікапея на Кримі. І Станиця при устю Дону. Спадщина тих кольоній, що мали глибокий вплив на сусідні варварські степові народи / скити, сармати, анти/ перебирають згодом римляни, а ще пізніше генуезці, що оснували були тут свої торговельні кольонії. ^{західні}

В 10 ст. нашої ери простягається вже вздовж цілого північного берега Чорного моря аж до півн. Кавказу староукраїнські князівства. Сконсолідована пізніше Київська Держава була не тільки сама однією з найважчих гospод. областей і джерелом сирівців тодішньої Європи, з дуже живими торг. звязками з східно-римською імперією, імперією каліфів і північною та західною Европ. державами, але й важливим транзитним тереном на торгов. шляху з Скандинавії до Візантії й з центру Азії до Зах. Європи. Годінна українська флота була 300 років, аж до 13 ст., не обмеженою панею Чорного моря. При мені згаданого сторіччя паде Київська Держава під монгольською інвазією, а її північні береги Чорного моря стають "диким полем" - пасовищами татарських орд.

В євразійській півночі, за плечима татарів, повстає нововір - московський народ, під мішанини між фінсько-угрійським і кочовим пранаселенням нин. корінної Росії й слабим відсотково північно-європейським славянським населенням. Чарівні 14-15 ст. луцькі та поодинокі князівства в початково залежну від Золотої Орди васальну державу - Московію. Повстання цього нового державного твору має для країн Чорного моря вирішальне значення: їм забарикадовано шлях до Фалтійського моря та скандинавської півночі й ці простори над Чорним морем спали на сторіччя до культурної й господарської маловажності і то ще довго до того, поки османське опанування Єлої Азії й Константинополя захитало східною торгівлею Європи й господарсько-політ. значенням середземном. країв.

Гойно в 16 ст. починається укр. кольонізаційна протиофензива проти монгольського сходу при одночасних воєнних розправах на заході з Польщею й Москвою. В Україні повстає в ті часи нова соціальна форма - козацтво - постійно кріпнуча верства свободних, заедно військово-повинних хліборобів з привілеями самоуправи, податкового імунітету й власного судівництва. З часом творять укр. козаки не тільки найбільшу мілітарну силу східної Європи, але й найбільше стояче військо в цілій тодішній Європі взагалі. Під охороною козаків проникають українські кольоністи в степи сьогоднішнєї східної України, згодом на Крим і аж по півн. Кавказ. За два сторіччя цей процес довів до повного заломання опору азійських народів на цих просторах - територія куди більша від сьогодні. Франції була очищена від кочових орд і густо заселена. Паралельно з цим ішло військове опанування Чорного моря козацькою флотовою. Козацькі воєнні експедиції збуряли остю монгол. панування Крим, козаки нишили раз по раз береги Анатолії - взагалі, можна сказати, власне звідтіля, з моря, прийшов може й найбільше вирішальний удар по монгольській потузі.

З тому часі відживає знову східня торгівля, не зважаючи на постійні воєнні розправи між усіма народами довколля Чорного моря. Дуже живі українські культурні й торг. зносини з італійськими містами, головно з генуезькою республікою. Гойно після поразки шведсько-української коаліційної армії під Полтавою 1709 р. починається упадок укр. козацької держави аж до її повного занiku в формі однієї з російських провінцій в половині 18 ст.

Дуже примітно, що хоча на час півтора сторіччя аж до вибуху революції 1917 р. в Росії зникла Україна з карти, перемінившись політично-адміністрат. в рос. провінцію, йде її гospод. розвиток, не зважаючи на всі репресійно-уніфікаційні заходи царського уряду, своїм власним, незалежним від решти імперії, шляхом. Глибшою причиною цього була, що ця імперія була не тільки конгломератом расово, мовно, й культурно-політично центрифugalьних частин, але й господарсько не творила ніякої одної й не могла творити, як довго гospод. життя могло сяк-так свободно розвиватися. Большевицька автаркія наших часів є насилуванням органічного гospод. розвитку, що невідхильно мусить присноти з собою занепад і розвал. Як тяжко потерпіти через ці протиправи більш. автаркію господарство інших чорноморсь. країн, особливо Туреччини, не треба ширше доказувати.

Є дуже інтересним і важним для міркувань про можливі майбутні зміни приглянутися господарству України перед війною. Є статистично доказаною річчю, що в часи до світової війни внутрішньо-рос. торг. відносин між Україною й другими провінціями імперії були дуже слабі. Укр. пшениця, головний продукт країни, не находила значнішого збути в Росії, якої переважна більшість населення живилася майже виключно власним збіжжям, гол. житом. Ще гірші були збутої можливості інших високовартних укр. сіль-госп. продуктів, бо життєвий стандарт моск. народу був і оставав, як відомо, дуже низький, а гищи верстви й середній стан Росії були чисельно слабі. Транспорт укр. донецького вугілля залізницею до північно-рос. індустр. центрів тисячами кільометрів здорожував його так дуже, що це вугілля не могло конкурувати з доставлюванням морським шляхом англ. вугіллям. Тому ішов майже усій Україн. експорт Чорномор. пристані до зах. Європи, звідтам же побирала Україна самим шляхом потрібні машини, тестили й хемікалії, яких Росія тоді ні зрештою й тепер, доставити не була й не є в силі. Укр. індустрію фінансував майже виключно закордон. Теж україн. міста, енергетичні центри й транспорт фінансував голубельг., Франц. і швайц. капітал. Протилежно до популярного окреслення - не була Україна ніколи шпихлірем Росії; вона була ним для Італії, Англії й Німеччини.

Ча кінець цього огляду варта упритомнити собі деякі найважніші наслідки можливого відорвання України від СССР. Ці міркування не звязуємо з переяскравлюваними власне самою ж сов. пресою планами західніх потуг на сході, бо годі наразі добачити щось конкретного в міркуваннях льонд. чи паризьких пресових органів і відгадуваннях того, де відбудеться властива "битва Європи" /за ген. Дюваль/ в цій війні. Здається нам, що проблему самостійної України треба ставити як в перспективі дальнішого розвою подій теперішнього конфлікту наразі незалежно від посторонніх комбінацій - а в силу самого факту внутрішньої хвороби СССР й незмінно актуальних визвольних тенденцій в самій Україні.

Відмежування Москви й кожночасного її союзника від Кавказу, освобождення кавказьких народів і втрати нафтових теренів - був би перший наслідок з усіма його супровідними господ. й політ.-стратег. явищами. Позбавлене крилового прикриття на заході, здане на саму далеку лінію лучби через західно-азій. степи, розвільнитося б сильно рос. панування над серед. Азією й відпала б рос. загроза для тамошніх південних сусідств Росії. Державна сувереність України означала б безпосередньо й посередньо, завдяки своїм геополітич. наслідкам, таке значне мілітарне й господ. послаблення Росії, що рос. імперія перестала б бути тим вирішальним фактором в світовій консталіції, що ним вона є нині. Відповідна переміна відносин на юлім просторі між Балт. і Чорним морями могла б відновити вільний торг. шлях рікаами, й каналами / між обома морями, що мало б значення зокрема для европ. пів-югі. Чорноморські ж сполучки між серед. Європою, перед. Азією й кавказькою нафтою контролювались нова сила - українська держава, що відсахнулася б від теперішніх союзів Росії. Врешті й для всіх чорномор. народів приніс би розвій чорномор. торгові велики користі.

Др О.Р.

Лекторат - продовження з I стор.

Борре делля Сера з 9 січня.

Газета подає чутку, що 20 старшин німець. ген. штабу відіхали до Советів, щоб півпрацювати при реорганізації сов. армії.

Базлер Чахріхтен з 15 січня.

"Штокгольм. Гавас. Газету "Аftonbladet" повідомляють з Берліну, що Нім. на звільнена призначенні для Фінл-її італ. транспорти зброї, що їх задержано було в Сасніці".

"Герлін. Прив. тел. Гут викликало деяке здивовання, що святковано іменини Генерал-фельдмарш. Герінга, але нічого не згадувано про одночасні іменини А. Розенберга. Газлер Чахріхтен з 14 січня.

"Москва. Гоб скріпити культ. зносини між СССР і Словаччиною, удається на запрости слов. уряду до Гратислави делегація сов. учених".

Базлер Чахріхтен з 11 січня.

"Штокгольм. Прив. тел. В грудні розвязала литовська влада польський віленський університет, що має традицію майже 4 сторіч й начисляв востаннє ще 3000 слухачів".

Базлер Чахріхтен з 15 січня.

"Будапешт. Прив. тел. Після того, як болг.-рос. торг. переговори в Москві увінчалися великими успіхами для болгарів, зачувати тепер, що СССР висунув уже думку їліт. військ. союзу з Болг-їєю, в якому Росія прирекла б Болг-її повну гарантію військову допомогу".

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕСОВА СЛУЖБА.

ч.3.

четвер, 18 січня 1940.

Е.Онацький.

УМОВИНИ МИРУ.

Мусимо перш за все сконстатувати два факти:

I. Війна, що від кількох місяців точиться на широких просторах Західної й Східної Європи, зачепила вже безпосередньо великі території чисто української землі, як Східну Галичину та Волинь, і втягнула у військові дії значну частину українського народу, що, з одного боку, служить гарматним м'ясом для непогамованого й хижого московського імперіалізму на далекій півночі, серед снігів та морозів, а з другого боку сплачує довгі гостинності в лавах французької армії.

2. Невважаючи на таку безпосередню участь українського народу в війні, невважаючи на ті жертви, які він поносить, невважаючи на ту величезну економічну вагу, що відіграє в цій війні його багата земля - світ ніби змовився про нього мовчати! Як з одного, так і з другого боку барикади, що ділить воючі тaborи. Так ніби української проблеми не існувало й не існує! Так ніби української нації враз на світі не стало. Так, ніби всі її змагання до власної державності, - освячені гарячою кровю найкращих її синів, - нараз розвіялися, мов та пар...

Така змова мовчання дуже сприятлива для большевицької Росії, що несподівано для самої себе здійснила давню мрію царських політиків і наклали важкі руку на славний Український Піемонт. Вона дозволила їй довершити останній поділ Польщі, не поносячи за те жадної санкції, в повну відмінність від своєї спільноти Німеччини, що мусить оплачувати свої успіхи в Польщі важкою війною на Заході; вона дозволила їй, порабувавши Західну Україну, перевести мобілізацію на Східній Україні, та з допомогою набраного в Україні війська, зробити новий хижий напад на маленьку, але героїчну Фінляндію. Чужими руками хотілося їй загарбати чуже добро. Не вважалося потрібним ті українські війська на віть відповідно втягнути, навіть відповідно озброїти. І хоть не мали жадної рациї українські вояки воювати проти фінляндців, мусіли йти, майже голі, майже босі, в сніги й морози, і гинути там, як багато років тому гинули їх пра-діди, вимощуючи своїми благородними кістями підмурівки для московської столиці... О, Москві дуже на руку ота мовчанка навколо української справи!...

Цілком ясно, що й для Німеччини, з моменту, як вона пішла на потворний союз з большевицькою Москвою, українська справа в політичній площині перестала існувати. Для неї вона зробилася внутрішнім питанням большевицької імперії. Але дивно нас вражає, що й Англія та Франція, проголосивши високі гасла боротьби проти всякого насильства в міжнаціональних зносинах, і запрошуячи українських емігрантів виконати свій обовязок щодо країни, яка їм давала захист і працю - в усіх офіційних і навіть неофіційних деклараціях майбутніх умовин мирі, цілковито замовчують українську справу. В них дуже багато говориться про Чехословаччину й Польщу, і зовсім не згадується про Україну. А тим часом навіть така "умовина миру", як відбудова незалежної Польщі, викликає в українцях, що зголосуються до французької армії, силу питань. Та чи і в них тільки? За яку Польщу вони мають битися? І чому саме за Польщу, коли та Польща нікола не була їм мила? Чи мають вони битися за те, щоб знову накладати ланцюги на самих себе?

З приводу недавніх свят, Папа Пій XII. виголосив різдвяну промову. В ній він теж говорив головно про умовини, ~~що~~ яких них треба було би збудувати новий мир. Не буду на них довго спинятися. Наведу тільки одну, що нас не називаючи, нас безпосередньо торкається: - "Головний постулат справедливого й почесного миру, - говорив Папа, - полягає в забезпеченні права на життя й на незалежність в сіх націй, великих і маленьких, сильних і кволих. Бажання жити однієї нації не повинно бути однозначним із вироком смерти для другої..."

Цікаво відзначити, що всі авторитетні органи англійської та французької преси поспішили відзначити, що постулати папської різдвяної промови цілковито збігаються з постулатами миру Західних Держав. Та чи дійсно збігаються? Замовчування української справи про те не свідчить, і не тільки ми, українці, в тому безпосередньо зацікавлені, але й нейтральна ~~європейська~~ преса

са має щодо того великих сумнівів. Ось, для прикладу, уривок із великої статті відомого італійського публіциста дра Е.Інсабата, присвяченої в "Коррієре Дипломатико е Консоляре" за 31 грудня/саме аналізовані папської промови.

"Для сягнення справедливого миру, каже Інсабато, перефразуючи Папу, "необхідно порозумітися раз назавжди щодо справедливих вимог націй і народів. Якщо, наприклад, ніхто не може нехтувати справедливими вимогами Польщі й Чехії, обмеженими до їх етнічних кордонів, з узглядненням потреб господарства та оборони; ніхто не повинен також приставлятися відродженню таких націй, які, як Україна, своєю кровю і своїм стражданням здобули вже собі місце в історії. Замість того, Франція й Англія хотіли би віdbuduvati Велику Польщу, Чехословаччину, Габсбурську монархію. Мало тогож! Не маючи чесної мужності, щоби розірвати остаточно з большевицькою Москвою, вони підтримують пансловізм московських емігрантів і витворюють водночас додатковий рух за славянською федерацією, що охопила б всі території від Балтика аж до Чорного моря, під егідою Польщі. Кілька днів тому зявився маніфест Сікорського, який мав би привести до створення нового славянського страшила, що було би тільки скромним повторенням російського страшила, яке так досі гіпнотизувало французьку політику. Ясно, що українці вже заняли рішучу позицію проти цієї нової спроби поневолення їх Польщею, що зо свого боку мала би бути на ласці Франції й Англії. Хоча цей план явно призначений на неуспіх, все ж він дуже ясно виявляє, що в дійсності нехтують Франція й Англія, невважаючи на різні свої заяви, справедливими вимогами націй і народів, і, в нашому випадку, як вони особливо нехтують справедливими вимогами українців, що для них Ватикан саме тепер не ощаджує вилівів своєї симпатії та розуміння, і увів навіть щотижневі радіопередачі в українській мові зо своєї радіовисильні..."

Регіструємо з вдоволенням цей італійський голос і висловлюємо нашу ширу надію, що він не залишиться самітним. Не може бути справедливого миру в Європі без задоволення більш, ніж справедливих вимог української нації, спраглої своєї державності. І не може бути взагалі довгого миру, поки такий великий народ, як український, не зайде відповідного йому місця серед вільних народів Східної й Середньої Європи, утримуючи серед них так потрібну для ~~всіх~~ по-літичну рівновагу.

В.Г.

ФІНЛЯНДІЯ Й МИ.

Небуденне явище затяжної боротьби три й пів мільйонової Фінляндії проти московського кольоса, приковує очі цілого світа не в меншій мірі, як війна на західному фронті, як безвиглядне взаємне винищування кораблів, чи літаків трьох наймогутніших європейських держав. Завзятий опір, що його ставлять фіні московському наїздові, видвигає не лише проблему високоякісної боєздатності фінської нації/проблему, що родить більшу або меншу скалю симпатій у цивілізованому світі/, але й ще важнішу проблему внутрішньої вартості, спроможностей та життездатності советського Сфінкса.

Кажемо Сфінксу, бо фактом є, що для 99 процентів європейців таким Сфінксом Москва була завжди. Безмежні простори, невичерпана людська маса, що її часом як парову валку можна було запрягти до вога імперіялістичних цілей, деспотичний режим та інші східні акcessорії, зафарблені при тому певною дізайном скзотики, все це будило на заході, -поза зрештою дуже короткими періодами спроб відгороджування від Москви кільчастим дротом від решти світа, -бажання з отим езотичним "м'ядведем" якнайскорше зговоритися, з ним союзничати, заключити пакти, і попадати в йог о обійми. Бо так дуже ділає чар великого гисла, непрозримих просторів, і... безглуздих надій на зиски з експлоатації казкових теренів...

Примітивізм пересічного європейського ума, що за скількістю пересуваності, що число утотожнює з силою, що на деспотичні розправи з мільйонами чуженаціональних елементів і терористичні методи правління дивиться як на "оригінальність". Сходу - все це улекшує Москві видавати себе за незрушиму, непобориму й невичерпальну з своїх спроможностях імперію.

Коли у висліді незвичайно нефортунних потягнень уві європейській політиці, Москва знову дісталася свободу рухів - гіпноза, що в ній жила Європа/найменш утішна імперія світу, Велика Британія, цілими місяцями забігала ласки Москви; друга з цеї самої рапти держав, Німеччина, зробила найштудіїніші скоки й перескоки, щоб ласки цеї добитися/- була так велика, що три з черги

балтійські держави, що/як тепер показується/ спільно могли поставити опір - без ніякого опору полізи в наставлене московське ярмо. Во інакші заключені з ними "пакти", не можна назвати! Гіпноза буда так велика, що зразу спаралізувала їх волю оборони й відпору. Коли ж Москва постановила використати нагоду й почала гру, що мала увінчатися такими самими успіхами й у відношенні Фінляндії, здавалося, що історія повториться в тому самому виданні.

Синедріон європейських мудрців, "фахманів" від політики й стратегії, вирішив зразу, що справа безвиглядна. Опір? Але ж який опір може ставити три і пів мільйонова нація 183-мільйоновому кольософі?! Справді, терен недогідний для наступу, додігданий для оборони; справді зима діє на школу агресорові, але чи може це вплинути заохочуючо для безвиглядної оборони? Крім того, чи оплачується

така імпреза, коли тут ходить тільки про "виміну" території і то дуже "корисну" для фінів, бо за краптик землі на північ від Ленінграду дістають десятикратно більшу карельські простори? Крім цього: взаємний пакт "помочі", що дає Фінляндії московську "гарантію" кордонів і можна часну "підмогу"... Чи не принадливі перспективи? Вибрати в тій ситуації опір, що принесе страшне знищенні країни й смерть та налітво мільйонів? Який глупід? Зрештою, Москва майже п'ятдесятикратно більша!

Усі ці "спасення", "реальні" та "розумні" розважання кинули геройські фіни згірдливо на смітник. Во що значить змерть соток тисяч у порівнанні з ганебними пактами, що є завжди початком кінцяожної нації? Що значить жертви навіть найкращих і найнадійніших, коли в гру входить честь нації, що нею ніколи торгувати не можна, і перед якою всі "рахункові" дані мусять відійти на другий план? Що значить навіть хвилева програна, - коли д до неї мало вже дійти, якщо невгласимою й незломною остане все нації даліше змагатися? Нация, що тратить самостійність у висліді впертої боротьби, тільки завдяки непропорціональному співвідношенню сил армій - відзискає її скорші, чи пізніше. Нация, що повільно самостійність цю тратить, не годиться з фактом залежності від сусіда, що демобілізує волю мас - самостійність свою затрачує справді поволі, але назади, і ніколи її не відзискає. Во не можна напр. говорити про самостійну школтю, що злилася з англійським духом, і йому піддалася; кожний наставник говорить про самостійну Ірландію, що виродовж 700 літ ні на мент не піддавалася.

Практичну науку того, чим є властивості нація, що творити у ній підставові елементи і як справжня нація живе та борониться - дать світові сьогодні лицарські фіни. Як скінчиться їхній змаг? Годі на це відповісти. Однак є певне: у кожному випадкові фіни будуть побідниками. Ними вийдуть вони як тоді, коли відіпрутъ московський наїзд, так і тоді, коли під насилиям чужої армії хвилево уляжуть. Дух їхньої боротьби залишиться тоді незрушимим, а справа їхньої повної незалежності буде лише питанням часу.

X

Фінський геройський змаг мусить зокрема родити в нас особливі рефлексії. Від століти поківлені, залишаємося в стані постійної боротьби з окупантами - в першу чергу з московською імперією. Як мало зрозуміння для того змагу знаходили ми в цілому світовому оточенні! Довший час не признавано нас за націю взагалі. Завдяки зручній та брехливій ворожій пропаганді, уходили ми за одноплемінників, менших братів, бунтовщиків, чи "агентів". Коли нарешті, в більшій або меншій мірі дійшло до визнання нас воюючою за свої права нацією - виринуло друге питання, а це "безвиглядність" нашого змагу. Ми проти імперії? Яке ж тут кількостеве відношення сил? Які вигляди? В тій ситуації на симпатії могли ще рахувати, але щоб нас трактовано як силу, що може перемогти - цього від "цивілізованого" світа ми сподіватися не могли.

В теперішній ситуації, почали ми переважувати вже й цю тенеску.

Починаємо входити в рахубу, як чинник, що може не тільки послужити для розвалу московського кольоса, але й самовстановитися. Ця нація позиція, незалежно від теперішньої "дезактуалізації" української справи, стає щораз виразнішою в цілому світі. Навіть фрази й блахман про останнє "визволення" Західної України, та про доброфільну злуку - мало кого сьогодні зворушують. Їде про те, щоб позицію цієї ми якнайкраще закріпили, і її даліше розбудовували.

Говорячи про це останнє, не маємо на думці зовнішнього, позаукраїнського аспекту. Це справа друма. Справа вдергання українства в закордонних очах, як самостійного й життездатного чинника. Нам йде тут про наш внутрішній український визвольний фронт.

Які рефлексії мусить родити воюча Фінляндія на цьому фронті? Не криється говорити про те, що ті українці, які активно боряться за справу власного національного визволення, цілими своїми сердцями, повні симпатій для північних героїв. Во хто краще може розуміти їх, як не ті, що для них справа вільності ківшни віддавна стала святою? Ми гаряче прагнемо фінської перемоги та твердо віримо в її остаточний тріумф. Можливості нашої безпосередньої помочі, мимо наших найкращих бажань, принаймні наразі, дуже обмежені. Не знаємо, що скаже майбутнє. Але не про це йде. Во остаточно ми, що завжди стояли в авангарді боротьби поневолених Москвою народів, самим фактом нашої протимосковської постави, були й є для воючої Фінляндії чинником великої ваги. Продовжуючи цю боротьбу, ми й тепер утруднююмо у великий мірі московську перемогу.

Говорячи про відгуки фінського змагу на нашому відтинку, треба говорити про те, що нас у теперішній момент найбільше торкає. Отже насамперед згадана вже справа вдергання здобутих позицій; вдергання віри в те, що незалежно від хвилевих обставин справа наша йде безперечно вперед. Впродовж довгих літ зустрічались ми з впертим кряканням "ліпшезнайків" про "реальний" уклад сил, про холодну рахубу, про "розумну" політику, і тд. В наших очах їхні "реальні" рахуби були завжди найрезультативнішими фантазіями, а їхня "розумна" політика просто наївністю. У впертій боротьбі, зуміли ми ці думки переперти та накинути єтоню.

Впродовж трьох коротких тижнів минулорічного вересня, приклад Польщі потвердив наші тези. Сьогодні Фінляндія, що всупереч усім розрахункам підняла нервувну боротьбу, також є їх наявним підтвердженням. Во згідно з нашими твердженнями, показалася Польща слабою державою, так само, як під знаком запишується в обличчі фінської війни "непреможність" глиняного московського колиса. В звязку з цим, говориться в нас про власні сили й про нашу спроможність, незалежно від чужої помочі, підняти й повести успішну боротьбу проти переважаючих ворожих сил. Як мало одначе в нас людей, що справді вірили би в наші спроможності, як нації, без чужих рук державу здобути. Безперечно кожний з нас здає собі справу з того, що треба певних політичних ускладнень, треба внутрішніх заворушень, щоб ми могли кинути карту й підняти рішальний змаг. Але з другого боку ми не вільно нікому сумніватися, що в цій боротьбі, коли вона вступить вже в рішальну стадію, ми мусимо вийти переможцями, незалежно від того, чи нашим ворогам і усім "опікунам" та "союзникам" це подобається, або ні.

Кожне революція, як кожна визвольна боротьба, переживає різноманітні кризові періоди. Вони надходять зокрема тоді, коли хвилева ситуація не сприяє швидким успіхам; коли розчислення на легкі здобутки показуються передчасними. Тоді рожуться голоси про слабі вигляди, про деконюнктуру, і тп. Цілі зграї слабодухів ідуть тоді на жир, затроювати атмосферу. Стан таїй тим більше небезпечний, що звичайно по кожному такому періоді, по хвилевій тиші, настають рішальні події, які вимагають нових і здорових сил. Треба стверджити, що, коли йде про сучасність, то вона, у відношенні до того, що називаємо українською проблемою, носить у собі всі познаки тиші перед бурею. Великою бурею! Де встօються лиш сильні й завзяті. Духом і тілом. Мусимо подбати, щоб на великий цей час - були ми готові.

X

Двом речам учити нас приклад Фінляндії, а це:

І. Немає сил, які могли б перешкодити життєздатній і здоровій нації підняти навіть дуже нервувну боротьбу за життя й при найбільші несприятливих умовах.

2. Сила теперішньої московської імперії, що не може дати собі ради ліліпутній, кількостево беручи, Фінляндії, - є дуже проблематичною.

Щодо першого, то стає ясним, що шлях, який вибрали фіні, є одиночкою можливим і спасенним, коли йде про їхнє майбутнє, і одиночко допустимим та моральним, коли йде про честь нації. В тих, що хочуть робити революції, так само як у тих, що рішуються на безвиглядні оборонні війни - не може бути ідея на розрахунку про співвідношення сил, про можливості невдачі, про великі жертви. Ім, зокрема, не вільно боятися ризика. Хто підняв би боротьбу або революцію щойно тоді, коли мав би певність, що вона буде успішною на 100%, або боронив би державу

щоино по запевненні, що він переможе - цей ніколи ніякої революції не переведе, ані держави не оборонить. Такі люди з революційною ментальністю нічого спільного не мають, і ніколи ніякої боротьби успішно не зберевуть.

Коли хто сьогодні каже, що тільки без новітніх армій вести визвольну боротьбу, чи війну, тому признаємо рацію. Іого однаке спитаємо: яку боротьбу за волю нації поведено колинебудь в історії народів без найважчих зусиль, без найбільших жертв? Коли йде про нас, то ми в тій вигідній ситуації, що проблема визволення, завдяки довголітній нашій боротьбі, не є вже лише справою горстки фантастів, але справою - можемо це сміло сказати - цілої нації. Вистарчить переглянути звіти про вересневі дні в Західній Україні, щоб побачити, що день вибуху війни став для широких мас сигналом для вирішного виступу проти гаймандія. Що виступ цей був дуже поважний у своїх наслідках, про те сьогодні ще мало хто знає. Не треба при тому забувати, що йшло там головно про стихію. Якщоби Провід визнав хвилину відповідною й оформив акцію цю наказом, були би/ми перевонані в цьому/створені всі підстави для здигнення власного, організованого державного життя. Тому не мають рації ті, що думають, що спроможності окупанта сягають аж так далеко, щоб узагалі унеможливити визвольну акцію, і пересудити на віки долю поневоленої нації. Можливостей на таке спаралізування нашого життя навіть Москва не має.

Шодо другої справи, то без огляду на остаточний вислід московсько-фінської війни, Москва вийде з неї ослабленою. Раз тому, що немає для імперії нічого гіршого, як поважна пристижева поразка, а такої Москва вже зазнала; по друге тому, що евентуальне здавлення фінського опору й втілення Фінляндії до "союзу", принесе йому дуже небезпечний подарунок, у формі завжди активних у боротьбі фінських революціонерів. Які наслідки принесла би Москві програма, - годі про це говорити!

В московській тюрмі народів почався період різноманітних пересуненів. Солдати, що з них 50% чужинців, мандряють в три балтійські держави, в Західну Україну й Білорусь, у Фінляндію. Годі передбачити, де завтра пішло іх "Геніальній" Сталін. Зустріч солдатів із чужим світом рішуче не впливає на користь Москви! Очевидці твердять, що напр. перебуваючи в Західній Україні солдати української національності наставлені вороже до Москви. Чи скочуть ці люди з ентузіазмом вмиряті за червону сатрапію, поневолюючи інші народи, та закріплючи рівночасно власні кайдани?

Червоний Сфінкс, 20 літ у собі засклеплений, брехнею й облудою прикритий, тратить щораз більше свій чар. З поза маски визирає все виразніше правдиве обличчя зібріханості, слабости й безсилля. Оточення щораз більше розуміє, що нахабна червона потвора, яка намагається вщасливлювати цілий світ своїм безправством, є тільки підпаличем світа й поневолитеlem слабших, але ще й хворим чинником, від якого треба Європу оздоровити.

У тому здемаскуванні Кремля - велика заслуга Фінляндії. Ми зо свого боку нашою впертою боротьбою й підготовкою до остаточного бою мусимо доказати, що справа рішального удару Москві - це справа перш усього українців і вільної України.

"ЧО ДІЄТЬСЯ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ?"

Націоналістична Пресова Служба подає витяг із приватного листа, написаного 20 грудня 1939, одним утікачем з Західної України:

...."Про тамошні відносини тяжко щось конкретного сказати, - вони ще не прибрали своєго характеру. Можливо, що після закінчення акції переселення усе "устабілізується". Великий брак змислу організаційного, неуцтво та заник інтелігенції, при тому брак пошанування авторитету своїх власних властей - це приємність тих людей/большевиків. наша прим./. Крайня біда економічна йде в парі з духовою. Стара інтелігенція знищена/мова про Східні Українські Землі. наша при нова, випродукована стандардово, заводить. Це дивно, що такий стан може тривати, але найменший імпульс мусить це розвалити.

Колись гуморески Ост. Вишні видавалися мені пересадними, але вони дуже добре ілюстрували тамошні відносини. Усе викуповують, все вивозять. Тому місяць були такі приблизно ціни: масло 20 - 30 зол., молоко 1,20 - 1,80 зол., золото 1 грам - 55 зол., долар 130 зол., чоловіча сорочка 60 - 70 зол., цілковитий брак взуття, матеріалів суконних, годинників/за годинник на руку 300 - 700 зол./, скіри, галантерії й тд. Можна було в хвостах дістати хліб, сіль, муку та махорку. Рори,

зуміється, по дуже скромних пайках. Був часом цукор, але рідко/на "паску" доходив за 10 зол. за кільо/. словом, все, якщо вже не бракує, то скоро забракне. Жінки, що звідтам/із ССРЛ/, та діти, хоч родини офіцерів, поубирані так нужденно, як у нас скрайній пролетаріат. Приїжджають із місць, де часом роками не бачили масла, курей, гусей, і тд. Нікому не вільно сказати правди. Відповідь на запити стала: "У нас все во хватить".

Річ ясна, що стан матеріальний мусів відбитися й на особистій культурі, - вона попросту кричить своїми браками. Не стало би взагалі місця хоч у загальному подати усі її вияви: куповання машинки до мяса, як катаринки; смарування хліба ... пастою до зубів; миття в лазничці у... мушлі/спустив воду, вона й мило сполоскала перед миттям/. "От, каже, і води нет і мила нет"...

Жінки у льожах у театрі в нічних сорочках та піжамах. Усе це, і багато іншого - факти, яких кожний знає десятками. Інтелігентніший елемент - українці, але, на жаль, їх мало та дуже на них уважають, мішають із москалями та жидами - тих між старшинами чи не найбільше. Миття стає чимраз тяжче - усього починає бракувати, загальне невдоволення та депресія огортає всіх без виймку; навортаються усі, що досі "рай" там бачили.

Кордон Збруча замкнений, як за давніх часів, навіть ці, що його недавно перейшли, для себе чи родин потребують перепусток. У нас загальна мандрівка народів, - хто лише може, покидає обіцяну землю. Це маси/явище для нас не дуже відрадне - порожні місця займають жиди, яких всюди повно, і проти їх нахабності немає кому боронити стану посідання. Іде офіційна українізація, хоч це скорше русифікація - мова московська урядова. Масових арештів немає, арештують поляків - вищих урядовців, військових та поліційних, суддів і прокураторів; з українців - УНДО й радикалів та був. комуністів, - усе старших людей. На Волині арештують селян та вивозять, куди, не знати. З наших знайомих сидять:

Великанович, Дм. Левицький, Челевич, Кузьмович, Бих, мр. Яр. Ясеницький, Микола Отанянук, мец. Когут і інші.

Ті, що ще не взяті під увагу, складають заяви лояльності словам та ділом. Усі чекають на зміну.

Всі організації перестали існувати. Господарські установи зуніфіковані, формально перебрали їх Центросоюз, Народня Торговля, Маслосоюз, але роботу ведуть чимраз більше з жидівськими та польськими елементами - усе рівне, немає різниць національних, у господарстві тим менше. Питання релігійне не розвязали радикально - можна сказати, що залишено церкву в спокою. Юр замежнений у своїх мурах, живе спокійно, позбавлений дібр та готівки, яку усю з каси треба було видати. На селах політика залежна від льскальних відносин, - де елемент був злій, там парохові дуже прикро, де кращий, там відносини не змінилися. З цих гірших околиць маемо тут багато утікачів - подіставали тут /на Заславні/ парохії, сотрудництва, а яким не стало, учителють, а навіть гандлють.

Трапляються випадки, що "товариши" ходять до церкви, дають на Служби Божі, сповідаються перед смертю, але це рідкість, роблять це тільки крадькома. Ті з наших молодших знайомих, що лишилася/в Західній Україні/, працюють в своїх фахах так довго, як їх не повинидають, або не попереносять на схід, у різних фірмах - з білетом чи безплатно.../себто на засалння. наша прим./. Зима даетесь дуже в знаки, - опалу немає, і тяжко, щоб його достарчити, немає копалень. Для орієнтації: 1 тонна вугілля коштувала 300.000 зол. Це були рештки в листопаді. Всі школи й уряди урухомлено. Досі не платили, стоячи на становищі, що урядовці отримали платню за три місяці. Добре плачені будуть мисливці, музики, мальари, науковці, інженери та лікарі. Решта буде бідувати. Кажуть, що мають усувати з праці родини/синів, доньок/священиків та суддів. Мова викладова на вищих шкілах десь тепер польська. І вже українські професори: з тутешніх - Стідинський, Возняк, Крипакевич, Заріцький, та з України. Ректорами університету та політехніки Марченко/університету/ та Садовський/полт./. Як справуються, не знаю, Вищі школи неможливо заживодити"...

СВІЖІ ВІДОМОСТІ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Націоналістична Пресова Служба подає витяг із листа від 5 січня з Карпатської України:

"...Край не перестає вірити й сподіватися, що зміна мусить настати. Печатьку зростало навіть без пропаганди велике одушевлення про нових сусідів з півночі/большевиків. наша прим./. Але все ж, що з бігом часу доходять до краю з

Італічини, притупили подібні настрої, хоч вони не піддували, бо зза Карпат ведеться система тична й зручна пропаганда, яка держить населення в сталому психічному напружені. Це йде до такої міри, що уряд/мадярський/ змушений був обсадити кордони в Карпатах дуже основно, а крім того старається вести проти-пропаганду, але та не має поважної ціни, бо навіть між мадярами є більше прихильників до червоних, ніж між нашими.

Менші конфлікти трапляються щодня. Переходи озброєних одиниць або груп, що нападають на мадярську сторожу, відбуваються стало, так що напр. на Верховині увечір після 8 години не вільно виходити на вулицю, а вдень кожного жандарма, або фійськова служба легітимують. Коло 16 грудня були дві велики збройні сутички коло Волового в Горуні, та в Майдані при Скотарському,

Мадярський уряд боїться повстання населення й тому дуже посилив сторожу, на кордоні. Ходити стали вартові сторожі. Недавно було так, що десь хтось вистрілив, а після цього з обох боків кордону почалася густа стрілянина. Заговорили скоростріли, а потім панцирники та повзі/танки/. Мадяри втратили 4 мертвих і до 140 ранених, а советські групи перейшли границю та зайдли аж до Горуні, де забрали якийсь автобус. Друга така сутичка відбулася коло Скотарського, де не обійшлося й без панцерників. Такий сталий неспокій на границях зовсім добре вияснює кроки Чаки, що перебуває тепер в Уталії...

При тому всьому уряд нічого не навчився і держить увесь край під жандармською владою. Про автономію, або якісь права, взагалі й говорити не можна. Бродій і Фенцик, себто посли, що їх уряд прийняв, самі не мають слова та не сміють ходити між народ. Дорожнеча значна. Української інтелігенції не приймають, та дальнє звільнення, або переносять до середини держави... Спочатку уряд виявляв деяку прихильність до русофілів, але й то вже минуло. До всіх тепер однакове негативне відношення.

Українська Торговельна Академія з Карпатської України, що знаходить-ся в Братиславі, триватиме до кінця травня, а потім має зліквідуватися/якщо щось не станеться/. Багато з карпатських українців зрештою вмістилися на Словаччині; багато з них перейшли - головно буїші державні службовці та вчителі до чеського протекторату, бо там чеський уряд ухвалив виплачувати допомогу всім 50% попередньої платні. Бога тьох, головно адміністративних службовців, принято в протектораті на службу. Отже настала денна консолідація в єміграції. Робітники частинно поїхали на роботи, а деято повернулися до дому...

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ У ВАТИКАНСЬКОМУ РАДІО.

Ватиканське радіо з середини грудня м.р. почало передавати щотижневу українську програму/кожного четверга о год. 8,30 вечора, на короткій хвилі/. Треба визнати, що ці програми, хоч і трактують майже виключно справи, звязані з релігією, дуже цікаво й живо зложені, і в наші часи - коли замовили українські спікери і в Відні, і в Братиславі, а запанувала нерозрідльно нарівні з етерем брехлива Москва, що в радіосильнях із Львова та Київа намагається

збаламутити українську громадянську думку та накинути українському народові заперечення його власної духовності та індивідуальності, - отже в такі часи прімно слухати бодай раз на тиждень з Ватиканського радіо ширій і зворушений голос українського священика, що оповідає українцям на цілому світі про тяжкий сучасний стан української нації та вмовлює їх вірити, як сам вірить, що наша правда таки переможе, і що на нашій сторо зтерзаний землі запанує ще Христовий мир.

Напередодні нашого Різдва, увечері 6 січня, поза щотижневою програмою, Ватиканське радіо передало прегарний концерт українських колядок, що їх проспівав хор питомців Української Папської Колегії. Можна тільки побажати, щоб такі концерти порторювано якнайчастіше.

Довжина хвилі Ватиканського радіо 48-47. /на короткій хвилі/.

ФЕЛЬДМАРШАЛ МАННЕРГЕЙМ

Фельдмаршал фінляндської армії Маннергейм, що прославився тепер цілому світі своїми перемогами над червоною армією, походить із старовинного шведського роду баронів Маннергеймів. Народився він у Фінляндії 4 червня 1867 року, отже має тепер понад 70 літ.

Середні освіту дістав у Ерідрихсгамській воєнній гімназії/так зв. кадетський корпус/ В 1887 році вписався до Гельсінгфорського університету, але скоро його залишив і вступив до Миколаївської старшинської кінної школи в Петербурзі. В 1889 році покінчив школу й був призначений старшиною до Олександрівського драгунського полку російської армії.

В 1899 році, вже в ранзі ротмістра, Маннергайма призначено командантом ескадрону старшинської кінної школи. Пізніше брав він участь у японській війні 1904-5 р.р. де дістав низку боєвих відзначень і рангу полковника.

В 1909 році дістав Маннергейм таємне доручення в Китаю й після повернення з цього відрядження був призначений командантом ІЗ Володимірського уланського полку. В 1910 році прийняв команду в уланському полку Гвардії й був підвищений до ранги генерал-майора.

З початком війни 1914 року був призначений командантом Гвардейської кінної бригади, а скоро після цього командантом І2 кінної дивізії. На цьому пості знову дістав низку відзначень за надзвичайно владі операції проти німецької армії. В 1917 році Маннергайма призначено командантом 6 кінного корпусу з підвищенням до ранги генерал-лейтенанта.

Після революції в Росії й розвалу російської армії при большевиках, генерал Маннергейм приїхав на батьківщину, і перебрав команду над щойно сформованою фінляндською армією. Під його проводом ця армія віднесла низку перемог над червоними й змусила Москву до відвороту. В травні 1918 року Фінляндію очищено від большевицьких банд і проголошено її самостійною республікою. Створення самостійної Фінляндії було в значній мірі заслугою генерала Маннергайма. З 1918 по 1919 р.р., він перебуває на пості регента/голови держави/Фінляндської Республіки.

Скорі після цього ген. Маннергейм пішов на спочинок і довший час не брав активної участі в будуванні молодої фінляндської держави. Причиною цього було те, що ген. Маннергейм не годився з політикою уряду, як людина консервативних переконань. Та в 1933 році фінляндський народ знову покликав свого старого воєнного вождя до праці, і ген. Маннергейм був номінований фельдмаршалом фінляндської армії.

Під його кермою зачалася мілітаризація Фінляндії, зокрема будування фортифікацій на советському кордоні, що дістали назву "лінії Маннергайма", і де "непобедимая" червона армія терпить тепер раз у раз ганебні поразки.

Передбачаччи зудар з червоною Москвою, фельдмаршал Маннергейм завчачу виробив загальний стратегічний план оборони Фінляндії. За цим планом, під кермою свого верховного комandanта, героїчна фінляндська армія зачала свої близкучі боєві операції проти червоних військ.

Творець нової Фінляндії фельдмаршал Маннергейм вдруге відограє величну роль в історії - рятуючи свій народ від московської навали. Не дивно, що серед фінів він користується найбільшим авторитетом, любовю й пошаною.

"СТАРІ ЗНАЇОМІ"...

Преса вже подали точні інформації, що фінляндські частини цілком розгромили в районі Суомуссалмі 44 советську дивізію. В цьому бою фіні захопили 102 гармати/різних систем і калібрів/42 танки, 10 панцирних авт., велику кількість кулеметів, і тд. Сама 44 дивізія віднесла великі втрати в людях і властиво перестала існувати, як боєва операційна одиниця.

Читачі ці вістки, ширший український загал напевно не знат, що згадана 44 советська дивізія стоїть у звязку й з нашою минувшиною. Старшини української армії пам'ятають, що саме ця дивізія довший час оперувала проти наших частин. Сформована в 1919 році, вона брала дуже активну участь у боях із армією УНР в 1919 і 1920 р.р. Особливо часто доводилося битися з

44 советською дивізією нашій З-їй Заліхній дивізії ген. Удовидченка й
Окремій Кінній дивізії ген. Омельяновича-Навленка/ молодшого/

44 советська дивізія пер бувала під командою славнозвісного Корса, про
якого пізніше советська література зложила цілі легенди. В честь цього Корса
з персонального наказу Сталіна монтувалися спеціальні фільми, і тд/Шо-
ро був забитий у часі революції/

Після закінчення війни, 44 советська дивізія в признання її боєвих від-
значень була залишена в кадрах советської армії й уважалася до останнього
часу за її найкращу боєво-оператійну одиницю. З вибухом війни у Фінляндії,
44 дивізію перекинено з України, де вона ввесь час перебувала, на північ-
ний фронт.

І тут, замісць очікуваних перемог, чекав її неславний кінець! 44 дивізія
майже в цілості складалася з українців... Це в значній мірі пояснює її
"успіхи" на фінляндському фронті.

МІЛІТАРНІ СИЛИ ШВЕЦІЇ Й НОРВЕГІЇ.

В звязку з московським наступом на Фінляндію, особливого значення на-
бирає Скандинавський півостров, як той політико-стратегічний пляцдарм, на
якому довелося би стримати дальший наступ Москви на Європу, коли б вона
зліквідувала спротив Фінляндії. Крім самої Фінляндії, експансія Москви без
посередньо загрожує й двом державам Скандинавії - Швеції й Норвегії. Обі
згадані держави вдають собі в цьому спр.ву, тому зачали в останньому часі
гарячкові мілітарні підготовання, а крім того в різних формах виказують до
помогу фінляндській армії. З цих дніх советський уряд із того приводу вис-
тосував до Швеції й Норвегії різкі ноти з протестом проти втручання в со-
ветсько-фінський конфлікт. Треба думати, що цією обставиною Москва схоче
покористуватися, і у відповідний момент закине/подібно, як раніше Фінлянд-
ії/Швеції й Норвегії "напад" на советський Союз, щоб під цим претексотом са-
мій простягнути на них свою руку.

З уваги на повітря обставини, в міжнародних колах/особливо в західних
державах/ дуже поважно застосовляється над питанням, чи зможуть швеція й
Норвегія поставити довший спротив советській експансії, і в якій спосіб
можна буде виказати їм потрібну допомогу. Тому не зайвим буде познайомити
наших читачів з воєнним потенціялом Швеції й Норвегії, або іншими словами-
з обороноспроможністю цих країн.

Як відомо, населення Швеції становить 6.200.000. Ця кількість давала б
можливість Швеції тримати кадрову армію мирного часу в кількості приблиз-
но 60-70.000 людей. На ділі ж кадри шведської армії становлять у літній
час 35.000, а в зимі тільки коло 20.000 людей. Ця кадрова армія теоретично
поділена на 4 піші дивізії й 2 окремі бригади; в дійсності ж це тільки ос-
новні кадри згаданих дивізій. Повітрові сили армії складаються з 30 авіо-
нів. Термін служби в шведській армії дуже короткий. Навіть у кадрових част-
инах він не сягає 250 днів, себто менший I року. Мож до резервів, то справа
їх підготовки представляється ще слабше.. Взагалі збройні сили Швеції немож-
на навіть уважати за кадрову фахову армію. Це скоріше міліція.

За мобілізаційними плянами, в часі війни шведська армія може теоретич-
но досягнути 300.000 людей. Але завдяки дефектам організації армії та не-
відповідні системі мілітарної підготовки резервів, тільки до 500.000 людей
може становити більш-менш висвідчений контингент. Решта -300.000 - взагалі
не мають жадної підготовки. Армія військового часу має розгорнутися в 10
дивізій, з них 4 дивізії кадрових, і 6 резервових.

Коли мова про воєнне випосаження армії, то воно може бути доволі ви-
соким, бо Швеція диспонує добре розвиненою воєнною індустрією. Але, як обчис-
люють французькі воєнні спеціялісти, власними силами Швеція могла би виек-
віпувати технікою не більше 300.000 армії, отже потребує в цій ділянці зов-
нішньої допомоги.

Додатнім момент ув оцінці мілітарної сили Швеції є висока культура її
населення, національна свідомість і потріотизм. Ці прикмети дають можливіс-
ть за короткий час мілітаризувати країну. Шведський жовнір дисциплінований
і спортивно навчений. А все ж занедбання в ділянці організації воєнної
сили, що виявляється впродовж довгих років, не так леко направити в часі са-

мої війни.

Ще гірше представляється воєнний потенціал Норвегії, що має населення 2.900.000.

Норвежська армія мирного часу виносить 18.000 людей, але тільки в літні місяці; зимою ця кількість зменшується до 8.000, теоретично розділені на 6 бригад. Термін служби/свідчення/ в армії - три місяці. Резерви теоретично мають скликатися на свідження два рази на рік, по 24 дні. Але практично ці норми не додержуються. З уваги на це, загальна кількість жінок, підготованих до військової слуги на випадок мобілізації, не перевищує 80.000. Норвежська воєнна авіація начисляє 50 авіонів у складі армії, і 30 авіонів, причислених до морської флоти.

Як бачимо, мілітарна сила Норвегії майже рівняється зерові. Морські флоти Інгеструмента Норвегії також не становлять собою поважної сили, і советська флота/особливо коли мати на увазі німецьку підтримку/ може над ними кількісно домінувати.

Жалюгідний стан збройних сил Скандинавських держав пояснює, чому вона з такою оборежністю ставляється до ангажування у війні з Москвою по боці Фінляндії, хоч цій останній дуже співчувають. З другого ж боку керівні чинники Швеції й Норвегії здають собі справу, що задермання нейтралітету у советсько-фінській війні не розв'язує ситуації, бо після перемоги Фінляндії, Москва одразу стане на кордонах обох держав і безпосередньо загрозить їхньому існуванню.

На ситуації Швеції й Норвегії мститься тепер довголітня паністична політика їх короткозорих урядів, що воліли орієнтуватися на Союз народів і міжнародні договори, замісць підготувати свої нації до небезпек майбутньої війни.

Як бачимо, ситуація Скандинавських держав ув обличчі московського наступу не світла! А все ж треба сподіватися, що висококультурні шведська й норвежська нації в рішаючий момент спроможуться/подібно як і Фінляндія/ на надзвичайні духові й матеріальні зусилля, і зуміють поставити спротив "оскві" бодай до того часу, поки міжнародні чинники не прийдуть їм із допомогою. А в те, що у випадку нападу Москви на Скандинавію, Європа не зможе залишитися нейтральною, сумніватися майже не приходиться!

Орган.

ПАВУКИ В СЛОІКУ...

Преса доносить, що Сталін звільнив із посту комісара авіаційної промисловості Михайла Кагановича/брата відомого Лазаря Кагановича/ Причина звільнення Кагановича в тих поразках, які віднесла советська повітрова флота у Фінляндії. Експерти знайшли, що авіони мають дефекти в своїй конструкції. Відповідальним за цей "прорив" Сталін уважає Кагановича...

З Москви надходять вістки, що положення найближчого помішника Сталіна - Жданова основно захищено. Жданов був автором кампанії проти Фінляндії, і гарантував Сталінові легку й швидку перемогу. Він навіть уже призначив спеціальний комітет, який мав організувати сяйво з нагоди окупації Фінляндії... Тепер Сталін уважає винним у невдачах Жданова...

Шеф політуправління червоної армії Мехліс знаходиться в Ленінграді, де переводить розслід причин поразок червоних у боях із фінами.

В Ленінграді під головуванням Мехліса відбулася нарада 300 вищих комісарів червоної армії.

З наслідку її переведено в советських частинах багато арештів. Підготовляється нова грандіозна "чистка" командного складу червоної армії, що її достаточно обезголовити...

Советська команда змушені підтвердити факт чисельної дезерції червоних солдатів. В наказі Ленінградської воєнної округи, як подає агенція Фурнє, проголошено наступне:

"При стрілах із ворогом/фінами. Наша примітка/діякі бойці воліють переходити в полон. Таке поводження не відповідає славним традиціям червоної армії!/?/ Серед командного складу знаходяться люди, що співчувають конгреволюції. Ці зрадники тільки чекають випадку, що зрадити батьківщину. Ці люди баламутять червоноармійців і вговорють їх переходити в полон".

Зле століття московські справи!...

II ПРОТИМОСКОВСЬКІ ГОЛОСИ ЕВРОПИ.

"Ле Тан" пише: "Є очевидним, що район, який оточує Чорне море й де находяться майже всі джерела європейської нафти, має велику стратегічну вагу. Коли з одного боку Румунія перестане доставляти Німеччині свою нафту, і коли з другого боку, з тої чи іншої причини, Кавказ виховзне з-під московської влади йбо коли тільки натрапити на труднощі добування нафти в тих районах, тоді дві держави, які бажають поневолити Європу, не матимуть опалу, без якого їх армії будуть частинно паралізовані. Чи такий розвиток подій лежить тільки в царині мрій? Фінляндська справа виявила тріщину у величезній будівлі СССР. Чи з другого боку треба пригадувати, що всі території довкола Чорного моря заселюють чужі народи, менше або більше упереджені до комуністичного режиму, а їх величезні частини постійно змагають до незалежності? Азербайджан замешують турки, подібно, як райони, що межуються із Кавказом на північнім сході. Татари живуть на нижній Вулзі й в частині Криму. Грузини творять стару націю, горду на свою минувшину. Вкінці українське національне почуття, пробуджене подіями 1918 р. зовсім не знищив советський гнів. У висліді всіх цих причин, побережжя Чорного моря може стати для союзників стратегічною ціллю величезної ваги".

"Фігаро" пише: "Сталін не підозрівав, що йому прийдеться вести у Фінляндії справжню війну. Подібно як Гітлер не вірив у можливість вмішання Англії й Франції після нападу на Польщу й Сталін не предвидував розлучивого спротиву маленької фінської армії. Сталін почав наслідувати Гітлера, спочатку не без успіху. Балтійські держави близько спротиву йому піддалися. Як жеж він міг підозрівати, що Фінляндія, десять разів менша від Польщі, викаже збройний спротив советській Московщині, три рази більше багатій на людський матеріал, ніж Німеччина? Червона армія показала перед цілим світом слабість, а комуністичний устрій - свої хиби. Який би не був кінець цієї війни, що її Сталін, до певної міри, не бажав, але яку він цинічно спровокував, від абсурдної легенди про непереможність червоної армії не залишиться ні сліду. Бо на ділі поразка Фінляндії властиво нічого не показала б, тому що неможливі боротися одному проти шістьдесяті. Але систематичні невдачі советської армії доказують дуже багато. Передусім доказують, що СССР - країна скількості, але не якості. Це відноситься й до людей, і до узброєння. Щоб ввести в діяння таку скількість танків і літаків, щоб маневрувати артилерією і піхотою, щоб засобувати, перевозити, командувати, творити пляни й виповнювати їх, потрібні голови, потрібний порядок, потрібна тверча дисципліна: потрібний колективний дух. Ці голови були розтріскані кулями. Порядок заховано тільки на зовнішній показ; за цією фасадою панував повний хаос. Дисципліна була, але пасивна, покірна, безплідна. Дух відлетів від армії. Ось чим треба пояснити ту обставину, що малюсенька Фінляндія може успішно відбиватися від гігантичної Московщини, розуміється, при умові, що їй будуть позагати не тільки самими словами. Сталін мав війська. Перестрілявши начальників, він залишився зо стадом. Всі свідчення поважних босерваторів сходяться в одному: що скількості військ, що їх ввели на фінському фронті, то втрати большевиків величезні... Фінську кампанію керують на советськім боці явні неуки.

"Ле Матен" пише: "Празаки большевиків пояснюють, безперечно нездібністю червоної армії маневрувати й примірювати матеріал, що його вони мають в своїм розпорядженні. Советським частинам вдалося в багатьох місцях просунутися вперед, але ніде вони не змогли затриматися. Всі советські танки, які перейшли за лінію противника, там застряли й їх забрано. Ця картина повторялася всюди. Найвища команда советської армії показалася бездарною, нездібною розвинути наступ. Вона навіть не змогла налагодити постачання частин, що йшли вперед. Мало, що сам плян кампанії був примітивний і нерозумний, але й його здійснення відбувалося в обставинах повного хаосу. Червона армія нездібна справитися з добре зброяним противником. Коли бійни мали від самого початку все, що треба, то тимчасовий неуспіх большевиків перемінився б увісисточну катастрофу... Німеччина що її головним атутом є застрашування, дуже розраховувала на червону армію, як на страхопуд. Тепер цю надію треба зажинути."

"Аксіон Франсез" пише: "Фінні виказывають цілому світові величезну прислугу: вони показують слабість советського колоса. Тепер зрозуміло, чому СССР скружав себе такою таємністю: він мав на це справді поважні причини. Московські правителі найбільше боялися, що хиби й недостачі режиму стануть ясними наївним чужинцям. Невдача наступу на Фінляндію здібна відкрити очі навіть сліпим: хто розуміє, що червона армія - гірда, що маючи до розпорядимости ультрат-модерне узброєння, нездібна є ним справитися".

"Епок" пише: Коли Советська армія заскакує світ своєю поганою організацією і невдачним командуванням, не без користі є познайомитися з положенням ССРР хліборобської класи, що не дивлячись навіть на те, що 8 мільйонів душ в останніх роках заміняло землю на фабрики, все ж творить ще дві третини населення країни. В той день, коли війна примусить перевести мобілізацію значного числа селян, червона армія, зложена в переважній частині з селян, дуже правдоподібно, скорше чи пізніше звернеться проти режиму".

"Ексельсіор" пише: "Теперішній відступ червоної армії не є достаточним. Большевики, все таки, мають над фінами, подавлячу числову перевагу, і советське командування, без сумніву, відновить наступ і нине величезні маси на лінію Меннергайма; на всякий випадок, йому не жаль людського матеріалу. Однак навіть, коли перша поразка червоної армії буде в технічному змислі вилучена /при помочі німецьких кадрів/, моральний удар, нанесений советській владі тою поразкою, залишиться не до направи. В Європі довго підтримувалася легенда про неперможність червоної армії, найбільш сильної, найбільш могутньої армії всіх часів і народів. Тепер ця легенда grimнула, і над цим можуть задуматися й Париж і Лондон, і навіть Берлін: всі ті, що на переміну добивалися союзу з ССРР".

"Ле Тан" пише: "Буде б похібкою продовжувати тішитися чудами героїчного спротиву фінів без дання їм п трібної й реально-корисної допомоги. Яка не була б хоробрість фінського народу та його за ілієст в обороні своєї незалежності, то все ж не треба спускати з очей того, що москалі мають величезну кількісну перевагу й що вони розпоряджають страшим матріялом, що його не могли б придбати фіні, обмежені до своїх власних засобів. Коли є правдою - а ніхто не може сумніватися в цьому по женевських заявах і рішеннях Ліги Націй - що спасення Фінляндії є так з точки погляду морального, як і політичного, одним із основних факторів спасення самої Європи, що справа скорої й справжньої помочі цій маленькій країні, яка опинилася в тяжкому положенні, повинна бути рішеню без найменшої проволоки й без ніякої двозначності. Є безсумнівним, що фінський народ віддав цілому світові надзвичайну прислугоу, звернувшись увагу всіх вільних людей на величезну большевицької небезпеки та доказавши на терені, що відвага та хаїр як обязаність має свою рацію супроти червоної армії, яка далека від того, щоб творити страшну силу, яку хотіла створити Москва для реалізації своїх революційних цілей. Тепер усім ясно, що червоні сорди мають лише дуже релятивну бойову бартість, що їх кадри не стоять на висоті своїх завдань, і високе московське командування не на висоті своєї місії. Червона армія не армія горожанської війни, для якої можна зовнішня війна це надзвичайно небезпечне ризико".

"Л. Енtransіжан" пише: "У нашій грі з Кремлем, він нас обіграв. Навіть у моменті, коли Франція й Англія вислали до Москви військові місії, Молотов у тайні переговорював із німецьким амбасадором. Та важніше те, що приязнь із Советами відкинула від нас Єспанію, Італію, Португалію, Швайцарію, ділк Америку. Сьогодні спротив Фінляндії представляє для нас певні користі в області моральній, політичній та військовій. Совети нерозумно заангажувалися в першу партію війни є Фінляндії; вони не можуть поперестати на цій поразці. Сорозники повинні поспішитися з помічю гельсінгфорському урядові, щоб він міг зламати нову московську офензиву. Продовжувати спротив Фінляндії, це перекреслити пляни Сталіна й Гітлера; це нанести найбільш чутливий удар по пристижу двох спільніків; це перешкодити або припізнати постачання Німеччині Московчиною; це спасти перед інвазією скандинавські й балканські держави; це скріпити наші взаємовідносини з Туреччиною; це скріпити нейтральні держави."

"Гренгуар" пише: "Вистачить кинути оком на карту, щоб визначити небезпеку. Північ Фінляндії, залята советськими військами, означала б отверту дорогу до держав Скандинавського півострова - Швеції та Норвегії".

"Ле Тан" пише: "Фінляндія переможена й поневолена стане прямою й безпосередньою загрозою для скандинавських держав: коли положення на північній Європи буде полагоджене в користь Німеччини та Советського Союзу, Берлін і Москва матимуть вільні руки для спільногого переведення великої операції на південному сході континенту й на Близькім Сході. В теперішнім положенні можна відвернути цю подвійну небезпеку тим способом, що дастесь Фінляндії всяку матеріальну поміч, потрібну їй для продовження переможного спротиву московській агресії. Решту зробить фінська хоробрість. Не помогти Фінляндії, це означало б самогубство для деяких країн континенту; це означало б сприяти походовій большевизму на північ і захід; це означало б забезпечені на загальному європейському пляні шансів на успіх німецько-московської співпраці, не дивлячись на невдачу німців на морю та на невдачу першого наступу червоної армії проти фінського народу".

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕСОВА СЛУЖБА.

Ч. 4.

25 січня 1940.

ТОМУ ДВА СТОРІЧЧЯ - Й НИНІ.

Українська наука за кордоном розкрила за останні роки цікаві сторінки з історії української політики в Європі після розгрому Гетьмана Мазепи під Полтавою в 1709 році. Зокрема діяльність двох великих мазепинців - Пилипа та Григорія Орлика стоять перед нами нині в доволі повному образі й студії їхньої акції, як і всієї тодішньої політичної доби в українському аспекті - доки повчальних аналогій з нинішнім днем. Це ж була доба народин російської імперіальності й першої появи того, що називається від тоді - в різні часи в різних видах - протиросійським фронтом у Європі.

Росія зросла від цих часів могутньо, а в нинішні дні переживаємо нові її триумфи - хай і в такими тіннями, як неслава Фінляндської виграви. За всі часи останніх двох сторіч була Росія внутрішньо незвичайно слаба, коли прикладати мірку до її імперій, все ж вона жила з своїми хронічними недугами - раз програвала, частіше програвала війни, і завжди якось виходила "на своє". Так, як напр. у вересні 1939 року. Чи ж би може її імперіальне існування відповідало якійсь геополітичній чи історичній закономірності, чи ж би спонукало якесь природно, незаступиму функцію в європейському організмі?

Нині можна тут і там почути скрито-насмішливу й самодоволену думку: Гітлер після того, як ми бачили розвал Польщі його армією за два тижні війни й після цього, як червона армія так ганебно списується у Фінляндії - яку ж дурницю вчинив цей Гітлер, не вдаривши відразу в СССР! Був би розбив його за кілька місяців і нині, спертий політично, економічно й європейський схід, - сміявся б з антанти! Чи правильний це рахунок, що його вислід такий некорисний для політичного розуму фірера Третього Райху?

Поінформовані люди твердять, що Гітлер, балакаючи про схід Європи, нерідко втаряє імена: "Карло XII, Наполеон...". А в націоналсоціалістичних кругах можна бло нераз почути, гадаємо, доволі чирій погляд: схід Європи це для нас Сінкса. В західно-европ. потуг - Англії й Франції - ніколи не була так сильно викристалізовувалася думка протимосковської "круціати", як у гітлерівській Німеччині останніх років. Все ж - в доволі певне сьогодні, що Англія не була від того, щоб пущти Гітлера на схід - під умовиною недоторканості Польщі - "хай собі поломав там зуби". Отже й тут прикликали образи з доби Карла XII. й Наполеона...

Англійська політика скилилася в часи після об'єднаної світової війни до погоду, що слаба Росія нешкідлива - під умовиною, щоб не переступала своїх кордонів і "об не була" їх така слаба, щоб німецькі чи ніпонські Карли XII. й Наполеони не мали за багато щастя над Ейкалом чи над Дніпром. В різні часи цю тезу було тяжкувато вдермати, коли напр. комінтерн був надто рухливий. Але, що останні два десятиріччя "оскі - сумма сумарум" - не надто везло, то функція слабої Росії в світовій рівновазі стала приемливою й надалі для керманичів британської імпрії. Аж нині є делікі, що поки дуже незначні, познаки змін.

Власти воюють собі на заході Європи всі справу з того, що Гітлер і Сталін замирілиси й звізалися з собою, розраховуючи на один і той же сам тактичний "поп" - але з протилежним бажанням вислідом. Один і другий сподіються, що прийде день, в який у хвилину слабощів противника можна буде взяти його під ноги. Та хвилина слабощів для Німеччини може прийти від поразок в західно-европ. війні яким робочим може вона прийти для СССР? В випадку антанто-російської війни! Потіж тоді мали б отже Британія й Франція давати в руки Німеччини ту мансу, на яку Гітлер тільки й жде? Таке можна почути серед антанських кругів. Коправда, є інші голоси /їх ще малувато/, що радять ударити СССР в його болючі місця, із злучним політичним пляном майбутнього на оці, й шукати свідомо розвязки теперінього конфлікту на сході, поки не буде за пізно.

Чеможе прикладів у минулому, щоб імперії, як британська, російська чи німецький райх - могли "раз не завжди" й "до основ" роз'єднатися від однієї програної війни. Важко повірити в такі можливості. Зате правда, що нинішня війна може зійтися одну чи другу імперію на такі історичні шляхи, які можуть її в далішому майбутньому завести до погибелі. Німеччина хоче знищити Британію - це певне. Сама вона ж не в силі цього вчинити - тому Гітлер пішов на союз із Москвою і спробував різними методами на конфлікт з Британією в Азії. Як би діло до російського "походу на Індії" - то Москва буде собі там, в Азії, "ломати зуби", а Німеччина - в ситуації майже глобального британсько-російського конфлікту.

ту - схоже посягнути, скажім, по Україну.

А які ж рахунки Москви? Індійська Советська Соціалістична Республіка - була б незла річ. Але в Москві бояться, що сієши на такого високого коня, можна за болюче впасті, а німецькі аспірації іменно европейсько-континентального, а може тільки в другій мірі колоніального імперіального росту, не викликають довіри в Кремлі. Там воліли б, щоб власне не від Індії починати, а від Скандинавії, Нідерландів, лінії Мажино - бо тоді можуть на заході так скривавитися, що Й. Німеччина буде зріла для большевизації й Індій не буде в силі оборонити послаблений материк на далекому європейському острівці...

Ці тенденції не називають у порожнечі, побіч головних акторів нинішнього конфлікту стоять посторонні сили, як Япон, Америка, Італія, Туреччина, що ще не встрайгають у великих подій, а встрайгут тоді і так, коли і як захочуть. Нікак неможливо пророкувати одне чи друге, але треба нам здавати собі справу, що йде падуче великих річі в нинішньому конфлікті, що він буде ймовірно довгий і що "українська проблема", чи це говориться голосно чи ні, в ньому має своє постійне місце. Для одних, союзників Москви, в площині доступнішого контакту з оцім східно-європейським Сфінксом, для других - в шуканні того місця, де б звести першу вирішальну битву тієї війни, що випередила б усі дальні далекоїдущі почини притишини.

Тому двісті років складали оба велики Орлики на еміграції меморіали уряду різних держав і передбачували в них річі з таким політичним інстинктом, що ці підкривані нині документи мусить у подив. В 1730 році писав Гетьман Пиліп інструкцію своєму синові для переговорів з турками, французаами й англійцями в Царгороді, де м.ін. читаємо:

"Мехай зволить ГІІ. амбасадор /франц./ звернути увагу везиря на географії Оттоманської Держави й України, сусідів на Чорному морі. Пресвітла Порта має інтерес, щоб її сусідом на цьому морі був дружній народ, бо інакше Москва колись зане над цим морем й тоді зруйнувавши Кримську Державу, посунеться на морські володіння Порти, де знайде собі прихильників греків. Все це тверджу не з самих чистих міркувань, а на підставі певних фактів: чував я нераз від пок. гетьмана Желєзного, що небіжчик цар мав такі наміри".

А рік пізніше Григор Орлик склав меморіал французькому прем'єрові Шовеленові, де м.ін. писав:

"Хоч славетних традицій пок. Карла XII. нині в Івеції не додержують і хмосковський посол нині нахабно розпоряджається в Стокгольмі та у всій шведській країні, ясно, що коли Москвія не буде ослаблена на півдні, вона одного дня заре цілу Фінляндію і навіть Померанію".

Українська політика знала тоді прегарно Москву й уміла передбачувати. Як в нашій сьогоднішній політичній акції перед різними чужинними факторами висуває свої прогнози й концепції, то ми певні своєї рації. Бо ми схід Європи, між нами людє, що можуть паразитувати в відношенні до нинішніх моск. царів слова Гетьмана Орлика "чував я нераз", ми дихаємо політичним воздухом сфер на оцій грани двох світів.

Це слово мусить мати в собі багато переконливої сили й конечно тільки організаційна підбудівка, щоб це слово чув, хто треба, або з поважним наставленням брався його слухати. В цьому напрямі підуть найближчі зусилля нашої визвольної акції за кордоном.

Я. Оршан.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.
/Від кореспондента НІС/.

Політичне положення.

Чим далі, тим певніше можна ствердити, що мадари не задумують дати Карпатській Україні ніяких автономних прав. Це видно хоч би й з того, що чим далі, тим більше приходить сюди мадарського елементу, що тут улаштовується - і це є не лише іменовані урядовці, але й пенсісти, торговці та ін. Карп. Україну обсадили сильно військом з корінної Мадарщини. В кожне пасмо: ужоцьке, Укачів-Верецьки, Берегово-Чсінія, Волівщина, майже в кожнім селі розмістили військо різного роду.

Примусова є напів-мілітарна організація "Левентів", що дістаеть військову віхову. За неучасті строго карають молодь. Команда, співи - мадарські. Поведінка дресурна, груба, з биттям. Наших рекрутів женуть в корінну Мадарщину, а на їх місце приходять копнірі звідтам. Це пересування сильно почалося також і з урядництвом усіх ресортів. Наших урядовців систематично переносять вглуб Мадарщини - це відноситься до урядовців суду, пошти, зализвниці та адміністр. урядів. Таким способом хотять позбутися наших урядовців з служби загалі, тому, що одні такого перенесення матеріально не витримують, інші ж задля незнання мої покажуться нездібні й їх звільнити зо служби.

Русськіє партії набрали води в рот. Їх преса, як фенциків "Русский народний Голос", таї і Гродіїська "Русская Правда", проголошують лояльність та радість за часія мадарського народу - при цьому все ще возяться на "зрадниках українцях, січовиках". Це є їхня улюблена тема. За кулісами ведеться між ними боротьба. Гродій повалив Фенцика, але рівночасно й сам утратив у владі всікі впливи. Т.зв. підкарпатський парламентарний клуб показався рішуче нездібний до всякої політичної боротьби. При ухвалюванні держ. бюджету ніодин з членів клубу не сказав ні слова в інтересі Карпатської України. Тільки "Дюла бачі" раз крикнув - коли впали слова, що в Мадарщині розкидають протидержавні летючки, він гойкнув: "І в нас так робиться!". Розуміється, перед населенням не мають ці люди ніякого слова ні чести. Серед деяких мадарських чинників уже почали почути, що ця орієнтація не була часлива.

"Гагінка" є знищання мандатів над населенням невимовні. Кочами забирають і ведуть людей на "вислух", який починається на п'ятах та ребрах. Такі збирні пункти для "вислухів" є в Чинадієві й ув Іршаві. Там "вислуховують" 10-20 днів, а згодом передають або до Кошиць або до Хусту до тюрми. Поведінка є тут нелюдська.

На політичні вигляди майбутнього серед наших мас такий погляд: "Хоч куди, лиш - геть!". Ніхто не хоче вірити, щоб це так осталося. Все опановане цим переконанням тимчасовості мадарського режиму, хоч лише дуже рідко мож почути щось назовні - протест кипить унутрі. Але мадарська інтелігенція, головно офіцери, че відчувають і ставлять нераз запити: "Та чому ви нас так ченавидите?". Іх мадарами панує загальний погляд, що початок на Карп. Україні був недобрий, але зате думаютъ терором зліквідувати останки "чесько-українського режиму". З серед них також і такий тайний погляд, що зоглянути на спільні кордони з Радянською Україною, треба б і тут накусь "українську політику" робити, але було б "знаком слабости" перед СССР. Тому й не роблять нічого.

На початку листопаду м.р. з'явилися були в Елках на церкві й плотах большевицькі знаки та написи: хай живе руда армада, рубай ката, бийте монголів, хай живе Сталін. Написи годі було відсторожити, бо було їх багато, по окопиці ліскавкою рознеслася була про це вістка й люде гуртами спішили до Елок. Зарештували були кількох підозрілих, але винних не викрили. І можеться втечі до СССР. Один угін, булий комуніст, повернувся добровільно, дуже розчарований. Сповідає, що там велика біднота й недостатки. Українські воїни незадоволені, взагалі між військом поганий настрій, бо голодне й слабо зодігнуте. На ЗУЗ старшини москалі. У війську є тільки 75% /??/ українців. З краю панує грізна рука ГПУ й усе населення чекає свободи.

В половині жовтня збили були жандарми в Данилові одну жінку так, що після 4-ох днів померла, за те, що казала, що купила плащ "за ліпших часів". В Ізі збили жандарми чоловіка за те, що казав, що при чехах було ліпше, бо дешевше. В половині жовтня стояло в Севлюші одного дня перед ординацією одного українського лікаря кілька авт і возів /навіть з Ужгороду й Берегов-

ва/. Прийшли жандарми й лаяли чекаючих за те, що йдуть до українця наче до Бога - чи більше лікарів не знають?

З початком листопаду збили жандарми в Хусті одного мадяра за те, що висловився, що не таких мадярів чекали. Ще такі короткі вістки подаємо в доповненні образу ситуації:

В перших днях листопаду під час вправ забив вояк румунської народності багнет у груди командуючого старшини, що другого дня в лічниці помер. Мадяри починили оборонні приготування проти можливого нападу червоних/підмінували дороги, порозбирани на кордоні залізничні лінії, пороблені в різних місцях перешкоди/. В Таруні вбила совєтська стежка 4 мадярських жандармів. Мадярські вояки бояться ходити по кордоні, бо сов. сторожі стріляють. Суд у Хусті засудив 52 особи від 1 тижня до 2 місяців тюрми за спробу переходу сов. кордону й уникання повинності служити в "Левента". В хустській вязниці є біля 100 політ. вязнів - за поширювання "неправдивих вістей", спроби переходу кордону, тощо - яких важко побивають і не дають лікарської помочі.

У Філках в гімназії збунтувалися учні проти мадярських професорів, домагаючися, щоб їх учили по українськи, бо вони за це платять. В Ясіню під час вправ "Левента" сказав командрант: "Так хлопці, тепер заспівайте якусь вашу пісню, яку хочете". Чате один заявив, що хочуть співати "Гей там на горі Січ іде". Це дуже обурило командранта, що потім держав півгодинну промову, щоб забути про Січ. В другій половині листопаду влаштувала була "Левента" забаву в Воловім. Наші селяни підпили й почали співати українських пісень. Чате прибігли узброєні вояки й важко побили людей, при чому однаже вбив одного мадярського жандарма. В Салдовоші в половині листопаду побилися парічки на сватьбі. Жандарми, глядаючи виновників, так побили паріків, що біля 50 осіб лежало. На початку цього ж місяця в Доманинцях, після "Левенських" вправ, поручник сказав, щоб хлопці заспівали "по руски". Хлопці при поході селом заспівали "Ге не вмерла Україна". Опісля другого дня поліц. агенти робили вислух, але не розкрили, хто починав.

Цією останньою вісткою про невмовкаємо "Ге не вмерла Україна" на нашім Закарпатті - й кінчимо цей огляд політичного положення.

Господарське положення.

Після приходу мадярського окупаційного війська господарське положення на селення значно погіршилася тим, що господарська ситуація в мадярщині була далеко гірша, чим тут, а господ. відносини автоматично приспособилися до мад. віносин. Мадярський уряд перевів крім того й адміністративно погіршення господарського положення в краю.

В перших днях при виміні грощей встановлено курс 1:7, хоч фактична курсова пропорція була 1:5,20-5,40 корон, а це перечислення на купну ціну споживчих товарів й предметів загального вжитку відповідало б пропорції 1:4,60-5 кор. Встановленням такого курсу прямо сконфісковано населення частину готівки при виміні в користь мадяр. нац. банку. Беручи пересічну купну ціну пенго - 5 корон, сконфісковано 23,7 %. Згідно з цією ж системою перечислено всі сталі платні, чим їх знижено на 23,7 %. Перечислення цін товарів засобів тривало лише пару днів, бо кожний товар зараз приспособився мадяр. цінам. Крім цього різні прошарки населення втратили можливість заробітку.

Хлібороби втратили значну кількість консументів - добре плачених урядовців відходом чехів та українців й зниженням платні осталим урядовцям. Мадярська армія й урядовці живуть скромно й мало консумують. Промислові й харчові товари значно подорожіли. Тютюн, сіль, нафта, хліб, текстиль, дерево, електричне світло, колюніальні товари, пиво, залізо, цемент, комунікаційні засоби, кредит - все подорожіло, крім спирту//. Ця цінова різниця принесла дальше охебрачення населення, хоча заробітна платня при 3 пенго денно формально відповідає 21 коронам; фактично (покупні) ціні відповідає вона 10-15 коронам.

Влада заставила всякі субвенції та підмоги, які давніше і в добі кризи були досить значні. Підмоги безробітним зовсім немає. Хліборобам субвенцій нема й не буде. Додати тут треба ще втрату на цьогорічнім урожаю овочів. Коли садівники продавали овочі, була ціна 7-10 пенго за сотні. Опісля, коли овочі купили торговці, піднеслася ціна з кінцем жовтня на 20-27 пенго, але садівник не має що продавати.

Тепер додаймо, що значна частина інтелігенції без посад: більше пів сотні людей з універс. освітою, біля 100 матуристів з останнього року, до 150-200 помічних учителів, кілька десятків жандармів й значна частина інших службовців низких категорій, що служили в зем. коморі, кооперації та ін. установах півурядового характеру. Враховуючи зниження загального рівня життя на 30-40 % й конфіскату готівки при виміні грошей на 23,7 % - втратило населення понад 50 % народного приходу.

Уряд майже нічого в краю не інвестує, окрім малих поправ військових доріг. Вивозять сіль, дерево та місцеві склади товарів. З навичайним розмахом ведеться праця в лісах. Довжезні поїзди день і ніч спускаються в долину. Як воно піде так далі, нашим лісам грозить катастрофа. Ціна дерева скочила вгору на 100-120 % - заповідається, що піде ще далі вгору. Великий брак скіри.

Яскраво характеризує господ. ситуацію й бюджет: на регентського комісара Карп. України дас влада 1,900.000 пенго - при 310,000.000 корон за ЧСР. Го в цій цифрі зачислено, коли там мали б бути так само 3 міністерські платні по 15 тисяч річно з резидент. павшалем, ще не відомо, поки не появиться повний текст бюджету. Відоме важке положення за ЧСР, але власне в порівнанні з цим минулим станом річей, виразно виступає щойно теперішня безнадія.

На ремонт залізничої дороги й будови доріг приводять 2/3 робітників з корінної Мадярщини й тим платять 5 пенго денно, домашним же тільки 2,50 до 3 пенго, бо ці можуть, мовляв, з дому брати харчі. Але нашим в Мадярщині платять тільки 2-2,50 пенго. Ремонт залізниці провадять в той спосіб, що шини вимінюють на слабші старі, а добре везуть вглуб держави. В останній час дуже замітний недостаток харчових товарів /кава, чай, риж, перець/ та конфекц. товарів. Ціни їх підносяться, між тим, як якість другорядна. Зима причиняється щораз більше до соціальної нужди та невдоволення.

Шкільництво.

У шкільних справах опинилися ми на добрих 50 роках назад. Наше шкільництво підчинили протинаціональним церковним кругам - нині на чолі з Ільницьким та Мариною, що прикладають усі свої зусилля, щоб є шкільництво вповні перейшло під диктат церкви. Оба залюбки проголосують, що як селам, так учителям буде ліпше, коли по наших селах, замість державних, будуть церковні школи. Учителів ликають тим, що велике число з них державні власті не оправдають, але не мають, мовляв, чого боятися, бо церква заснує для них державні школи й вони стануть церковними дяко-учителями. Обличчя тих "рятівників" школи нам добре відоме.

Цілий ряд горожанських шкіл закрито, напр. в Рахові, Нересниці, Тересві Білках, Іршаві - а в школах, що ще залишилися, заведені високі оплати, наслідком чого наша селянська бідна дітвора змушені покидати школи. У такім напр. Воловім в 4 класі остало тільки 16 учнів а в 3 класі 18. Крім високих оплат причиною покидання школи є також неможлива мова навчання в тзв. руских класах. Більше чим 60 % предметів учати учителі виключно по мадярськи /історія, географія, фізика, природа, числення/, а решту предметів неможливим мадярсько-руським язичієм. Ніяких книг в горож. школах немає. Українські та "карпаторуські"/панькевичівка/ попалили й учебний матеріал диктують оцім нечуваним язичієм. На кожній годині примушують учнів співати мадярський гімн і пісню "Гісек едъ...".

З гімназіях справа стоїть ще гірше. Шкільна оплата є обовязкова в висоті 100 пенго, записна 13 пенго, 7 пенго за вживання обстановки, з чого нікому неможливо добитися звільнення. Ча плач і нарікання дітей, що родичі не мають з чого заплатити, професори відповідають: "Коли ти бідний, не мусиш ходити до гімназії, іди гуси пасти". До гімназій майже на приймають дівчат. Автім маємо тільки одну повну гімназію в Хусті а 2 низчі/4 класи/ в Рахові й Білках. За професорів понабирали всяких недокінчених мадярів, мадиронів і русофілів, між тим, як наших кваліфікованих професорів порозділювали на горожанські школи.

І листопаду перенесли до 300 учителів, при чому не звертали ніякої уваги на родину, відриваючи мужів від жінок і т.п. Щі учителі часто приділені на присілки, де не можуть дістати ні харчу ні мешкання - так, що мусить ходити денно із до 20 км. До кінця мин. року мала відбутися перевірка учительства, в звязку з чим грозили, що до 300 учителів не оправдають. Все ще цілий ряд учительських сил не є в службі, гол. помічні учителі й жиди. Ди-

ректор хустської гімназії прочитав недавно в класі розпорядження міністерства, щоб провалити 50 % учнів, щоб цим робом зменшити число гімназистів.

Оце є сучасна ситуація Карпатської України. Природно тому, що в народі чимраз сильніша туга за тими місяцями власної суверенности, що промайнули мов сон. Ті райдужні сни про свободу й державність не згинуть, поки Закарпаття не обніметься з соборною Україною, а теперішній окупант його не верне в свої кордони!

Н.Н.

-0-0-0-0-

ПРОТИБОЛШЕВИЦЬКА КОНСОЛІДАЦІЯ ЄВРОПИ.

Напад Москви на Фінляндію та її імперіалістичні аспірації відносно інших держав Скандинавії - з кожним тижнем викликають усе гострішу реакцію в різних країнах Європи. В політично-суспільних колах європейських держав все виразніше скристалізується думка про необхідність активної боротьби з червоною Москвою. В тому напрямі чисельні пресові органи ведуть активну про паганду. Ниже подаємо витяги з різних статей на цю тему:

Швейцарська газета "Лурналь де Женев" пише:

"Створити в цілому світі одну суспільну опінію неможливо. Проте со ветський Союз своїм огидним нападом на маленького сусіда, і Фінляндія своїм героїзмом, може бути таки здійснить це чудо.

"Від країни до країни, від континенту до континенту, обурення зо Сталіна й захоплення Фінляндією зростають із кожним днем. Це невірна й небезпечна думка, ніби треба зберегти Сталіна, щоб краще розправитися з Німеччиною. І раніше чи пізніше, а прийдеться розправлятися й з советським Союзом. Чи справді треба чекати, аж поки большевики, розгромивши маленьку Фінляндію, не скупчати свої сили в іншому місці?!"

Англійська газета "Дейлі Мейл" пише:

"На долю фінів випало довести світові по перше те, що так зв. "комунізм ув ССР є нічим іншим, як тиранією, а по друге те, що ССР - це тасама стара Росія, з її обурюючою нікчемністю, жорстокістю, фанатизмом і непошанованням ідеалів цивілізації, правди й звичайної порядності/підкреслення наше; згадана стаття викликала між іншим величезне обурення в колах московської еміграції. ЧПС/

Американський "Нью Йорк Геральд" вказує:

"Моральне ембарго у відношенні ССР не можна вважати реальною допомогою Фінляндії з боку Сполучених Держав Півн. Америки. Тому самий президент Рузвельт дав думку про позику для закуп зброї для фінів. Ця думка справді потирічить законові нейтралітету. Але не треба сумніватися, що Фінляндія цю допомогу дістане.

"Фо коли серце Америки горить, як воно горить сьогодні, то для неї немає такого закону, такого права й таких діялектичних міркувань, котрі перешкодили б їй перетворити свої почуття в чин..."

Професор університету у Фльоренції/Італія/п. Манакорда видав книгу про большевизм. В ній він викладає історію большевизму від часу його виникнення аж до сучасності, та наводить розмову з одним визначним політичним діячем Європи, який висловлив переконання, що при першому зударі у війні червона армія буде здезорганізована й вже не зможе ставити спротиву.

Французький парламент позбавив депутатських повноважностей усіх депутатів-комуністів. Це саме зробить у найближчому часі й французький сенат. Поставлене питання про позбавлення французької національності й громадянства провідників компартії Франції - Тореса, Марті й Дюклло, які виїхали за кордон і звідтам провадить підпольну діяльність у Франції. З тої нагоди депутат Фроскар заявив у парламенті, що французький народ відмовляється тепер визначати якесь довільну ієрархію між небезпеками, які грозять Франції не тільки з боку Німеччини, але й советського Союзу.

Дуже характерним є факт, що французький уряд в цих діях заріджив радіові передачі на московській мові, що призначаються для пропаганди в советському Союзі. Цей урядовий акт свідчить про кардинальну зміну настроїв

у Франції, що приирають дуже гострий протимосковський характер.

Цілу низку протибільшевицьких заходів ухвалив і уряд Бельгії. Це рішення викликало серед бельгійської суспільної опінії надзвичайне вдоволення. Наказом уряду замкнено 18 комуністичних газет. Ходять чутки про цілковиту ліквідацію й компартії в Бельгії.

В Швеції, Норвегії й Данії провадиться широка акція за виказання активної допомоги Фінляндії. Зо згаданих країн щодня приїздять до Фінляндії добровольці, які на місці формуються в спеціальні боєві відділи. Загальна кількість тільки шведських добровольців сягає, як подає преса, 10.000 людей і ввесь час збільшується. Невпинно прибувають до Фінляндії також транспорти, зложені з американських, еспанських, італійських та інших добровольців, що присвятили себе високій місії боротьби з большевицькою Москвою.

ФІННІ ПРОДОВЖУЮТЬ ВИТИ МОСКАЛІВ.

Вслід за розгромом 44 советської дивізії, фінляндські війська знову розгромили большевиків у битві в районі Кітели, на північ від Ладожського озера. Трофеї фінів складаються з 30 захоплених танків, великої кількості гармат, продовольчих запасів і полонених. В наслідок цієї перемоги, советські війська зачали відворот.

Преса подає, що загальні втрати червоної армії в боях іх фінами виникають 100.000 літдей. Зогляду на неможливість дати приміщення й прохарчування великій кількості полонених, фінська команда, обезбройвши червоноармійців, пропонує їм вертати до своїх, але вони в загальній масі відмовляються та благають залишити їх у полоні... Бачимо в цьому підтвердження, що сталінський "рай" справді мало приемна річ!...

Шведська преса подає зміст/і навіть факсиміле/якоє підпольної газети, що знайдемна була у забитого червоноармійця. Там читаємо наступне:

- "Стій! Не наступай! Сталін наказав кінчити війну. Стріляйте своїх командирів, що не слухають наказу Сталіна. Червоноармійці! Зараз же спиніть наступ. Сталін наказав кінчити війну. Хай живе Сталін-покровитель советського пролетарія!"

- "Червоноармійці! Вам повинні дати добре обмундировання, бо Сталін хоче, щоб вам було добре в походах. А ваші командири дають вам найгіршу одежду й взуття. Вони обдурили вас і обманють Сталіна; вони роблять злочин супроти советського Союзу й червоної армії.

- "Командири гарантували вам і Сталінові, що війна протривається тільки 3 днів. А вона все не кінчается, хоч тисячі товаришів уже загинули у Фінляндії. Сталін хоче миру, а зрадники-командири війни. Вбивайте, розстрілюйте своїх командирів! Червоноармієць! Коли ти не виконаєш цього наказу-тебе відправлять у Лубянку/центральна тюрма ГПУ в Москві. Наша примітка/і розстріляють.

- "Товариши! Не давайте вбивати себе в багнах Фінляндії! Тисячі червоноармійців загинули, сотки танків і бомбовозів знищено. Все це вина зрадників-командирів, які не хотять слухати товариша Сталіна. Жах зимової війни, холод, голод і цільні фінські кулі треба припинити. Хай живе Сталін, що проголосував мир. Геть шкідників і підпаличів війни, що брешуть, ніби маленька Фінляндія загрожувала советському Союзові!"-

Шведські газети пояснюють, що цю таємничу газету видає якесь підпольна організація в ССР, яка хоче збаламутити й здезорганізувати червоні війська-виступаючи ніби спільно з Сталіним і проти советських командирів. Цікаво зазначити, що такого роду пропагандивні методи застосовували перед революцією підпольні групи, що боролися з царом. Вони також часто писали, що самий цар "добрий", а тільки пани злі...

Фінські летуни знову масово розкинули на території ССР летючки такого змісту:

- "Товариши! Смерть катові Сталінові! Геть війну! Геть колхози! Вернім землю селянам. Звільнім батьків і братів із концлагерів. Бийте злодіїв чекістів!

- "Товариши! Наш спільний ворог-це Сталін! Війна з Фінляндією вам цілком непотрібна! Не дайте більше ані краплі своєї крові на поганій марксизму. Зверніть зброю проти своїх начальників! Геть большевизм і ГПУ! Геть кривавий інтернаціонал! -"

Як впливає на червоноармійців такого роду пропаганда, съідить те, що в часі розгрому 44 советської дивізії, червоноармійці, йдучи в полон, вбивали своїх комісарів і командирів.

Воєнний кореспондент шведської газети "Ніа Дагліхт Аллеганда" сповіщає на підставі перевірених даних, що спочатку війни советська команда сконцентрувалася проти Фінляндії 1000 боєвих авіонів, з них 450 найновішої закордонної продукції. По цей час фінляндські війська знищили коло 200 советських авіонів. Советські летуни виявляють вражуючу фахову непідготовленість по борю.

Вони за цей час "збомбардували" коло 100 заселених місцевостей у Фінляндії міста, сталії, більші села, і тд./ й скинули до 4.000 бомб, але не спричинили майже жодних ушкоджень. Заходить питання - чи не навмисне советські летуни так "успішно" бомбардують фінів?...

Агенція Гавас інформує зо Штокгольму, що на Карельському фронті фінські війська захопили в полон червоноармійців китайців. При допитах полонених виявилося, що це китайські комуністи, які приїхали до Москви, щоб оглянути ССРС. Їх завербували до армії під погрозами, що у випадку відмовлення вони будуть розстріляні. Мовляв - китайські "гости" мусять на ділі доказатисвою відданість большевизму...

МУСОЛІНІ ПРО ЧЕРВОНУ АРМІЮ.

Італійський тижневик "Реляціоні Інтернаціоналі" з 20 січня б. року по дає цитати з двох статей Муссоліні про червону армію, які він примістив ще в 1937 році в щоденнiku "Пололо д'Італія". Оцінка боєздатності червоної армії, яку Муссоліні дав перед трьома роками, є справді подивугоідна своєю передбачливістю, коли взяти під увагу катастрофальний перебіг нинішньої московської агресії у Фінляндії.

В першій статті під заголовком "Сумерк", писав Муссоліні - коментуючи процес Тухачевського та інших комардірів червоної армії, наступне:

- "Дилема, від якої не втекти, є наступна: або ці старшини червоної армії, що справжні зрадники, і що тоді думати про це, що подумає людська череда, яку в Росії називають пролетаріатом, про оту соціалістичну армію, в якій генерили й маршали займаються шпигунством, толерують саботаж матеріалів і співпрацюють із працівниками завтрашнім противником та приготовлюють - вони, оті вожді соціалістичної армії - поворот капіталістів і поміщиків? /Це останнє обвинувачення справді парадоксальне/. Потрясаюча криза недовіри мусить опанувати духа всіх кадрів, вищих і нижчих, червоної армії. Кому взагалі ще можливо вірити? Ця московська гниль не може обмежитися до самих верхів. Вона мусить перешепитися й нижчим кадрам армії. А коли так є, то як не було можливим запобігти цьому всьому? Які підземні сили перешкодили цьому? Не менше некорисні висновки що до стану кадрів червоної армії будуть і тоді, коли би прийняти й другу гіпотезу: себто, що Тухачевський і його товарищи були невинні, що склали неправдиві зізнання, і що були винні тільки в одному - в троцкізмі. Але в такому разі треба думати, що прихильники Троцького безчисленні, що вони дісталися до найбільше делікатних місць у ієрапхії армії, і що за для цього одного їх призначено на страчення.

- " Так чи інакше - армія, в якій стріляють вождів, чи за шпигунство, чи безневинних, є армією, яка не може вдергатися, є масою, яка мусить розсипатися, є силою, яка не може нічого успішного придбати поза своїми кордонами/ підкреслення НПС/. -"

В іншій статті під назвою "Ягода", Муссоліні твердив:

- "Змови, процеси, заслання й розстріли старих большевиків - це двадцятирічний білянс того режиму, який знаходить ще, щоправда все менших числом, але все більше кретинуватих, прихильників обсерваторів у країнах великих демократій." -

УКРАЇНЦІ В ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Італійська газета "Іль Джорнале д'Італія" з 21 січня/ подає, що серед забитих у боях у Фінляндії червоноармійців найбільше українців і сибіряків.

Французький "Ле Тан" / з 23 січня/ містить комунікат своєго кореспондента, де подається, що більша частина червоних військ, що ведуть атаки на лінію Маннергайма, складається з українців, які масово гинуть у боях.

З заду українських частин розтошовані московські, які при відвороті обстрілюють їх сильним вогнем.

Реф. Зовн. Проп.

ДЕКТОРАТ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ.

Ч.4 /І6/. 24 січня 1940.

Фінляндія.

Іль Месаджеро з 24 січня.

"Гельсінки. Фінл. часопис Усі Суомі подає з Ленінграду через Таллін, що вночі 21 січня, себто в річницю Леніна, розкинено в Ленінграді друковані летючки, що визивають заперестати війну. ГПУ переводить слідство, в час якого заарештували низку підозрілих осіб".

Іль Джорналь д'Італія з 24 січня.

"Гельсінки. Часопис Нія Дагліт Аллеганда в Штокгольмі подає з Норви, що прибулі сюди з Ленінграду подорожні інформують, що в цьому місті панує великий неспокій а навіть стан справжньої паніки в зв'язку з бомбардуванням фінцями Кронштату".

Базлер Каухіктен з 21 січня.

"Штокгольм. Фінл. начальне командування обраховує всі матеріальні втрати червоної армії за перших 7 тижнів війни на 204 літаки, 189 армат, 282 кулемети, 434 танки, 522 авта й 63 полевих гармат... Добровільні матеріальні й грошеві дари швед. індустрії /для Фінл./ винесли досі 62 млн. корон. До цього приходить ще майже 100 млн. тзв. національної збірки й інші значні пожертви - так, що повна висота доставлених Швецією фінцям середників допомоги переходить уже суму 100 млн. швейцарських франків". - "Шанґтай. Гутешному фінл. посольству передано 25 тисяч хін. доларів. Ця сума є вислідком збірки, переведеної між хінськими й чужинними приятелями Фінляндії в Шанґтай".

Іль Джорналь д'Італія з 21 січня.

"Гельсінки. Між погиблими /під Салля/ є найбільше українців і сибіряків. Відділ монголів окружено й знищено майже зовсім" - "Париж. Голос опінії говорить про можливість висилки створених у Франції польських частин на фінл. фронт".

Базлер Каухіктен з 22 січня.

Про дальші, вже успішніші для червоних бої під Салля пише газета: "Вибиваються головно развраз українці. Вони вміють будувати зручно в лісі скоронища в зрубах дерев та гіляччя, які дають приют власним живнірам і спиняють довший час противника".

"Дойче Альгемайнє Цайтунг" з 17 січня.

Герл. газета приносить текст протестної ноти СССР до Швеції, в якій читаємо мін. "Згідно наспіліх до 28 грудня вісток, прибуло з Швеції до Фінляндії яких 10 тисяч добровольців".

Базлер Каухіктен з 20 січня.

"Штокгольм. Переїздом до Фінляндії прибула до Штокгольму група фінців з Америки, які хочуть повнити військ. службу в своїм старім краю. Група виносить 70 людів. Дальший відділ з 54 людьми з Сполуч. держ. і Канади вступив в середу в Монреалі в подорож. Дальші контингенти добровольців мають наспіти в лютні. - "Берлін. Тут стверджується, що член німецького райхстагу Отто фон Цвель вступив добровольцем у фінл. армію. Він був заступником Нім. Інформ. Бюро в Гельсінки".

Базлер Каухіктен з 23 січня.

"Штокгольм. З кінцем тижня удався на фронт перший курінь чужинних добровольців, що його створено побіч скандинавських формаций. До нього належать мадяри, італійці, англійці й члени п'ятьох інших націй".

Світова ситуація.

Базлер Каухіктен з 20 січня.

"Париж. У "Фігаро" писав цими дніми Л. Роміє, що тіперішній глибоко-зимовий сезон найкраща пора для інвазії Бесарабії. Дністер, багна, лягуни й дельти позамерзали як і земля, що їх шляхи творять з весною ціпке болота а в літі душливий порох. Румуни побоюються недалекого нападу. Король Карло рішений боронитися й звернувся до Італії, щоб вона перешкодила мадярам власті йому на плечі, коли румуни будуть боронитися перед більшевиками... В Парижі вважають російську операцію проти Румунії можливою; але вважають неймовірним, що Москва діяла без порозуміння з Берліном. Все залежить, думають тут, від Третього Райху. Коли Райх вірить, що добуде з Балкану більше війною, ніж без неї - то буде війна... Італія ж можливо мусіла б зрештися теперішнього невоювання. А війна на Балкані означає нове поле операцій для західних потуг і для Туреччини. Морські операції на Чорному морі, сухопутні операції на Кримі, в Польщі, в Чехословаччині..."

"Лондон. Ексчендж. В Лондоні викликала велике враження наспіла з достовірного румунського джерела вістка про будову могутньої оборонної лінії проти чужої агресії. Вона тягнеться від ріки Моніш на півн. заході через Буковину до Дністра. Вон

не з бетону, а складена з системи ровів і каналів. При цій системі, що носить на зву "греблі Карла," працювали з великою тайною й поспіхом довші місяці. Рови широкі на 40 стіп, відповідно глибокі й сполучені з каналовою сіткою країни. В раз потреби їх можна наповнити водою й перемінити в пастки проти танків. В місцях, де горби й гори перетинають лінію оборони, заступають систему ровів малі бетонові форти. Заявляють, що король Карло наказав будову, як Гітлер зайняв Прагу й Румунія почула себе в загрозі. Система хоронить країну проти німецького й російського маршру... Угорсько-румун. границя укріплена вже з давніша ланцюгом твердинь, що їх називають румунською "лінією Мажіно".

Іль Джорнале д'Італія з 21 січня.

Газета подає з Будапешту низку верзій про обєм і мету появи німецького війська на галицькому Підкарпатті, згл. у Львові. Одна верзія каже, що німці ввійшли до Львова після перемаршу через нафтову дрогобицьку зону, яка припала СССР. Інша подає, що нім. військо прийшло забирати ту воєнну добичу, яка осталася в Галичині після поляків, ще ж інша верзія твердить, що поява німців є у звязку з переселенням німців з СССР до Райху. Одночасно потверджуються вістки про поквалні фортифікації большевиків у Карпатах на мад. кордоні, при чому працює кількасот тисяч робітників. Далі газета цитує різні англ. голоси про те, що нім. армія має з Галичини атакувати Румунію, червона ж армія мала б брати з сходу Бесарабію.

Іль Джорнале д'Італія з 23 січня.

За льонд. Таймсами подає італ. щоденник, що в транзиті через Галичину крали большевики різні товари, що йдуть з Румунії до Німеччини /так напр. недавно спрямували вони цілий поїзд нафти замість до Німеччини на фінл. фронт/ і тому тепер німці добилися в СССР права хоронити мілітарно заліз. лінію Чернівці-Львів-Краків. Нюз Кронікл подає, що під німецькою військ. контролю має бути цілий коридор відзовж залізниці, широкий на 40 км.

Іль Месаджеро з 24 січня.

"Букарешт. В Орасені, кор. донній рум. стації в сторону Галичини, дементують сього дня вечір рішуче, що ніби то бачено німецькі частини в околицях Снятина. В Букарешті прийшли теж з полегшою словацьке дементі інформації агенції Гавас, що ніби то в Словаччині відбувається велика концентрація нім. війська й що окуповано важні стратегічно міста Гратиславу й Сіллєйн".

Іль Месаджеро з 24 січня.

З Ерліна коментує газета статтю Пертіна в Дейлі Телеграф, де вичислені наступні воєнні цілі адіянтів: 1. Скасування єдності Райху й повний розвал Німеччини як нації. 2. Створення бльоку слов'янських і неслав. народів в федерації держав між собою, Польщею, Чехією, Словаччиною, Австрією, Францією й Румунією, підчиненої пломині зовн. й міліт. політики Франції й Англії. 3. Брит.-франц. гарантії для цієї східно-европ. федерації. 4. Парламентна військова окупація Ренщини франко-брит. частинами. 5. Підписання договорів, що звязали б західні й північні невтручальні держави з Францією й Англією. 6. Віднова Союзу Чородів, підчиненого військово-диктатурі обох зах. потуг. 7. Повне розброєння сукцесійних по Німеччині держав, при чому західні потуги не були б розброєні... Ця федерація /східно-европ./ має б мати спільний уряд для справ захорд. політики й військових, уряд, що діставав би диспозиції з Парижу й Лондону".

Возрожденіє з 19 січня.

"Починаючи з 18 січня буде франц. радіо щодня надавати авдіцію в рос. мові, призначену для СССР. Авдіція починається в 17 год. 45 м., її передають одночасно на трьох коротких хвилях: 41,21 м., 31,51 і 31,35 м".

Різне.

Газлер Чахріхтен з 20 січня.

"Вашингтон. Ген. Галлер, воен. міністер поль. уряду у Франції, склав в товариствах вінгт. поль. амбасадора Потоцького візиту американ. держ. секретареві Геллеві і удався опісля до Білого Дому, де його прийняв през. Рузвелт".

Газлер Чахріхтен з 19 січня.

"Амстердам. Нім. армія почала закладати дротяну перегороду відзовж цілого нім.-ільнд. кордону... Тільки кілька головних доріг осталися отвором. Німці заявляють, що цим способом перешкодити діставатися до Німеччини шпіонам й іншим непобежжаним елементам".

Іль Джорнале д'Італія з 23 січня.

На маргінесі стрічі Гафенку-Арковіч газета пише, що вони зговорилися м.ін. щод. виміни румун. нафти за зброя й муніцію з югосл. фабрик у Золеніка.

НАЦІОНАЛІСТИЧНА ПРЕССОВА СЛУЖБА.

ч.5

I лютого 1949 року.

ДО ЗАВДАЧ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Європу охопила війна. На інших континентах - де ще зберієся "мир" - народи гарячкують ув очікуванні війни, з фатальним переконанням у її ніемінності. Смерть і неспокій панують на землі! Коли сучасність тіжко переживає ввесь світ, то для українського народу вона стала вже нестерпимою! В розвитку воєнних подій, поневолена Україна наразі нічого не здобула. Ми опинилися на перехресті шляхів із багатьма незідомими, перед питанням: що робити?

Немає іншої відповіди на це питання, як та, що наше майбутнє в нас самих. В ній усі, так би мовити, дільнософія сучасної ситуації, зміст якої в тому, що доля української проблеми насамперед у наших власних руках. Усвідомлення цієї, одиночко вірної, правди особливо важне саме тепер, коли певна частина українського суспільства виявляє познаки духового заломання. Причину цього явища легко пояснити. Занадто простор видається багатьом із нас можливість реалізації такої великої, скажемо більше - світової проблеми, якою є створення Української Держави. Заведені надії викликали болючу реакцію. Маса - це маса! Удачі й успіхи звичайно її активізують, підносять на дусі, і настроюють на боєвий тон. І навпаки - при труднощах вона легко підпадає демобілізуючим настроям та часто-густо стає пасивною саме тоді, коли потрібна найбільша витривалість і активність. Ео люди - це люди... Тільки меншість із них уміє завжди заховувати рівновагу духа та здатність змагати до раз поставленої цілі й при найтижких обставинах. Внутрішні прикмети цієї меншості саме її упідставлюють її суспільне та моральне право бути провідною для більшості.

Годі ховати труднощі, що стоять перед нами. Але хай український загал здасть собі справу й з того, що ми ще не тільки не переможені, але взагалі ще не ставали на полі сучасного побоєвища народів. Моральну вину величезної ваги беруть на своє сумління ті слабодухи, що підо впливом заведених ілюзій уже готові добровільно відступити це поле бою іншим, і ширять зневіру під гаслом - "спускайся, куме, на дно"!.. Визвольна снага її величезна потенційна сила української нації продовжують існувати сьогодні так само, як існували вчера. Година її дії ще не пробила, але вже тепер вона тяжить на подіях, як той чинник, без узгліднення прав та інтересів якого неможе існувати нова Європа. Завдання наше в тому, щоб приспішити цю годину й бути підготованими до неї так, як цього вимагає надзвичайна складність і міжнародна вага української визвольної проблеми. Тож для цього треба робити!

Тут не місце говорити про завдання, що спадають на український націоналістичний рух ув оккупованих землях. Висловимо тільки певність, що він зуміє з честю скласти іспит, який накладає на нього історія. Порушаємо тут близчу тему, а саме - сучасні завдання української еміграції.

Чаша еміграції завжди була важливим чинником національного визволення, дарма, що це не завжди й не всі розуміли в нас, як слід. І хоч не всі сторінки її "щоденника" б'єздоганно чисті й світлі, то все ж - як певний історичний чинник - вона дала чималий вклад ув українську справу. Коли еміграція завжди мала свій питомий тягар у загальних процесах творчості й змагань української нації, то тепер її роля стає ще більше важною й відповідальною. Обставини, серед яких розвивається війна, перетворюють нашу еміграцію в запілля визвольної боротьби на оккупованих землях, а зокрема - що особливо важне під цю пору - в одинокий чинник, що має змогу заступати поневолену українську націю на міжнародному полі. Можна сказати без перебільшення: наша еміграція - це б'єндасадор України, що має обовязок заступати її інтереси в міжнародній політиці; це її вікно в зовнішній світ, і трибуна, звідки мусить лупати її голос до волі.

Завдяки довголітнім старанням наших ворогів - українська проблема закордоном ще й зараз є предметом всіляких баламутів і провокацій. Найвищий час остаточно довести світові, що ми не є й не хочемо бути знаряддям різних "фільств" і "місій"-звідки вони не походили би, бо маємо свою власну місію-українську; що в своїх визвольних змаганнях ми не годимоси плентатися в хвості чужих політичних "орієнтацій", бо наша одинока орієнтація - це Суверенна, Соборна Держава; що - нарешті - українська нація вільна у виборі своєї зовнішньо-політичної концепції, і боротиметься тільки за такий мир і міжнародний уклад, який визнає й забезпечить її незалежне існування. А довівши всі ці правила світові - треба включити українську проблему в міжнародну політику, як один із її актуальних складників.

Небуденні то все завдання! Досить тільки вдуматися в них, щоб зрозуміти, як багато зусиль вимагається тепер від української еміграції! Скільки політичної зрілості, зручності, витривалості й волі до жертвеного чину мусить виявити вона, щоб оправдати своє сучасне поникання. Став також очевидним, що цю свою, великої ваги, місію - вона спроможеться успішно доконати при умові ідейної єдності її організаційної сконсолідованиності.

Цю вимогу правильно відчула наша суспільність у Сполуч.Державах Північ. Америки, заїніціювавши скликання Українського Національного Конгресу, що мав створити еміграційне Обєднання. Почин заокеанської еміграції в творенні цього Обєднання особливо важлив під цю пору. Українська еміграція в Європі розпорощена тепер між відчужими державами, і це обективно ускладнює її діяльність. В іншому полічиці перебувають українці за океаном. Заселені там великими масами, посідаючи твероді легальні позиції, звязки й матеріальні засоби - вони мають далеко більші можливості для ведення незалежної праці. За плинном, Національний Конгрес покличе репрезентативний орган обєднаної української еміграції, який поведе визвольну акцію в усіх доступних йому формах і напрямках.

Цей своєчасний почин привітає весь здоровий український загал. Дальше завдання в тому, щоб акція обєднання організаційно поширилася на всю еміграцію, що - крім Північної Америки - перебуває на інших теренах і континентах: в Канаді, Аргентині, Бразилії, Європі й Д.Сході. Здаємо собі спразу, що така грандіозна організаційна акція! Іде ж тут про сотки тисяч людей! /вимагає великих зусиль і зазнає на своїм шляху чимало формальних та інших труднощів. Але їх треба перебороти за всіку ціну! Відповідальність сучасного моменту й тої місії, яку перебере на себе проектоване Обєднання, вимагає, щоб воно спиралося на широкій і твердій базі, яка забезпечила би йому моральний і політичний авторитет як серед українського суспільства, так і міжнародних чинників.

Повторюємо: Обєднання мусить спертися на широкій базі. Але ми вкладаємо в це поняття не тільки кількісний/ механічний, але й якісний/ органічний зміст. Іде про мобілізацію всіх здорових сил української еміграції, себто тої її справжньої більшості, що в твердих пробах життя не втратила бірничого серця, широї віруючої души, національної моролі й здатності до солідарного чину та несення жертв для Ідеї. Це ті тисячі й тисячі чесних, творчих людей, що виборюють собі право на життя десь у Нью-Йорку, Саскатуні, Буенос-Айресі, Куритибі, Парижі, Празі, Харбіні, макаха, і тд. - ніколи не забувачі Києва й Львова - і складають членство соток і соток реально існуючих громадських, допомогово-визвольних, культурних, просвітницьких, релігійних, господарських та інших організацій. Це є та переважаюча більшість національної свідомої української еміграції/її 99%, на яку мусить спертися Обєднання, коли хоче довго жити й корисно діяти.

Іо крім цієї конструктивної більшості - є ще на еміграції деструктивна меншість. Це ті пару соток людей, що давно вихолосили свої душі професійним політикастvом, що висушили свої мозки чужими брехливими "Правдами", що втратили здоровий національний інстинкт і здатність до справжньої солідарності, без спекулятивного "інтересу". Їх також можна подибати скрзь, і є вони носіями розкладу, зневіри та деморалізації. Згадуємо про цю меншість не без причини. Ідея обєднання широ захопила всіх людей доброї волі, але ці настрої зачиняють уже витворювати якусь млюсно-сентиментальну/поет Тичина сказав би - "яблоневоцвітну".../атмосферу святочного "відпущення гріхів" і збирання" до купи" всіх, хто тільки попадеться під руку...

"Із тим центр ваги її реальні можливості Обєднання лежать цілком у іншій площині. Для його потрібні не випадкові обійми з тими, кому неможна вірити - а тири волі; не вичущені поцілунки, від яких "верне душу" - але твер-

реза критичність; не марні зусилля збудувати якійсь ковчег Ноя, де має бути збірнина кожної "тварі по парі"-а діловий, розрахований і реальний плян. А що найголовніше - спільність віри, ідеї й розуміння української визвольної проблеми. Ось на чому має базуватися Обєднання, коли не хочемо, щоб воно перетворилося в "гоп-компанію"-яка пересвариться й розлетиться при першій же поважній пробі життя. Во де є певність, що всі Савли раптом обернуться в Палвлів? Звідки це переконання, що люди, які впродовж десяток літ були непоправними гробокопателями української справи, в один день перетворяться в її будівничих?

Ініціатори Обєднання зобовязані дуже поважно застановитися над порушеними вище питаннями, щоб із планованої національної консолідації остаточно не вийшла компромітація й деморалізація.

Стверджуємо-забезпечити внутрішню силу й тривалість Обєднання зможе тільки оперти його не на політично-гуртковій, а на справжній національно-громадській основі.

В звязку з Обєднанням, вириває ціла низка інших питань. До них ми ще повернемо наступним разом.

Інж. М. Сціборський.

ІНФОРМАЦІЇ З ЗАХІДНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ .

НПС подає витяги з двох листів, одержаних від збігців із ЗУЗ :

Автор першого листа пише з Берліна, числа 15 січня ц.р., після поїздки до Krakova, Rysiva, Ярослава й Перемишиля :

"-В Krakovі існує Український Комітет, що начисляє понад 5.000 зареєстрованих збігців. Це в більшості - інтелігенти, що виїхали, маючи деякі гроші, або вже тепер заробляють на прожиток.

Священників утікло досі до 130. Шодо Митрополита, то він здоровий і живе, однак дуже бідує, бо йому все забрали. Люди достарчають йому поживи. Інші єпископи теж на місцях. Молодих священників большевики реєструють для війська. Тепер ще невідомо, що це є, і як воно буде виглядати. В тих місцевостях, звідки священники повтікали, церкви та костели поперемінано на кіна, музеї і т.п.

Польський золотий уневажнено протягом кількох годин. Уневажнено рівно ж усі рахунки вкладчиків по банках. Люди потратили маєтки. Підприємства знацювалися, однак дуже бідує, бо йому все забрали. Люди достарчають йому поживи. Інші єпископи теж на місцях. Молодих священників большевики реєструють для війська. Тепер ще невідомо, що це є, і як воно буде виглядати. В тих місцевостях, звідки священники повтікали, церкви та костели поперемінано на кіна, музеї і т.п.

Другий лист писано також 15. січня з Ольмунця :

"-В Збаражчині і Бережанщині були повстання. Після них вивезли багато людей до копалень аж на Урал. Десятки парохій там вже порожні, бо священники не могли видергати морального терору. Він там скрізь. Всі державні установи вже переживовані.

В тій частині, що залишилися під німцями, Krakів зробився осередком українства. Там виходять тепер "Krakівські Вісти" в українській мові. Інші осередки української діяльності - Ярослав, Санік, Холм.

У Lьвові по всіх усюдах "хвости" / черги /. Відчувається сильний брак краму. Коло різних склепів / крамниць / стоять большевицькі вартові. Як воюють себе тут почивають, виказує такий факт : коло однієї крамниці стоїть довга черга. Нараз крамар проголошує, що увесь крам вже випродано, і що ті, кому не вистачило, можуть звернутися до такої-то крамниці. Натовп кидается туди. Вартові, що там стояли, побачивши людей, що до них сквально бігли, покидали зброю й попідносili руки до гори.... Враження у всіх залишилося незабутнє ! ! !

ПРОТИМОСКОВСЬКІ ВИСТУПИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ .

Італійська газета "Іль Мессаджеро" з дня 30 січня подає з Черновець :

"Гойно тепер надійшла вістка про поважні заворушення, до яких дійшло минулій неділі у Lьвові з приводу релігійних обходів, що мали відбутися в Катедрі, в річницю проголошення незалежності України / Свято 22 січня. Приміт НПС / Советська поліція намагалася розігнати народ, що прямував до Кафедри, при чому повстало заміщення, в часі якого впали чисельні стріли й бито кількох людей. Переведені чисельні арешти.

Часпіли додаткові відомості, що цю протимосковську демонстрацію провела Організація Українських Националістів.

Агенція "Стейфані" подає, що в Україні викрито широко закроєну змову проти Сталіна. Молотова й Ворошилова. В самому Києві заарештовано понад 150 старшин і вищих урядовців.

В цілій Україні переведено чисельні арешти.

ЧОРНЕ МОРЕ Й СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

Пресовий офіціоз французького міністерства закордонних справ "Ле Тан" пише:

- "Англо-французька ескадра мала би курсувати відовж побережжа Ледовитого океану, блокуючи Мурманськ та унеможливлюючи користування з цього порту й воєнні операції в Ляпляндії/лівнічна область Фінляндії. НПС/Не дуже чисельні, але добре випосажені суходольні франко-britійські сили могли би зробити десант коло Петсамо й допомогли би фінляндським військам відперти червоних із цього району. В цей спосіб чимало було би підсилено фінську оборону, яка не мала би побоюватися нового нападу з арктичного району:

- "Було б осягнено ще один корисний наслідок, а саме - зорганізуванням транспорту по дорозі Петсамо-Кемі над Ботнійською затокою, аліянти могли би прямо постачати фінляндській армії зброю та військовий матеріал.

- "Інтервенцію у Фінляндії можна сполучити з поважною диверсією в іншій частині величезної советської імперії. Найбільш вказаним районом для цієї операції є Чорне море, що доступне для союзної флоти. Відомо, що воно межує з особливо важними для СССР об'єктами, а це з нафтовим басеном, і що воно уявляє з себе місце найменшого спротиву советського кольоса.

- "Англо-французьки ескарди, пануючи в Чорному морі, затримали би насамперед транспорти нафти для Німеччини через Дунай і Констанцу, вони змусили би Москву обсадити Кавказ поважними силами, щоб забезпечити нафтогазові джерела без яких населенню СССР загрожувала би голодна смерть, бо все советське сільське господарство залежить від тракторів. Нарешті, аліянтська флота підсилила би держави над Чорним морем, і це мало би великі наслідки.

- "Щоб цього досягнути, зовсім не треба зменшувати оборону нашої країни, висилаючи великі сили. Вистачило би кілька панцирників і кружляків. Це тим більше, що операції переводилися б разом із арміями заприятелінних держав. Користи цього далеко перекищили би жертви..."

- "Коли би Велика Британія й Франція станули на чолі визвольного руху народів, поневолених Німеччиною й СССР, то треба думати, що їх приклад потягнув би за собою народи доброї волі, які ще хитаються."

Газета "Ексцельсіор" подає:

- "У Севастопольському порті великий рух. Там тепер стоїть майже вся чорноморська/советська/ескадра: панцирники "Парижка Комуна", кружляки "Профінтерн", "Червоний Кавказ", "Шаумян", "Незаможник", 4 торпедовці, 35 підводних човнів, 2 канонерки, 2 мінні транспорти й лійдер "Москва".

- "В Новоросійську переводиться вибір гидропланів. Фабрики випустили в останнім році кількасот апаратів. Великі праці переводяться в Сочі, на південно-східні побережні Чорного моря, і в Туапсе, що доставляє нафту з Майкопа. Всю цю діяльність контролюють німці; до советських арсеналів уздовж Чорного моря ввесь час доставляється з Німеччини зброя й торпеди. Німецька торговельна флота в Чорній морі знаходиться в тіснім контакті з советськими властями..."

"Треба думати, що Німеччина має намір здійснити в союзі з большевиками .. плян, який юніташа ще при Берест-Литовському договорі... Цей плян полягає в тому, щоб встановити між Німеччиною й Чорним морем сполучку через Дунай.

"Ціль німців у тому, щоб діставати через Маріупіль, Таганрог і Ростов - ці вихідні пункти Донбасу - криворожську залізну руду. Через Нікопіль піде манган, через Одесу - український хліб. Нарешті Батум, сполучений із Баку нафтовим проводом довжиною 800 км. має для Німеччини першорядне значення.

- Морська зброя, яку Німеччина достарчає большевикам, організація німецької торговельної флоти на Чорному морі, підготовання для здійснення проєкту Дунай-Чорне море-Дністер-Дніпро, все це свідчить про заміри Німеччини в чорноморському басейні."

БЕЗСИЛЬНА ЗЛОВА МОСКВИ ПРОТИ ВАТИКАНУ.

Офіційний пресовий орган совєтського уряду "Ізвестія"/з дня 21 січня/ з рідкістю навіть для большевиків різкістю й брутальністю, виступив проти Папи Й Ватикану. В дотичній статті "Ізвестій" читаємо:

- "Ватикан - цей труп, цей пережиток середньовічча - знову виявляє познаки життя, так ніби кров забитих на війні виповнила його жили жовтоворочими соками..."

Московські "Ізвестія" негодують, що, мовляв, Італія - всупереч Лотеранському договорові - допускає "втручання" Ватикану в політику...

Можна припустити, що оскаженість московських сатрапів проти Ватикану в чималій мірі спричинена тим, що ватиканська радіостанція зачала від кількох тижнів подавати ембіції на українській мові.

При цій нагоді ще раз подаємо до загального відома, що українські авдіції в Ватикану ведуться: кажду п'ятницю, кожного четверга, о год. 8.30 веч. на короткій хвилі, довжина 48-47.

СМЕРТЬ МОТТИ.

Дні 23 січня вмер славний державний діяч Швейцарії Мотта. Він був відомий, як непримиримий ворог Москви й большевизму.

Смерть Мотти українське громадянство мусить стрінути з почуттям щирого смутку.

ПОЛЬСЬКІ НАРАДИ.

В Парижі відбулося відкриття польської національної ради, що має граничні ролі парламенту при польському еміграційному уряді, який перебуває тепер у м. Анже/Франція/ До складу цієї національної ради входять представники всіх політичних течій, що перебували в опозиції до режиму пильсудчини.

На відкриття національної ради прибув Падаревський, який виголосив промову. Пророкуючи відродження "безсмертної Польщі", він, між іншим, сказав:

- "Ніхто з нас, емігрантів, не хоче звичайного повороту того положення, яке існувало в Польщі. Я переконаний, що уряди, які перебували при владі Польщі останні 13 літ, несуть головну відповідальність за долю, що впала тепер на Польщу. Так думаю не лише я, що режим, який існував у нас, не був ідеальний"...

Як бачимо, з об'єднанням польських політичних угруповань справа представляється зовсім не так просто, як про це писала закордонна преса!

З ФІНЛЯНДСЬКОГО ФРОНТУ.

Фінські летуни розкинули в розтошованнях советських військ нові летючки, в яких читаємо:

- "Ховніри! Політкомісари й командіри женуть вас ув обійми холода та смерті! Ми даемо вам раду, як врятуватися. Вбивайте комісарів і командірів, і переходьте в полон. Цим шляхом ви оминете неминучу смерть".

В іншій летючці читаємо:

- "Фінні щедро заплатять вам за зброю, яку принесете з собою. Платимо за револьвер-150 рублів, за скорострільний револьвер-400 рублів, за кулемет - 1500 рублів, за танк-10.000 рублів.

- "За неушкоджений авіон, який нам доставите, платимо 10.000 доларів а крім того гарантуємо кожному такому советському летунові виїзд закордон, в яку завгодно країну.

- "Геть війну! Переходьте в полон і цим кінчимо її. Ми стрінемо вас, як приятелі.-"

Здається, що в історії всіх війн це небувалий випадок, щоб одна сторона закликала воїнів другої сторони переходити в полон за гроші!

Та фіни добре знають своїх "клієнтів"! Вони правильно враховують "ідейність червоної армії..."

Воєнний кореспондент "Афтонблат" п. Гельстен сповіщає з фінляндського фронту, що чисельні групи червоноармійців виходять із лісів на дороги й віддають зброям фінам. Він подає також чисельні випадки ворожого відношення червоноармійців до своїх командирів. В потязі, який ішов для 30 грудня з полоненими червоноармійцями, знайшли кілька задушених червоних офіцерів. Полоненні червоні офіцери самі просять фінів не залишати їх із червоноармійцями без охорони...

п. Гельстен передає розмову з полоненими. Один із них підтверджує, що советська команда жене своїх жовнірів в атаку під загрозою кулеметів.

"Один наш земляк не хотів піти - казали червоноармійці - то командир уса див йому куль... Зате ми, як пішли до атаки, то й цьому псові також всадили кул" в потилицю"...

Преса подає, що захоплені советські шпиталі знаходяться в застрашуючому стані! Ім бракує елементарних хирургічних інструментів, немає дезінфекційних апаратів і повелих купелів/добре працюють "соціалістичні п'ятирічні"!.. Всі червоноармійці, що приходять у полон, буквально покриті паразитами.

Московські "Ізвестія" подають:

"За успішну працю? / по керуванню операцією діяльністю червоної армії, нагороджено орденом Леніна шефа Генерального штабу червоної армії коменданта І ранги Шапошникова"...

От ї маємо нового "великого полководця"! Не знати тільки, за які саме "перемоги" нагородив Сталін свого шефа Генерального штабу орденом! Чи не за Фінляндію? Треба думати, що цією нагородою советський уряд хоче заховати перед населенням СССР свої військові неуспіхи у Фінляндії.

А ось та оцінка, яку дає маршалові фінляндської армії воєнний обсерватор французького органу міністерства за кордонних справ "Ле Тан"-у

"Ше не минув час, щоб можна було зробити остаточні висновки, але вже тепер можна признати, що воєнне мистецтво Маннергейма в стані витримати порівняння з мистецтвом великих полководців минувшини".

БОРОТЬБА З БОЛНІЕВИЗМОМ.

Французька палата депутатів і сенат остаточно ухвалили виключити зо своєго складу депутатів-комуністів. Закон перейшов одноголосно. Повноважності позбавлені 60 депутатів і 13 сенаторів.

Відомий маршал Франції Франше д-Еспре виступив проти московської агресії на Фінляндію, домагаючися від урядів Франції й Англії, щоб вони зачали збройну інтервенцію у Фінляндії.

ПОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ З МУКАЧІВА.

Українська торговельна академія з Мукачіва, після евакуації з Карп. України, знайшла свій осідок у Братиславі, і продовжує своє існування до травня б. року, після чого буде зліквідована. В попередньому шкільному році академія випустила 30 абсолютентів.

Директором академії є бувший міністер Карпатської України п. Штефан.

ПІДГОТОВЧА АКЦІЯ ДО СКЛИКАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ.

НПС уже подавала про ухвалу конгресу Обєднання Українських Організацій у Америці в справі скликання Всеукраїнського Національного Конгресу. Цей Конгрес має сконсолідувати сили всієї української еміграції та покликати репрезентативний орган, що перебере на себе представництво й ведення української політики на міжнародному полі. Основною платформою проектованого Конгресу є змагання до створення Суверенної Соборної Української Держави, що має повстati, як один із основних елементів політичної рівноваги в новій Європі. В цьому напрямі й буде звернена політична акція ~~скликаного~~ Національним Конгресом репрезентативного органу української еміграції.

Ініціатори Національного Конгресу виходять із того залежності, що коли українська еміграція взагалі завжди була важливим чинником визвольної акції, то тепер - в звязку з поширенням московської окупації на ЗУЗ - її роль стає особливо важною, як того чинника, що має можливість заступати й провадити українську визвольну політику на міжнародному форумі.

Складання Національного Конгресу призначено на половину березня б. року. Відбудеться він правдоподібно в Нью Йорку. Зараз провадиться жвава підготовча акція, до якої приєднуються все нові організації не тільки в Сполучених Штатах Північної Америки, але й у Канаді та з інших континентів. Треба думати, що в Національному Конгресі будуть заступлені також і українські організації в Європі, на Далекому Сході, і тд.

В звязку зо скликанням Національного Конгресу, українські націоналістичні організації в Америці видали наступну заяву:

Заява

Організації Державного Відродження України, Українського Золотого Хреста ОДВУ, Молодих Українських Націоналістів, Комітету Оборони Карпатської України, Пресового Бюро та націоналістичних органів у справі всеукраїнського національного конгресу.

- Події, що швидко розгортаються на сході Європи, глибоко торкаються української проблеми. Хід тих подій може навіть в дуже короткому часі свідигнути спаву незалежної України на чергу в дипломатичних колах світових держав, бо вже й тепер міжнародні круги добре знають, що без справедливого вирішення української проблеми не може бути в Європі ні сталого миру ні економічної стабілізації, що так конечні для нормального розвитку людського життя.

Український народ нераз устами своїх правних провідників висловлював своє історичне бажання створити соборну й суверенну Українську Державу на всіх українських етнографічних землях, де українська людність живе до великими століттями від високих Татрів до Каспійського моря й Кавказу. Ці свої історичні домагання бути вільним господарем на своїй рідній землі та права на самовизначення й незалежність, укаїнський многострадальний народ «святів кровю й життям міліонів своїх кращих синів. Віримо й знаємо, що український народ ніколи не згодиться бути рабом під чужою окупацією, або бути васалем чужих держав, а все беде стреміти до повної незалежності й до створення соборної й суверенної Української Держави. За той ідеал український народ перейшов неймовірні страхіття утисків, нужди й поневіряння, але в своїй визвольній боротьбі за той ідеал він ніколи не зложить зброї й буде дальнє вести вперту й звольну боротьбу, щоб надати людські права й воюю покривденому й окровавленому українському народові.

Організація Державного Відродження України й її чесні й жертвенні члени й симпатики в Америці все були на сторожі життєвих інтересів українського народу й несли посильну поміч із льній боротьбі не дивлячися на опозицію й чисто нечесні наклепи зо сторони агентів наших окупантів і їхньої преси, як також на жаль і зо сторони схиблених одиниць серед нашої суспільності. Ту саму роботу будемо й надальше продовжати, бо хвалити Бога, американські закони нам не забороняють провадити визвольної боротьби, як цього не забороняють і іншим народам.

ОДВУ завжди кооперувало й співпрацювало зо всіми асекураційними, релігійними й політичними українськими організаціями в Америці, як і з поодинокими фемадянами, котрі виявили взаємне бажання й уміння співпрацювати

для добра української справи. Тому ОДВУ ще на Восьмому Конгресі Обєднання дnia 2-го грудня 1939 року, заявилося за Всеукраїнським Національним Конгресом. Цію заяву ми ще раз підтверджуємо потребу Все-Українського Конгресу й висловлюємо бажання співпраці.

Конечністі Все-Українського Конгресу під сучасну пору оправдується слідуючими фактами:

1.- Український народ на своїх рідних землях позбавлений всіх елементарних прав і не має можливості брати в своїй обороні проти узброєних урядів окупаційних держав.

2.- Український народ позбавлений прав, не може висловити своєї волі на самовизначення перед світом і чужими державами без страху за своє життя.

4.- Українська еміграція в Злучених Державах Америки, Канади та Південної Америки є чисельна й стала, має поміж собою перше, друге й третє покоління, користається правами й привілеями броненістів тих країв, як також кращими матеріальними здобутками.

5.- Тому, що Злучені Держави Америки заховують нейтральність і тому, що Америка відограватиме велику роль в вирішенні мирових проблем і економічної стабілізації в Європі, які без справедливого вирішення української проблеми неможливі - американські бронені, українського походження, як і ціла українська еміграція в Америці, зорганізовано мають помагати визвольній боротьбі й Все-Український Національний Конгрес може морально й правно через своїх збраних делегатів повести акцію в обороні України, як у Америці так і на міжнародному полі.

Тому Центральна Управа ОДВУ й представники братніх організацій закликають все своє членство ОДВУ, УЗХ і МУН, як і своїх сталих симпатиків гідно приготуватися до майбутнього Все-Українського Національного Конгресу й вислати своїх делегатів на той Конгрес, який відбудеться в Нью Йорку в дніх 16. і 17. березня 1940. року. Це наш обов'язок!

З вірою в остаточну перемогу українського народу в його визвольній боротьбі - Слава Україні!

Орган ОДВУ в Нью Йорку "УКРАЇНА" / з дня 12. січня / пише :

"-Приходить пора, коли українська еміграція в Америці має здати іспит зі своєї національної свідомості. Вона має стати правдивим речником української нації та двигуном її визволення. У минулому нераз наша еміграція ставала рами-обрама з рідними братами на корінних українських землях у їх захищенні боротьбі з ворогом.

Нині ця співпраця не тільки більш пожадана, але вона імперативна. За час від останньої війни, це тепер, що Україна переходить найчорнішу фазу, бо ось московська дика сатрапія окупувала Західну Україну, щоб до решти винищити український національний елемент, так грізний для Москви.

І коли величезна більшість українських земель в московській неволі, коли й ці частини України, що зараз під Румунією та Мадирчиною позбавлені всієї можності говорити в імені України, то роля ця припадає на українську еміграцію в Америці, бо вона є найчисленніша та найкраще зорганізована.

Неодному може стати неясно : Чому саме потрібний Все-Український Національний Конгрес? Річ в тому, що Європа переходить не тільки війну, але її чекають великі зміни. Америка, наша прибрана вітчина, відіграє рішаючу роль в порядкуванні нової Європи. Як американські бронені, українського походження, ми маємо повне право домагатися, щоб Америка не скривила українського народу, а навпаки, помогла йому у визволенні. Це ми можемо успішно зробити тільки тоді, коли внутрі самі станемо зорганізовані та скріплени, показуючи тим світові, що вміємо самі собою правити.

По друге, найбільший ворог українського народу, комуністична Москва своєю політикою розбою та агресією може спричинити війну з аліантами. Тоді Англія й Франція мусять ставити на проти-московські течії, що ділають в ССР. Річ ясна, що Україна очоловлює ці течії, тому й практично вона мусіла б стати на фолі боротьби за розбиття комуністичної імперії.

І знова, треба до цього об'єднаної акції української еміграції, єдиного керівного тіла, а не десяток різних "урядів", комітетів чи груп.

Крім того, Все-Український Національний Конгрес повинен ясно оприлюднити українську політику та дати напрям тому Верховному Тілу, яке повстане на Конгресі. І для тих саме справ скликається Все-Український Національний Конгрес.

Заяніцювана 8-им Конгресом "Об'єднання" ідея стрінулася з одобренням величезної більшості українського загалу в Америці. На таку хвилю чекає наша еміграція від давна.

Досі, найбільші українські запомогові та політичні організації зголосили свою участь та піддержали ідею скликання Все-Українського Національного Конгресу: Український Народний Союз /УНС/ Джерзі Сіти, Народна Поміч /УНП/, Піттсбург, Па., "Об'єднання українських організацій в Америці", Нью Йорк, Н.Й. Організація Державного Відродження України /ОДВУ/, Нью Йорк, Н.Й., Український Золотий Хрест /УЗХ/, Нью Йорк, Н.Й., Молоді Українські Націоналісти /МУН/, Нью Йорк, Н.Й., Союз Українок /СУА/, Філадельфія, Па., Комітет Оборони Карпатської України, Нью Йорк, Н.Й., та цілий ряд львівських організацій, парохій, клубів, товариств і пр.

Найповажніша українська преса в Америці піддержує Все-Український Національний Конгрес: "Свобода", найстарший та тепер одинокий український щоденник, "Народне Слово", орган УНП, "Україна", орган фінансової та національної ідеї, "Тризуб", найповажніший журнал в англійській мові про Україну.

Віримо гарячо, що решта українських організацій, які хочуть помогти українській справі у цей важливий час, прийдуть до участі у Всеукраїнському Національному Конгресі. Так їм наказує їх совість та добро загальної української справи."

Орган "Українського Народного Союзу" в Північній Америці "Свобода" дnia 29. грудня примістила наступну заяву:

"- Представники Українського Народного Союзу і часопису "Свобода" та представники Української Народної Помочи і часопису "Народне Слово", обговоривши на спільніх нарадах 21. грудня 1939. р. в домі У.Н. Помочи в Пітсбургу, Пенсильвія, сучасний стан української справи, прийшли згідно до такого висновку:

Положення українського народу під окупаціями є цього роду, що йому неможливо тепер виступити на міжнародному полі з обороною свого права на своє самостійне та державне життя. Таку оборону тяжко тепер вести тим українським чинникам, які є в Європі поза межами Рідного Краю, а які не признають ні одному з окупантів права до панування над будь-якою частиною української землі.

То політичне положення є того роду, що ю український народ мусить мати таке своє заступництво, що мало б моральне право говорити за цілість українського народу. Таким представництвом може бути під теперішній час Репрезентаційне Тіло, вибране зорганізованим українським громадянством в Америці.

Представники вище згаданих організацій і часописів стверджують, що проголошений Всеукраїнський Національний Конгрес, який має відбутися в Нью Йорку в дніх 16 і 17 березня 1940 року, в таким кроком, який веде до створення Репрезентаційного Тіла американських українців. І тому згадані представники звертаються в першу чергу до всіх членів і читачів, а далі й до цілого загалу, з проханням справу Всеукраїнського Національного Конгресу поперти як таку, що веде до скріплених нашого народного життя в Америці та кращого зорганізування акції оборони України тут в Америці та на міжнароднім полі.

Представники заявляються за те, що добро української справи вимагає, щоб американські українці станули до оборони України одним фронтом. Супроти цього є пожаданим, щоб відбувся тільки один загальний Всеукраїнський Національний Конгрес.

Представники є цього переконання, що в тім Конгресі повинні бути застулені всі наші центральні та місцеві народні організації, громади і парохії. А щоб так сталося, підписані організації та часописи готові зо свого боку до всіх можливих уступок супроти інших головних організацій і часописів.

За "УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ":

За "УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ ПОМОЧІ":

Микола Мурашко, предсідник,
Дмитро Галичин, рек.секретар,
Роман Слободян, фін.секр.-касієр,

Михайло Марків, предсідник,
Іван Сорока, рек.секретар,
Василь Шабатура, фін.секретар.

За "СВОБОДУ" :

За "НАРОДНЕ СЛОВО" :

Матвій Хандога, редактор.

Українська преса в Америці подає, що у виконанні ухвали Восьмого Конгресу Об'єднання Українських Організацій в Америці й рішенням екзекутиви "Об'єднання" з 9. грудня 1939 р. покликано до життя Координаційний Комітет Всеукраїнського Національного Конгресу, до якого входять наступні особи: Роман Слободян, Володимир Галан, Василь Шабатура, Михайло Піznак, Матвій Хандога, Степан Шумейко.

Завдання Координаційного Комітету полягає в переговорах із українськими установами й часописами в справах Всеукраїнського Національного Конгресу.

В "Свободі" з дня 9. січня читаємо:

- Головна Управа Союзу Українок Америки, обговоривши на своїх нарадах 2 січня 1940 р. справу негайної потреби поширення політичної, матеріальної й моральної допомоги визвольним змаганням України ухвалила таку постанову

Українське жіноцтво в Америці боліє цілою душою з приводу того, що вся українська земля далі в неволі окупантів, що українська церква, школа, родина й усе українське життя далі нищені ворогами Христової віри та людської свободи й культури. У такий тяжкий час, коли наш народ так терпить, а нашою справою зачинають торгувати, не пора нам жити окремим життям. А треба вибачити одні одним помилки і стати до спільної праці. Українське жіноцтво, зорганізоване в Союзі Українок Америки, хоче причинитись до консолідації українських творчих сил в Америці. Ось тому заявляється за те, що треба поперти Всеукраїнський Національний Конгрес в Америці, який має відбутися в Нью-Йорку в дніх 16 і 17 березня 1940 року.

Як кожна наша громада чи парохія, так і кожна організація, а тим самим і кожний відділ С.У.А. має право вислати на цей Конгрес по дві делегатки. Є рівні права для всіх, великих чи малих організацій. Кожна меншість матиме охорону і зможу сказати своє слово й одержати своє заступництво. Ами, зорганізоване жіноцтво, повинні припильнувати, щоб так дійсно було, а тим причинимось до замирення нашого громадянства й до порядку в нашему народньому житті.

Ось це є ті, дійсно важні причини, що зважили на тому, що головна управа С.У.А. рішила заявитися за участь у згаданім вище Всеукраїнським Національним Конгресом й піддати ту справу під прихильне приняття з боку своїх відділів і всього українського жіночтва в Америці.

За Головну Управу Союзу Українок Америки :
Анастасія Вебнер-Джонсон

Анастасія Вагнер, почесна предсідниця.   Аннета Кмець, голова С.У.А.
Олена Мудрик, секретарка.   Анна Ковтун, скарбниця

В Канаді відбуваються віча українців проти окупації українських земель.

З дальших віч, які там відбулися, реєструємо такі:

Віче у Форт Віліам, Канада, на якому крім українців, промовляли такі англійські промовці : мейор міста Форт Віліам С.М.Росса, мейор м.Порт Артур та посол пров.парламенту С.В.Кокс, посол домінільного парламенту о.Д.Меккейвор, священик презвітерської церкви о.Г.Джонсон.

У Сорбурах, Канада, відбулося протестне віче, скликане УНО. На вічу промовляли Д-р Василенко, І.Дацик, М.Шарик, та Д-р Довн і Д-р Гаф /по англійськи/.

у Саскатуні, Канада, відбулося масове віче УНО і "Просвіти". Промовляли п.п. Мельник, пров. посол О. Жеребко, та проф. інж. Т. К. Павличенко. Між резолюціями, ухвалена наступна :

"-Розуміючи, що українська справа в Європі не може бути корисно розглянута міжнародними чинниками без участі й голосу українців, віче закликає українське громадянство та українські національні організації негайно зорганізувати загально-українське репрезентаційне тіло в Канаді, яке могло б авторитетно говорити в імені всіх канадських українців на міжнароднім форумі. В цьому випадку віче звертається до Репрезентаційного Комітету Канадських Українців /що видав був відому Декларацію в справі України/ поробити всі можливі кроки для створення такого широкого репрезентаційного тіла".-

ЛИСТ ДО ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛЬТА.

Найбільша українська організація в Сполучених Державах Північної Америки - "Обєднання Українських Організацій" - звернулося до Президента Рузвельта з листом, присвяченим українській проблемі.

В цьому листі згадується про заходи президента в справі світового замирення й охорони Європи перед цілковитою руйною, та зазначається, що президент має вже мати певний план, у якому накреслені ті ідеали, на яких має бути побудований новий лад в Європі, і які повинні стати підставою світового замирення. У звязку з тим американські громадяни українського роду прохають президента узгляднити у своїй політичній програмі, що не повинно бути в новій Європі, чи в новому світовому порядку такої несправедливості, як ця, щоб далі була поневоленою велика територія колись вільної України та щоб були гноблені 45 міліонів українських людей, які говорять одною й тою самою мовою, є одного й того самого походження та мають ту саму культуру, ту саму традицію й однакові політичні змагання.

Далі в листі згадується, що проголошений бувшим президентом Вільсоном принцип самовизначення народів не був застосований до українського народу, а звернений проти нього, наслідком чого українські землі розчертовано. Це пімстилося тепер на тих, що збагатилися по першій світовій війні коштом українських земель. Вкінці звертається увагу през. Рузвелта на те, що ця несправедливість не повинна повторитися під час нової конференції світового замирення, яка можливо буде скликана за ініціативою самого президента. А щоб так не сталося, "Обєднання" просить през. Рузвелта вже тепер включити в план нового світового замирення вимогу існування в Європі вільної й незалежної Української Держави.

ГРУПА УНР І УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В АМЕРИЦІ.

Звернення Групи Андрія Лівицького до українського суспільства в Америці з закликом підтримати створений у Парижі комітет уряду УНР - стрінulo неприхильний відгук.

Пресовий орган "Українського Народного Союзу" в Америці "Свобода" дnia 13 січня? примістила з цієї нагоди передову статтю, в якій - обговорюючи політику Групи А.Лівицького-пише:

"У відозві "Українського Комітету" сказано, що ми мусимо висвітлити перед цілим світом "справу незалежності цілої Батьківщини". Дуже гарно її дуже розумно! Тільки треба висказатися у такій важній справі цілком виразно й так ясно, щоб не було ніяких сумнівів, ніякої баламуті, а щоб усі ми певно знали, де стоїмо, з ким ідемо, до чого змагаємо. Ось тому треба нам точно знати, які в тепер відносини "уряду УНР" до польської справи, до нового польського уряду, до границь Польщі, які має повстати, і чи певно та формально уніважнені давні договори цього "уряду" з Польщею"...

ОДВУЙ КОМІСІЯ ДАЕСА.

З вибухом війни в Європі, деякі шкідницькі чинники зробили спробу представити українську націоналістичну організацію ОДВУ перед урядовими американськими колами, як "німецьку агентуру". Справа опинилася на слідстві перед так зв. комісією Даеса, що покликана стежити за протиамериканською діяльністю перебуваючих у Сполуч. Державах організацій. Як і трéба було чекати ці шкідницькі спроби не повелися. ОДВУ зуміла довести безпідставність цього закиду й трéба сподіватися, що ця справа буде в окорому часі зліквідована в комісії Даеса.

Реф. Зовн. Проп.

МЕДІОРАТ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ.

Ч. 5/17/.31.1.194

Світова ситуація.

Дейлі Телеграф з 23 січня.

Газета висловлює думку, що "існує ще непевність відносно остаточних цілей італійської політики на Балкані". Німеччина хоче в цій околиці поставити запору російським впливам, але цим робом винесли одночасно й італ. політику - бо хоч Іт. протиставилася б сов. нападові на Галкани, то було б їй з другого боку важко протиставити себе німцям, коли б ці мали виступити тут забором проти рос. експанзії.

Іль Джорнале д'Італія з 25 січня.

"Лондон. Кажуть, що нові контрольори продукції нафти, іменовані королем Карлом Румунії, дістали доручення призначити для Нім-ни 4 тисячі тон денно проти 6 тисяч, які Румунія була загарантувала давніше Нім-ні. В Лондоні... виглядає ситуація дуже алярмуючою й тут не укривають, що вона зможе змусити Вел. Брит. змінити свою екон. політику супроти Рум-ії... Ясно, що головний інтерес німців у півд. Галичині є продукція нафти й її транспорт; а з Букарешту повідомляють, що німці приготовляють нафтовий провід /канал/ зі Львова/радше з Підкарпаття - прим. наша/ до Братислави, що розглядало б проблему постачання нім. частин, коли б ці малийти війною на Галкани. А в трикутнику Краків-Морав. Острава-Сіллейн є тепер десять до дванадцяти нім. дивізій".

Словенська Світова з 19 січня /Прашів/.

Газета подає інформацію будапештенського кореспондента "Нью Кронікл", що в Будапешті кружляють вістки, немов то німці мають приготувати офензиву на Балкані. Словачька влада дістала доручення привести до половини березня до порядку всі залізничні шляхи з Словаччини до Мадирщини. Інженери мають провірити витривалість усіх мостів й скріпити слабші конструкцію.

Базлер Нахріхтен з 28 січня.

"Париж. Галицька нафта, яку застерегла собі Німеччина, є кількісно й якісно невелика. Навіть коли б поляки були справді не змогли понищити нафт. властований, виносила б продукція згідно франц. даних не більше 400.000 тон річно. Туди інтересні кругло 2 мільйони тон знаменитої нафти, яку після нового договору мала б Румунія річно доставляти районам. Щоб улегшити транзит цієї нафти, поставлено найбажніше залізничне сполучення Галичини під нім. військову контролю".

Мадяр Немзет з 26 січня.

Газета порівнює Румунію з Чехословаччиною й каже, що з держав кол. Малої Антанти і Румунія зготувала гірке розчарування зах. потугам. Щоправда супровідні вища інакі; але по суті шлях, на який вступила сьогодні рум. політика, є той самий, що його були вибрали Хвальковські й Гаха.

Де Тан з 30 січня.

Газета подає, що ніпонська преса опублікувала депешу з Будапешту, згідно якої мін. Чино запропонувати ніпсон. амбасадорові в Римі заключення нового антикомінтернівського пакту без участі Німеччини.

Фінляндія.

Коррієре делла Сера з 26 січня.

З Гельсінкі подає Газета /збройного/ коресп. з полоненою сестрою жалібницею "товарищою Ольгою", яка розказує, що санітарний стан був доволі добрий, "але головна маєча частин походить з півдня, гол. з України /українці творять 70 % в секторі Судомусальмі/ й терпить під незгідним кліматом. Рекрутам, які наспівнюють, не чинять превентивних застриків".

Базлер Нахріхтен з 28 січня.

"Штокгольм. Вістки, що надходять з зах. Європи, про недалеку висилку частини зорганізованої у Франції польської армії до Фінляндії - сприймають в Скандинавії скептично. Тут побоюються, що висилка таких регулярних частин викликала б небажану реакцію з німецького боку. Самі поляки стягнули зрештою всіх своїх військово-повинних громадян, що находилися в північноєвроп. країнах, недавно до Франції, отже не вірять імовірно в реалізацію плану поль. помічного корпусу для Фінляндії".

Таймс з 30 січня.

Газета подає, що втрати червоної армії доходять до 30 % всього складу, оперуючого від початку, отже яких 130 тисяч люда.

Базлер Нахріхтен з 29 січня.

"Гельсінкі. Ройтер. Стверджено, що з 1000 рос. танків, які кинено на фронт з початком війни, знищено досі 500".

"Штокгольм. В Фотнійському заливі на трапило в суботу рос. підводне човно на фінл. міну й затонуло... В цілому підограє рос. флота, після того, як зараз на початку фінл. прибережні батерії й міни важко пошкодили один з **обехстарих** панцирників й один з їхніх модерних чотирьох кружляків та затопили бодай сім менших одиниць, між цим два підв. човни й два контрторпедовці, хвиливо взагалі ніякої ролі в цілій війні".

Підзе Парізіен з 27 січня.

"Летуни, що перевели репресійні бомбардування Кронштадту й Балтішпорту, були іта-нійськими добровольцями в числі 20 людів".

Іль Мессаджеро з 26 січня.

"Штокгольм. Естон. генерал Лайдонер заявив в Ризі, що дві тисячі естон. добровольців, що воюють тепер у фінл. рядах проти Росії, не чинять нічого другого, як сплачуєть Фінляндії поміч, яку ця була дала Естонії в 1919 в її боротьбі за незалежність. Звичайно, Росія не може дозволити, щоб командант естон. армії висловлювався в такий спосіб, гажко нарушуячи рос. вражливість як союзника, і тому сов. посол звернувся з дорученням своєго мін. закорд. справ до естон. уряду з домаганням виснити цей факт".

Базлер Чахріхтен з 30 січня.

"Як великі є труднощі на залізниці півн.-Зах. Росії, показує факт, що малу Естонію змусили минулого тижня поставити сов. урядові позичково до розпорядимости 200 тя-гарових вагонів".

Різні.

Базлер Чахріхтен з 24 січня.

"Будапешт. Вістки, що надходять з Підкарпаття й особливо з рос.-мад. кордону до Будапешту, говорять про все сильнішу пропаганду, яку ведуть совети між рутенськими мешканцями Підкарпаття. Че зважаючи на чуйність мад. граничної сторожі, удається все новим агіаторам продіставатися через кордон.. Із цими агіаторами находитьсь дуже багато людей, що давніше були діяльні як українські агіатори, а тепер працюють для сов. пропаганди. Агітацію ведуть гол. при помочі летючок, а попирають її успішно сов. висильні з Галичини".

Базлер Чахріхтен з 25 січня.

"Штокгольм. Згідно інформації "Штокгольмс Тіднінген" усунено теж тестя Сталіна Лазаря Кагановича, комісара важкої індустрії. На його місце прийшло двох нових коміса-рів - Сухорольській і Козлов".

Дойче Альгемайнє Гайтунг з 28 січня.

"Багдаду подає газета, що там переконані, що атентат на іракського міністра фінансів Рустам Гайдар - в ділом Англії. Вбитий міністр був проти того, щоб випові-дати війну Німеччині, що сталося під тиском Англії".

Іль Мессаджеро з 25 січня.

"Карнас. Підписано німецько-литов. договір, який управильнює транзит через Литву советських товарів, призначених для Німеччини. Договір передбачує крім цього тран-зит товарів з Мандрії через СССР, Латвію й Литву до Німеччини".

Ле Тан з 30 січня.

"В східній Словаччині викрили організацію, яка при допомозі підпольних видань про-водила пропаганду проти сучасного режіму в Словаччині й проти Німеччини. Переведені в арешти".

Словенска Пратда з 21 січня.

Газета подає, що число жидів, які утікають з **акупованих** большевиками земель до Литви так сильно зростає, що лит. влада дала особливі інструкції граничній поліції відносно переходу жидів. Між жидів. утікачами є велике число рабінів та їх спі-робітників".

Іжорнале д Італія з 28 січня.

Газета подає, що англ. уряд не вважає комітету Бенеша "тимчасовим чехословачким урядом", а органом, що має метою хоронити інтереси чсл. утікачів у Вел. Британії й Франції. Примітно, що б. прем'єр Годжа не погодився вступити до комітету Бенеша.

Базлер Чахріхтен з 30 січня.

"Букарешт. Згідно з діловою /нім.-рум./ змінено від понеділка заліз. рух з Румунією через Мадярщину до Німеччини в той спосіб, що, замість дотепершіх 4, ходить тільки I особовий поїзд, а замість дотепер. I товарового поїзду, ходить 4".

Базлер Чахріхтен з 24 січня.

"Штокгольм. Ногу міліт. офензиву червоної армії підпирає ще й скріплена радієва пропаганда... при чому червоні агіатори грозять від кількох днів тим, що в найбліжчому часі виступлять по їх боці також німці й що тоді нічогіско не остане з фін-армії".